

**Analiza w zakresie edukacji w województwie opolskim
na potrzeby diagnozy kierunków wsparcia
w ramach FEO 2021 – 2027**

Autorzy:

Dr hab. Adam Drosik, prof. UO

Dr hab. Kamil Minkner, prof. UO

lipiec, 2022 r.

Spis treści

Spis rysunków.....	3
Spis tabel	5
Wstęp	7
1. Przedszkola.....	9
1.1. Dane podstawowe	9
1.2. Obszary wsparcia	16
1.2.1. Budowy, remonty, modernizacje (w tym place zabaw).....	16
1.2.2. Wsparcie edukacji włączającej	18
1.2.3. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające	19
1.2.4. Zajęcia dodatkowe dla dzieci	20
1.2.5. Preorientacja zawodowa.....	21
1.2.6. Wyposażenie sal	21
1.2.7. Wsparcie nauczycieli	22
1.2.8. Zmiana, wydłużenie godzin pracy przedszkoli	23
2. Szkoły podstawowe.....	24
2.1. Dane podstawowe	24
2.2. Obszary wsparcia	35
2.2.1. Budowy, remonty, modernizacje	35
2.2.2. Wsparcie edukacji włączającej	39
2.2.3. Zajęcia dodatkowe	40
2.2.4. Preorientacja zawodowa / doradztwo zawodowe	43
2.2.5. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające	44
2.2.6. Wyposażenie sal lekcyjnych	44
2.2.7. Dopuszaenie biblioteki, świetlicy, miejsc wypoczynku dla uczniów	48
2.2.8. Wsparcie nauczycieli	50
2.2.9. Dojazdy do szkół.....	51
2.2.10. Powstanie w placówce Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE)	51
2.2.11. Inne obszary wsparcia wskazane przez organy prowadzące	52
2.2.12. Obszary wsparcia - podsumowanie.....	52
3. Szkoły ponadpodstawowe	55
3.1. Dane zagregowane	57

3.1.1.	Wsparcie ujęte całościowo.....	57
3.1.2.	Organy prowadzące i ich potrzeby infrastrukturalne	58
3.1.3.	Obszary wsparcia.....	69
3.2.	Licea ogólnokształcące	75
3.2.1.	Dane podstawowe.....	75
3.2.2.	Organy prowadzące licea ogólnokształcące.....	79
3.2.3.	Obszary wsparcia.....	85
3.3.	Technika.....	93
3.3.1.	Dane podstawowe.....	93
3.3.2.	Organy prowadzące.....	97
3.3.3.	Obszary wsparcia.....	101
3.4.	Szkoły branżowe	110
3.4.1.	Dane podstawowe.....	110
3.4.2.	Organy prowadzące.....	114
3.4.3.	Obszary wsparcia.....	116
	Rekomendacje.....	123

Spis rysunków

Rysunek 1 Potrzeby dot. zwiększenia miejsc w przedszkolach	9
Rysunek 2 Liczba dzieci z SPE w stosunku do wszystkich dzieci w przedszkolach	13
Rysunek 3 Potrzeba wsparcia nauczycieli w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje.....	14
Rysunek 4 Zestawienie wskazanych potrzeb w zakresie dodatkowych kwalifikacji potrzebnych nauczycielom wychowania przedszkolnego	15
Rysunek 5 Udział źródeł finansowania w inwestycjach budowlano-remontowych w przedszkolach w latach 2003-2021	17
Rysunek 6 Typy inwestycji remontowo-budowlanych w latach 2003-2021.....	17
Rysunek 7 Rodzaje potrzeb zgłaszanych przez organy prowadzące w obszarze inwestycji remontowo-budowlanych.....	18
Rysunek 8 Źródła finansowania inwestycji wspierających edukację włączającą w latach 2003-2021.....	19
Rysunek 9 Źródła finansowania gabinetów terapeutycznych i terapeutyczno-wspierających w latach 2003-2021.....	20
Rysunek 10 Źródła finansowania zajęć dodatkowych w przedszkolach w latach 2003-2021 .	21
Rysunek 11 Źródła finansowania dodatkowego wyposażenia sal w sprzęty, materiały dydaktyczne w przedszkolach w latach 2003-2021	22
Rysunek 12 Źródła finansowania dodatkowego wsparcia nauczycieli w przedszkolach w latach 2003-2021.....	23
Rysunek 13 Źródła finansowania wsparcia przedszkoli w zakresie zmiany, wydłużenia godzin pracy w latach 2003-2021	23
Rysunek 14 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w szkołach podstawowych	27
Rysunek 15 Udział źródeł finansowania w obszarze: budowy, remonty, modernizacje w szkołach podstawowych w latach 2003-2021.....	35
Rysunek 16 Typy inwestycji remontowo budowlanych realizowanych w szkołach podstawowych w okresie 2003-2021.....	36
Rysunek 17 Rodzaje potrzeb remontowo-budowlanych zgłaszanych przez organy prowadzące szkoły podstawowe	38

Rysunek 18 Źródła finansowania projektów realizowanych w ramach obszaru wsparcia edukacji włączającej w szkołach podstawowych w latach 2003-2021	39
Rysunek 19 Sumaryczne zestawienie źródeł finansowania w zakresie zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych w latach 2003-2021.....	41
Rysunek 20 Źródła finansowania oraz współfinansowania projektów w obszarze wyposażenia sal szkół podstawowych (%)	45
Rysunek 21 Nakłady finansowe poszczególnych organów prowadzących na wyposażenie sal w szkołach podstawowych (SP) w okresie 2003-2021	46
Rysunek 22 Procentowy rozkład źródeł finansowania doposażenia bibliotek, świetlic, miejsc wypoczynku dla uczniów w szkołach podstawowych	48
Rysunek 23 Wartości dofinansowania kategorii projektów w ramach obszaru doposażenie biblioteki, świetlicy, miejsc wypoczynku dla uczniów w szkołach podstawowych	49
Rysunek 24 Źródła finansowania w obszarze wsparcia nauczycieli w szkołach podstawowych w latach 2003-2021 (%).....	50
Rysunek 25 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w liceach ogólnokształcących.....	76
Rysunek 26 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w technikach	94
Rysunek 27 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w szkołach branżowych	111
Rysunek 28 Źródła wsparcia w zakresie budowy/remonty/modernizacje dla organów prowadzących szkoły branżowe w latach 2003-2021	117

Spis tabel

Tabela 1 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym i liczba miejsc w przedszkolach w poszczególnych gminach	10
Tabela 2 Sumaryczne zestawienie danych dot. dzieci z SPE w przedszkolach.....	13
Tabela 3 Liczba szkół oraz liczba uczniów w szkołach podstawowych w poszczególnych gminach	24
Tabela 4 Sumaryczne zestawienie danych dot. dzieci z SPE w szkołach podstawowych	27
Tabela 5 Sumaryczne dane dotyczące liczby uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów szkół podstawowych	28
Tabela 6 Liczba nauczycieli szkół podstawowych, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE	30
Tabela 7 Zapotrzebowanie w zakresie drugiego przedmiotu w szkołach podstawowych	32
Tabela 8 Zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych kwalifikacji (w tym pracy z uczniami z SPE) w szkołach podstawowych	33
Tabela 9 Kwoty inwestycji remontowo-budowlanych realizowanych w szkołach podstawowych w okresie 2003-2021 przez poszczególne organy prowadzące.....	36
Tabela 10 Sumaryczne zestawienie wsparcia organów prowadzących w obszarze zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych w latach 2003-2021	41
Tabela 11 Sumaryczne wsparcie finansowe w poszczególnych obszarach wsparcia w szkołach podstawowych w latach 2003-2021	52
Tabela 12 Szczegółowe zestawienie wyceny dalszych potrzeb w zakresie infrastruktury dla szkół ponadpodstawowych	68
Tabela 13 Liczba liceów ogólnokształcących oraz liczb uczniów w liceach prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące.....	75
Tabela 14 Sumaryczne zestawienie danych dot. uczniów z SPE w liceach ogólnokształcących	76
Tabela 15 Liczba uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów liceów ogólnokształcących z rozbiciem na poszczególne organy prowadzące	77

Tabela 16 Liczba nauczycieli liceów ogólnokształcących, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE	78
Tabela 17 Zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych kwalifikacji (w tym pracy z uczniami z SPE) w liceach ogólnokształcących.....	79
Tabela 18 Sumaryczna wysokość wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących licea ogólnokształcące	85
Tabela 19 Źródła wsparcia w zakresie budowy/remonty/modernizacje dla organów prowadzących licea ogólnokształcące w latach 2003-2021.....	86
Tabela 20 Liczba techników oraz liczb uczniów w technikach prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące.....	93
Tabela 21 Sumaryczne zestawienie danych dot. uczniów z SPE w technikach.....	94
Tabela 22 Liczba uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów w technikach z rozbiem na poszczególne organy prowadzące ...	95
Tabela 23 Liczba nauczycieli w technikach, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE	96
Tabela 24 Sumaryczna wysokość wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących technika w latach 2003-2021.....	101
Tabela 25 Liczba szkół branżowych oraz liczb uczniów w szkołach branżowych prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące	110
Tabela 26 Sumaryczne zestawienie danych dot. uczniów z SPE w szkołach branżowych.....	111
Tabela 27 Liczba uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów w szkołach branżowych z rozbiem na poszczególne organy prowadzące	112
Tabela 28 Liczba nauczycieli w szkołach branżowych, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE	113
Tabela 29 Sumaryczna wysokość wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących szkoły branżowe w latach 2003-2021.....	116

Wstęp

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na potrzeby opracowania analizy zasobów infrastruktury edukacyjnej w województwie opolskim oraz wskazania potrzeb i wyzwań na perspektywę finansową 2021-2027 (*Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 w zakresie infrastruktury edukacyjnej województwa opolskiego*). Na potrzeby przygotowania niniejszej analizy przeprowadzono badania ankietowe wśród organów prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe, ośrodki wychowania przedszkolnego (OWP), szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Badanie zostało przeprowadzone w dniach 6 marca – 15 kwietnia 2022 roku. Prośba o uzupełnienie ankiet została skierowana do organów prowadzących szkoły podstawowe i przedszkola – 71 gmin z terenu województwa opolskiego. W zakresie funkcjonowania szkół ponadpodstawowych ankietę została skierowana do organów prowadzących – 12 powiatów (11 powiatów + miasto na prawach powiatu – Opole) i 1 gminy (Dobrzeń Wielki). Ankietę zawierała także pytania dotyczące kształcenia ustawicznego kierowane zarówno do gmin, jak i powiatów. Narzędzie – ankietę zostało skonstruowane za pomocą formularza *Microsoft Forms*. W sierpniu i wrześniu 2021 roku zostały zebrane informacje od organów prowadzących szkoły ponadpodstawowe w zakresie szczegółowych potrzeb.

W badaniu wzięło udział 59 organów prowadzących szkoły podstawowe i przedszkola oraz 8 organów prowadzących szkoły ponadpodstawowe. Natomiast 12 powiatów przekazało ponadto szczegółowe informacje dotyczące potrzeb w zakresie infrastruktury edukacyjnej szkół ponadpodstawowych, dla których są organem prowadzącym.

Samorządy biorące udział w ankiecie zgłaszały problemy kadrowe uniemożliwiające udzielenie szczegółowych i wyczerpujących odpowiedzi, stąd też nie wszystkie samorządy udzieliły odpowiedzi. Dane, na podstawie których opracowano niniejszą informację są dostępne w Departamencie Edukacji i Rynku Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Analiza podzielona została na 3 części dotyczące: przedszkoli, szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych. Ostatnia część dzieli się na 4 sekcje odnoszące się do: całościowo zagregowanych danych dotyczących szkół ponadpodstawowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz szkół branżowych. W odniesieniu do przedszkoli oraz szkół podstawowych analiza składa się z dwóch części dotyczących wyników badania ankietowego: analizy liczby

dzieci/uczniów oraz nauczycieli i wynikających z tym potrzeb odnoszących się do podnoszenia kwalifikacji kadry, szczególnie uwzględniając pracę z uczniami/dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (dalej SPE). W drugiej części analiza dotyczy diagnozy oraz potrzeb dotyczących infrastruktury edukacyjnej w poszczególnych obszarach. W odniesieniu do szkół ponadpodstawowych analiza obejmuje liczbę uczniów oraz nauczycieli w poszczególnych typach szkół i wynikających potrzeb odnoszących się do podnoszenia kwalifikacji kadry, szczególnie uwzględniając pracę z uczniami z SPE. W drugiej części analiza dotyczy diagnozy oraz potrzeb dotyczących infrastruktury edukacyjnej ujęta w dwóch wymiarach: dla poszczególnych organów prowadzących oraz w poszczególnych obszarach. W Analizie brak jest informacji odnoszącej się do kształcenia ustawicznego, gdyż nie pozyskano danych w tym zakresie. Spośród wszystkich projektów, tylko jeden odpowiadał kształceniu ustawicznemu, ale został zakwalifikowany przez organ prowadzący do części odnoszącej się do kształcenia podstawowego i w tej części jest on analizowany. Całość kończą rekomendacje na podstawie wniosków jakie nasuwają się z analizy badania ankietowanego.

1. Przedszkola

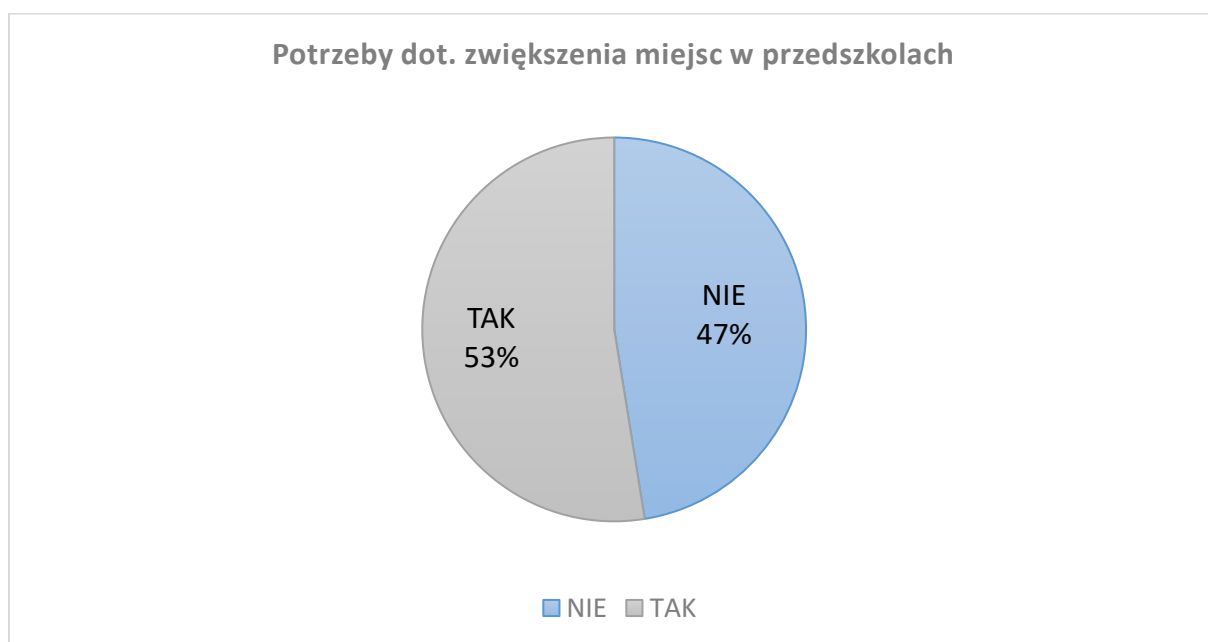
W zakresie funkcjonowania placówek wychowania przedszkolnego na terenie województwa opolskiego 59 organów prowadzących wypełniło przesłaną ankietę.

1.1. Dane podstawowe

Badanie dotyczy 308 placówek wychowania przedszkolnego (w tym oddziałów przedszkolnych w szkołach). Na potrzeby niniejszego badania przyjęto, że oddział przedszkolny w szkole to jedno przedszkole ze względu na konieczność zapewnienia odrębnej infrastruktury.

Na dzień wypełniania ankiety 53% organów prowadzących, zgłaszało potrzebę zwiększenia miejsc w przedszkolach o 1781 miejsc łącznie. Ponadto organy prowadzące zaznaczały, że sytuacja może ulec zmianie w związku z napływem uchodźców.

Rysunek 1 Potrzeby dot. zwiększenia miejsc w przedszkolach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Poniższa tabela przedstawia stosunek liczby miejsc w przedszkolach do faktycznej liczby dzieci urodzonych w latach 2015-2018, które mogą być obecnie objęte wychowaniem przedszkolnym.

Nie zawsze różnica w tych liczbach pokrywała się z potrzebą zwiększenia miejsc w przedszkolach. Często bowiem rodzice sami zapewniają opiekę dzieciom w wieku

przedszkolnym, bądź organizują tę opiekę poza gminą w której mieszkają. W związku z tym nawet jeżeli liczba miejsc w przedszkolach była niższa niż liczba dzieci w wieku przedszkolnym, organy prowadzące nie uwzględniły potrzeby zwiększania liczby miejsc, ponieważ sami mieszkańcy takich potrzeb nie zgłaszali. Różnica ma więc charakter szacunkowy i nie jest równoznaczna z zapotrzebowaniem na miejsca w przedszkolach. Należy pamiętać, co także zostało wskazane, w grupie tej są dzieci, które dowożone są do placówek w innych gminach bądź pozostają pod opieką w domu (rodzice, dziadkowie) i nie ma potrzeby tworzenia dodatkowych miejsc. Zarazem, w związku z sytuacją na Ukrainie należy wziąć pod uwagę, iż podane liczby w wielu przypadkach (szczególnie odnośnie ośrodków do których zjechali migranci z Ukrainy) mogą ulec zmianie. Tym samym należy liczyć się z tym, iż pojawi się zapotrzebowanie zarówno na miejsca w przedszkolach, jak i specjalistyczną opiekę (szczególnie dotyczy to kwestii językowych). Jednakże, w momencie realizacji badania ankietowego pozyskanie takich danych nie było jeszcze możliwe. Szczegółowe dane dotyczące liczby dzieci w wieku przedszkolnym, miejsc w przedszkolach i różnicy z uwzględnieniem powyżej przedstawionych założeń zawiera Tabela 1. Należy podkreślić, iż tabela oparta jest na dane pozyskane z ankiet odesłanych przez organy prowadzące. Niestety dane te nie są pełne. Z kolei oparcie się tylko na danych statystycznych (GUS BDL) także jest mylące, gdyż nie uwzględniają one miejscowych specyfik (np. przyjmowania dzieci z innych gmin itp.). Niemniej, zamieszczona tabela, wskazuje na potrzeby artykułowane przez organy prowadzące.

Tabela 1 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym i liczba miejsc w przedszkolach w poszczególnych gminach

Organ prowadzący	Liczba przedszkoli	Liczba dzieci w przedszkolach	liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Różnica między dziećmi w wieku przedszkolnym a liczbą miejsc w przedszkolach
Miasto Opole	36	3 936	4 636	700
Miasto i Gmina Nysa	12	1 497	1 826	329
Miasto Brzeg	10	1 290	1 224	66
Miasto i Gmina Kluczbork	6	1 122	1 149	27
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	13	1 100	1 377	277
Miasto i Gmina Namysłów	10	1 064	1 121	57
Miasto i Gmina Krapkowice	8	757	891	134
Miasto i Gmina Ozimek	11	610	635	25

Miasto i Gmina Olesno	12	585	683	98
Miasto i Gmina Grodków	7	523	710	187
Miasto i Gmina Głubczyce	5	506	745	239
Miasto i Gmina Gogolin	5	459	536	77
Miasto i Gmina Głuchołazy	7	450	738	288
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	5	425	430	5
Miasto i Gmina Zdieszowice	5	417	488	71
Miasto i Gmina Otmuchów	8	367	451	84
Miasto i Gmina Wołczyn	4	345	482	137
Miasto i Gmina Głogówek	3	341	403	62
Miasto i Gmina Niemodlin	3	336	604	268
Gmina Turawa	5	330	382	52
Miasto i Gmina Zawadzkie	4	325	378	53
Miasto i Gmina Biała	2	324	515	191
Gmina Reńska Wieś	5	315	377	62
Miasto i Gmina Paczków	5	302	424	122
Gmina Dąbrowa	4	299	347	48
Gmina Strzeleczy	1	292	309	17
Gmina Dobrzeń Wielki	3	290	407	117
Gmina Komprachcice	5	282	373	91
Gmina Tarnów Opolski	5	279	327	48
Miasto i Gmina Dobrodzień	5	278	348	70
Miasto i Gmina Ujazd	7	269	329	60
Gmina Popielów	3	258	316	58
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	3	254	254	-
Miasto i Gmina Byczyna	1	251	413	162
Miasto i Gmina Korfantów	4	240	400	160
Miasto i Gmina Leśnica	3	237	290	53
Gmina Łubniany	4	235	447	212
Gmina Jemielnica	2	233	312	79
Gmina Pawłowiczki	7	233	270	37
Gmina Izbicko	3	206	236	30
Miasto i Gmina Kolonowskie	4	200	210	10

Gmina Walce	6	200	195	-5 ¹
Gmina Chrzęstowice	4	191	259	68
Gmina Cisek	2	187	320	133
Gmina Pokój	2	172	245	73
Miasto i Gmina Kietrz	2	169	332	163
Miasto i Gmina Baborów	1	168	200	32
Gmina Lasowice Wielkie	6	166	469	303
Gmina Murów	3	164	164	-
Gmina Branice	2	163	233	70
Gmina Olszanka	4	162	191	29
Gmina Łambinowice	4	158	234	76
Gmina Radłów	2	149	158	9
Gmina Polska Cerekiew	2	130	203	73
Gmina Wilków	3	126	147	21
Gmina Zębowice	1	125	142	17
Gmina Domaszowice	1	99	116	17
Gmina Świerczów	1	83	146	63
Gmina Kamiennik	3	67	99	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Za pomocą ankiety zapytano organy prowadzące także o liczbę dzieci z SPE przyjmując następującą definicję:

„Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) – należy przez to rozumieć:

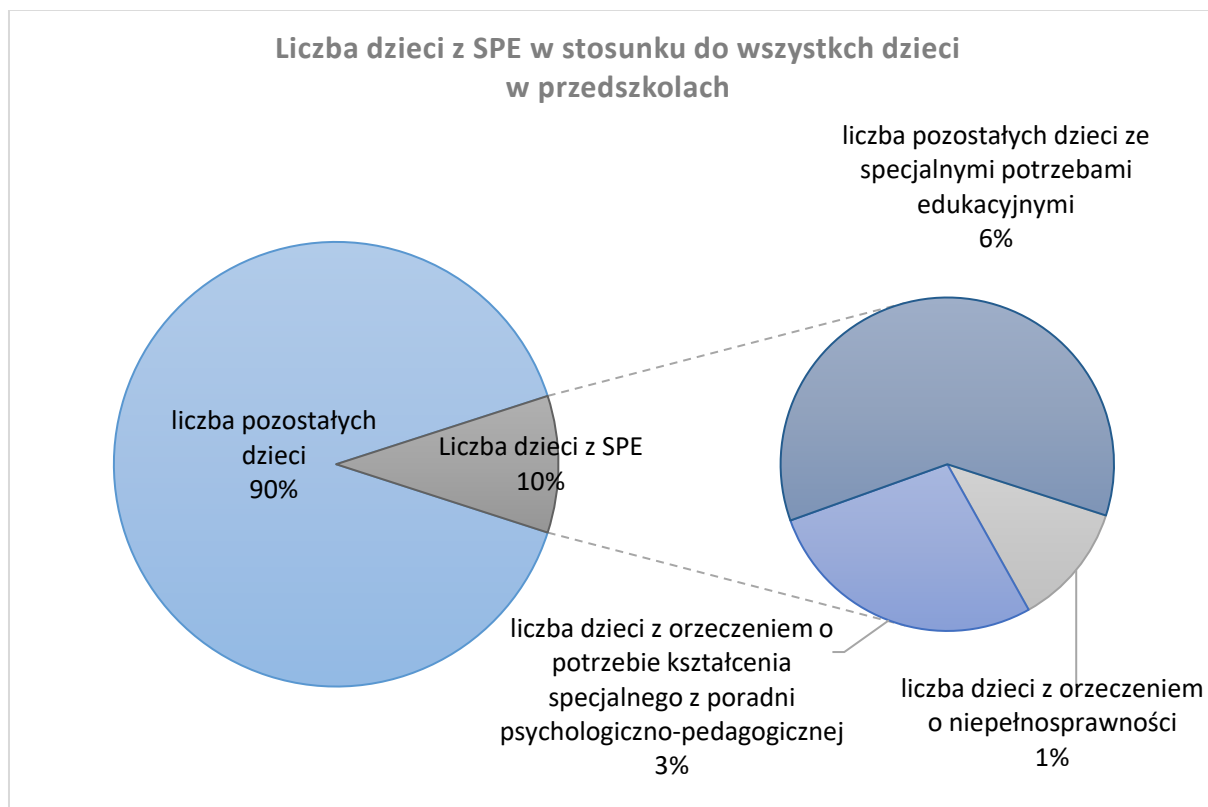
- ✓ dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:
 - ✓ z niepełnosprawnością (rozdzielając rodzaje niepełnosprawności),
 - ✓ zagrożone niedostosowaniem społecznym i niedostosowanych społecznie,
 - ✓ dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania,
 - ✓ dzieci bez orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego:
 - przewlekle chore,
 - będące w sytuacji kryzysowej bądź traumatycznej,
 - mające za sobą niepowodzenia edukacyjne,
 - z zaniedbanych środowisk,
 - adaptujące się w nowym środowisku,

¹ W Gminie Walce wg ankiety przesłanej przez organ prowadzący liczba dzieci w przedszkolach jest wyższa niż liczba dzieci w wieku przedszkolnym w gminie. Ma to związek, iż do przedszkoli prowadzonych przez Gminę Walce uczęszczają także dzieci z ościennych gmin, dla których tam nie znalazło się miejsce. Co ważne, dzięki przyjęciu dzieci z poza gminy wszystkie dostępne miejsca w przedszkolach zostały zajęte.

- wybitnie uzdolnione,
- z rodzin migrantów.
-

Wyniki przedstawiają się następująco:

Rysunek 2 Liczba dzieci z SPE w stosunku do wszystkich dzieci w przedszkolach

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Liczbowe wartości przedstawia poniższa tabela:

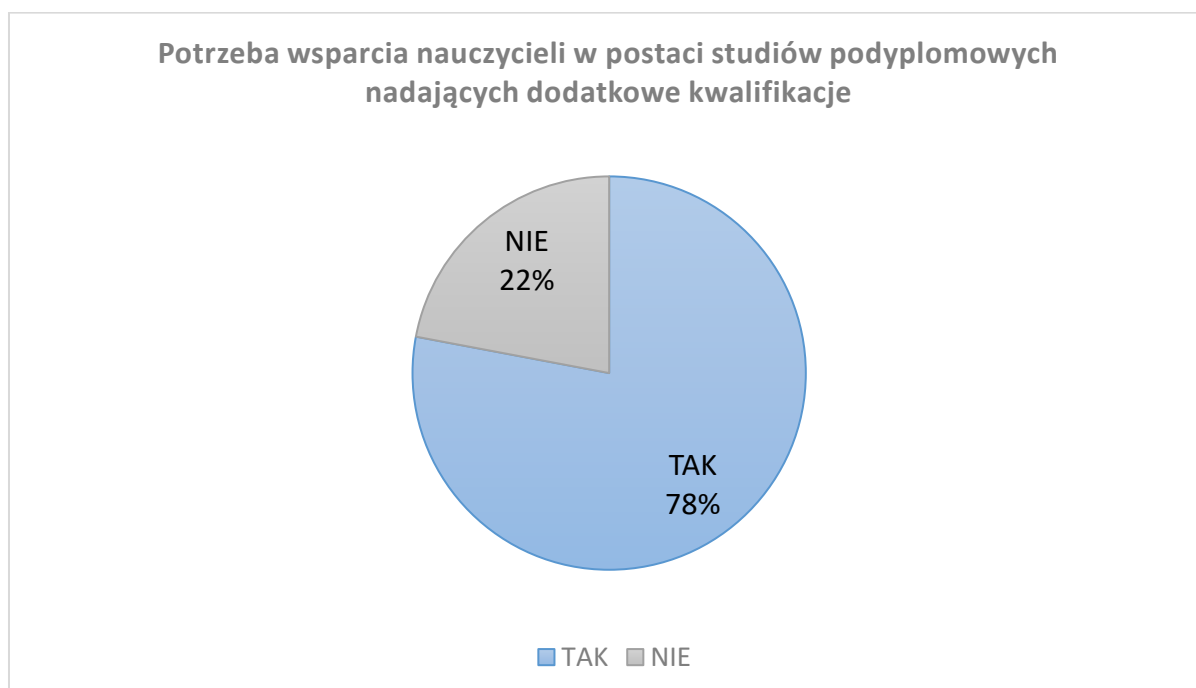
Tabela 2 Sumaryczne zestawienie danych dot. dzieci z SPE w przedszkolach

Liczba dzieci w przedszkolach	24 789
- w tym liczba dzieci z SPE:	2 380
✓ z orzeczeniem o niepełnosprawności:	293
✓ z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej:	680
✓ pozostałych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:	1 407

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W pierwszej części ankiety zapytano także o liczbę nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m.in. do pracy z uczniami z SPE. 46 spośród badanych organów prowadzących sygnalizują potrzebę takiego wsparcia nauczycieli. W odpowiedziach niektóre organy prowadzące wskazały liczbę nauczycieli, niektóre wymieniły kierunki. Łącznie organy prowadzące wskazują, że wsparcia potrzebuje co najmniej **376 nauczycieli**. W związku z tym, że organy prowadzące wskazały, że 10% dzieci w przedszkolach, to dzieci z SPE, potrzeba wsparcia w zakresie podnoszenia kwalifikacji do pracy z dziećmi z SPE jest szczególnie uzasadniona.

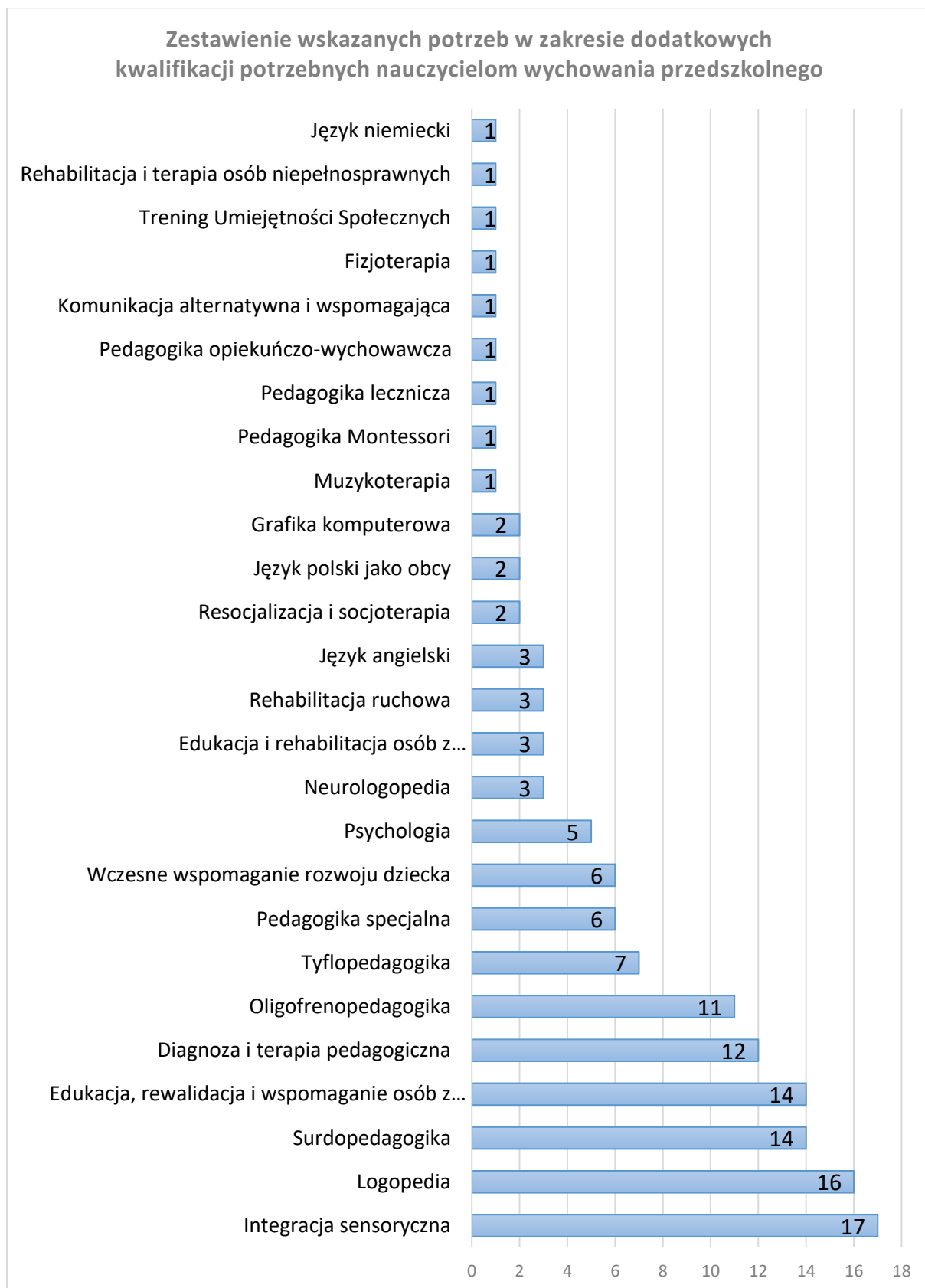
Rysunek 3 Potrzeba wsparcia nauczycieli w postaci studiów podyplomowych, nadających dodatkowe kwalifikacje

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Najczęściej wymieniane potrzeby zwiększenia kompetencji (np. poprzez studia podyplomowe, kursy, ale także studia wyższe) według częstotliwości podawania odpowiedzi przedstawia rysunek 4. Wśród najczęściej wymienianych potrzeb można wymienić: Integrację sensoryczną, Logopedię, Surdopedagogikę, Edukację, rewalidację i wspomaganie osób z autyzmem i zespołem Aspergera, Diagnozę i terapię pedagogiczną, Oligofrenopedagogikę, Tyflopädagogikę, Pedagogikę specjalną, Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

Rysunek 4 Zestawienie wskazanych potrzeb w zakresie dodatkowych kwalifikacji potrzebnych nauczycielom wychowania przedszkolnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Druga część każdej ankiety zawierała tabelę do oceny stanu obecnej infrastruktury edukacyjnej, ale także do zgłoszenia potrzeb jakie widzą organy prowadzące w poszczególnych obszarach. Zaproponowano 8 obszarów:

- 1) Budowy, remonty, modernizacje (w tym place zabaw),
- 2) Wsparcie edukacji włączającej,
- 3) Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające,
- 4) Zajęcia dodatkowe dla dzieci (artystyczne, językowe, sportowe, inne), także poza placówką – wyjazdy, kino, teatr, miejsca edukacji bezpośredniej,
- 5) Preorientacja zawodowa,
- 6) Wyposażenie sal (sprzęty, materiały dydaktyczne),
- 7) Wsparcie nauczycieli (rozwój, doszkolenie, zatrudnienie),
- 8) Zmiana, wydłużenie godzin pracy przedszkoli.

Pytanie dotyczyło zakresu czasowego od 2003 roku. Organy prowadzące zgłaszały problemy z wypełnieniem tej części ankiety w związku z nie posiadaniem dokumentów potwierdzających minione inwestycje i projekty. Skupiły się zatem na danych z ostatniej perspektywy finansowej, czyli od 2014 roku. Przyjęto że „wsparcie jst”, to kwoty dodatkowo przeznaczone na poszczególne obszary, a nie będące w obowiązkach organu prowadzącego. Pozostałymi źródłami wsparcia mogły być fundusze unijne, budżet państwa, budżet obywatelski, czy też sponsorzy. W zakresie środków unijnych należy przyjąć, że wskazana kwota jest całą kwotą projektu, a nie kwotą dofinansowania UE (czyli łącznie z wkładem własnym jeśli był wymagany).

1.2. Obszary wsparcia

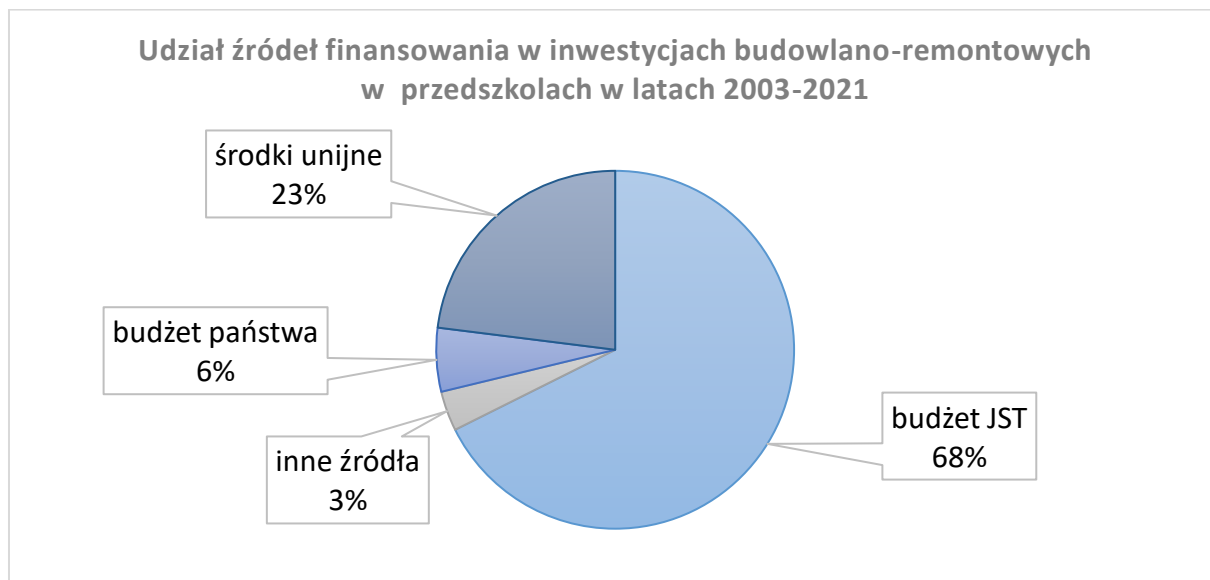
1.2.1. Budowy, remonty, modernizacje (w tym place zabaw)

W tym obszarze organy prowadzące wskazały wsparcie na łączną kwotę 35 998 652,21 zł. Gdyby przeliczyć to na liczbę przedszkoli, można uznać że każde przedszkole otrzymało 116 878,74 zł w zakresie wsparcia budów, remontów, modernizacji. Natomiast jeżeli przyjąć, że wsparcie to było udzielane było od 2003² roku, wówczas jest to kwota 6 151,51 zł rocznie na każde przedszkole. Pod względem ilości inwestycji remontowo-budowlanych najwięcej było tych ze środków budżetu j.s.t., kolejno- finansowanych ze środków unijnych, a następnie

² W tym obszarze organy prowadzące były poproszone o wskazane wsparcia od 2003 roku, w innych obszarach mogły skupić się na danych późniejszych. Ze względu na spójność opracowania dane będą przytaczane wg podanych przez organy prowadzące.

z budżetu państwa i z innych źródeł. Kwoty wsparcia są trudne do oszacowania, ponieważ jak już wspomniano większość dokumentacji znajduje się w archiwach.

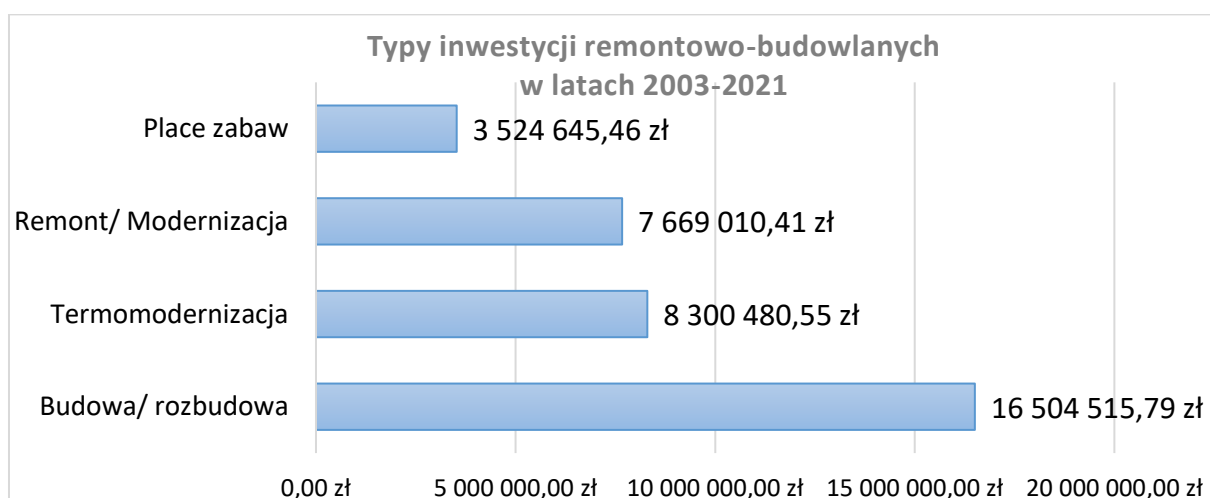
Rysunek 5 Udział źródeł finansowania w inwestycjach budowlano-remontowych w przedszkolach w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Z przybliżonego szacowania inwestycji w zakresie remontowo-budowlanym można wyróżnić między innymi następujące typy inwestycji: Budowa/ rozbudowa, Remont/ Modernizacja, Termomodernizacja, Plac zabaw. Inwestycje miały często charakter mieszany. Na przykład w ramach jednej inwestycji wykonano modernizację placu zabaw, podjazd dla osób niepełnosprawnych i zadaszenie. Trudno więc ująć jednoznacznie, że była to inwestycja mająca na celu poprawę dostępności.

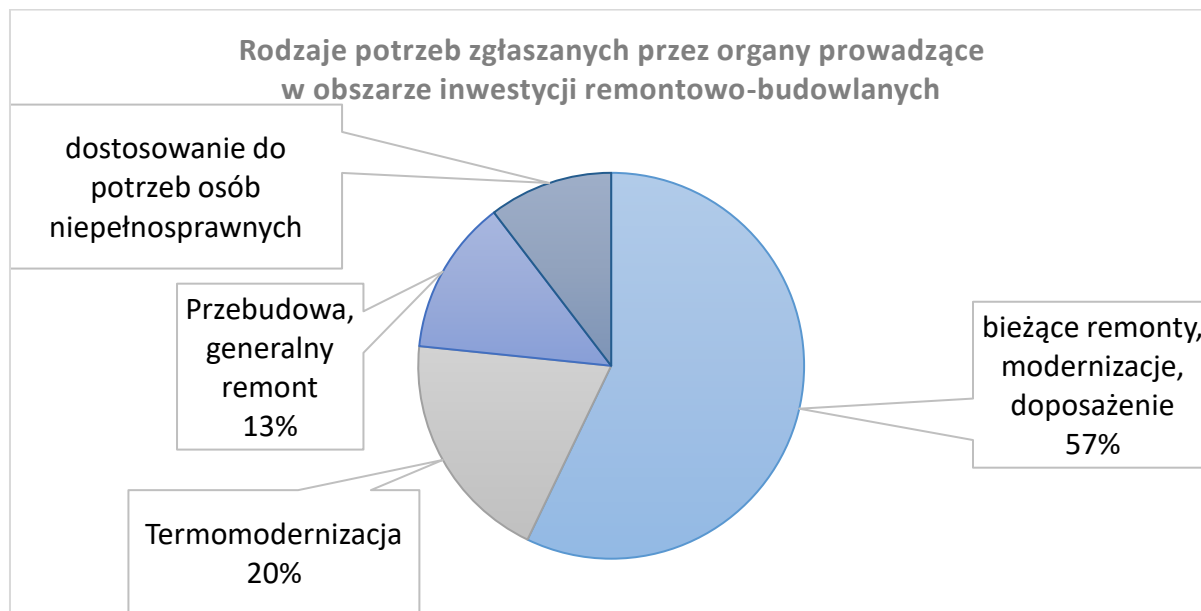
Rysunek 6 Typy inwestycji remontowo-budowlanych w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Organy prowadzące zgłaszały następujące potrzeby w zakresie inwestycji remontowo-budowlanych:

Rysunek 7 Rodzaje potrzeb zgłaszanych przez organy prowadzące w obszarze inwestycji remontowo-budowlanych

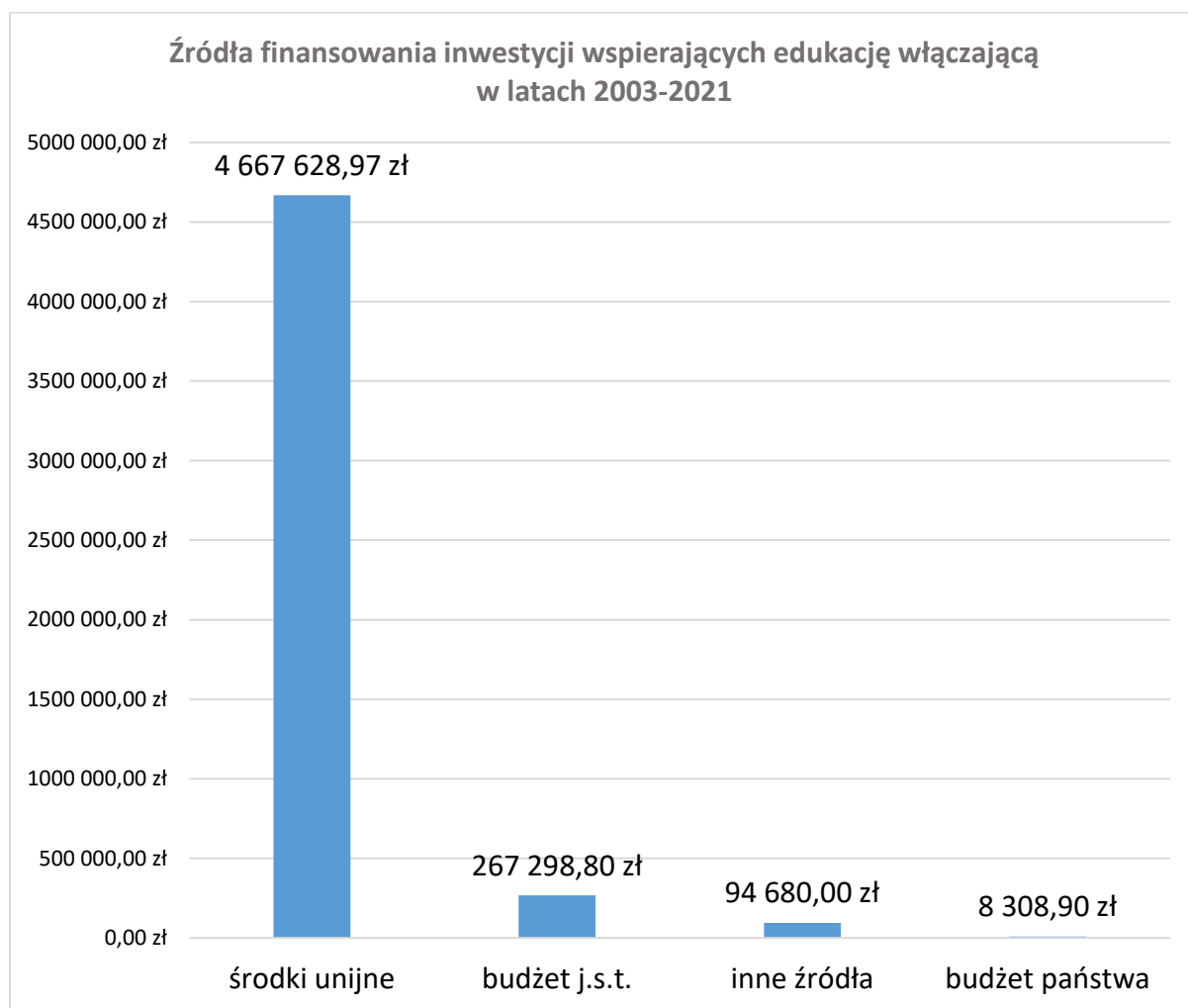
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wyszczególniono najczęściej pojawiające się pozycje w potrzebach zgłaszanych przez organy prowadzące. Najczęściej są to bieżące remonty, modernizacje, doposażenie. 20% zgłaszanych potrzeb, to termomodernizacja. Kolejno przebudowa czy generalny remont, a ostatnią i mimo to bardzo istotną pozycję zajmuje dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

1.2.2. Wsparcie edukacji włączającej

W zakresie wsparcia edukacji włączającej 19 organów prowadzących wskazało inwestycje takie jak: zakup pomocy dydaktycznych, zakup schodołazu, pochylni, samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych, programy profilaktyczne, zajęcia specjalistyczne, doksztalcenie nauczycieli. Łączna kwota wsparcia, którą wskazały w ankietach organy prowadzące w latach 2003-2021 to 5 037 916,67 zł. Podział na źródła finansowania przedstawia rysunek 8.

Rysunek 8 Źródła finansowania inwestycji wspierających edukację włączającą w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

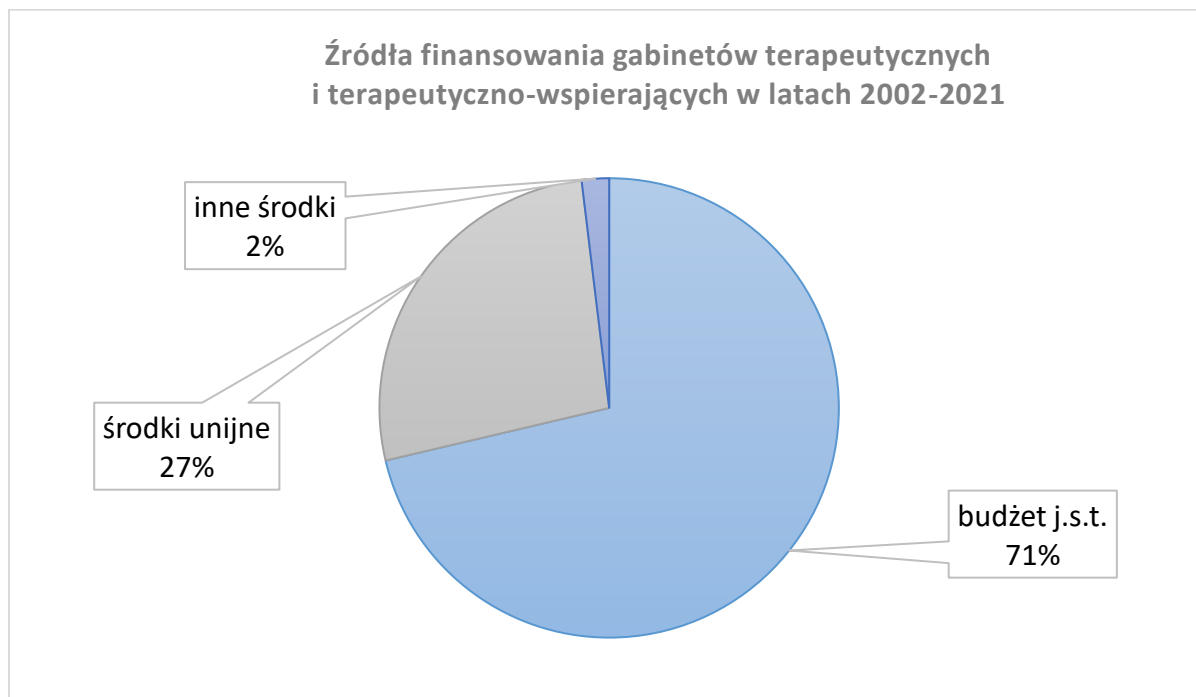
Potrzeby w zakresie wsparcia edukacji włączającej zgłosiło 17 organów prowadzących. Były to przede wszystkim: doposażenie sal w pomoce dydaktyczne do edukacji włączającej, budowa windy, dodatkowe zajęcia specjalistyczne, wsparcie nauczycieli.

1.2.3. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające

Drugi obszar inwestycji dotyczył gabinetów terapeutycznych i terapeutyczno-wspierających. Zaledwie 15 gmin wskazało w ankietach na takie inwestycje realizowane w latach 2003-2021, które opiewały łącznie na kwotę 385 662,63 zł. Rysunek 9 przedstawia podział na źródła finansowania takich gabinetów. Wśród inwestycji organy prowadzące wymieniają przede wszystkim wyposażenie gabinetów, zakup pomocy dydaktycznych, dostosowanie gabinetów. Po stronie potrzeb 13 organów prowadzących wskazuje stworzenie kolejnych gabinetów w kolejnych przedszkolach, poprawę obecnej bazy, doposażenie, zakup

dotychczasowych pomocy dydaktycznych. Problemem może być znalezienie miejsca na adaptację pomieszczenia na gabinet.

Rysunek 9 Źródła finansowania gabinetów terapeutycznych i terapeutyczno-wspierających w latach 2003-2021

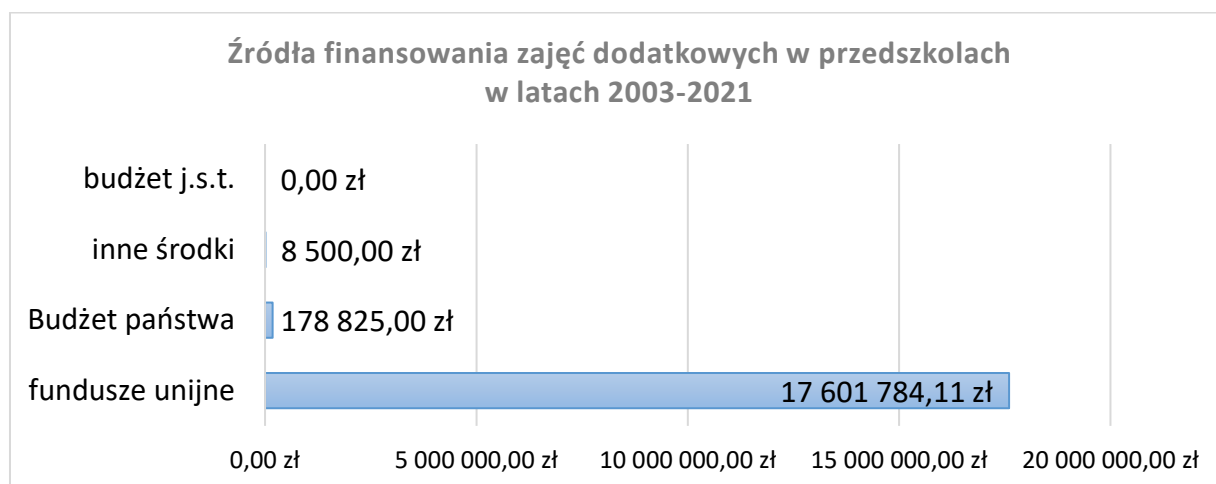

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

1.2.4. Zajęcia dodatkowe dla dzieci

Zajęcia dodatkowe dla dzieci (artystyczne, językowe, sportowe, inne), także poza placówką – wyjazdy, kino, teatr, miejsca edukacji bezpośredniej - były głównie finansowane ze środków Unii Europejskiej. Źródła finansowania przedstawia wykres nr 10. Najczęściej powtarzające się projekty, to „Przedszkole dla wszystkich przyjazne – wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w przedszkolach 15 gmin należących do Aglomeracji Opolskiej” realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz projekt „Dwujęzyczna Opolszczyzna (...)”, również realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Najczęściej realizowane były zajęcia językowe, kulturowe, artystyczne, logopedyczne, a także wyjazdy edukacyjne.

Rysunek 10 Źródła finansowania zajęć dodatkowych w przedszkolach w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Organy prowadzące zgłaszają dalsze potrzeby w zakresie zajęć dodatkowych w szczególności w zakresie zajęć rozwijających kompetencje językowe, sportowe, artystyczne, a także zajęć z zakresu logopedii i terapii pedagogicznej.

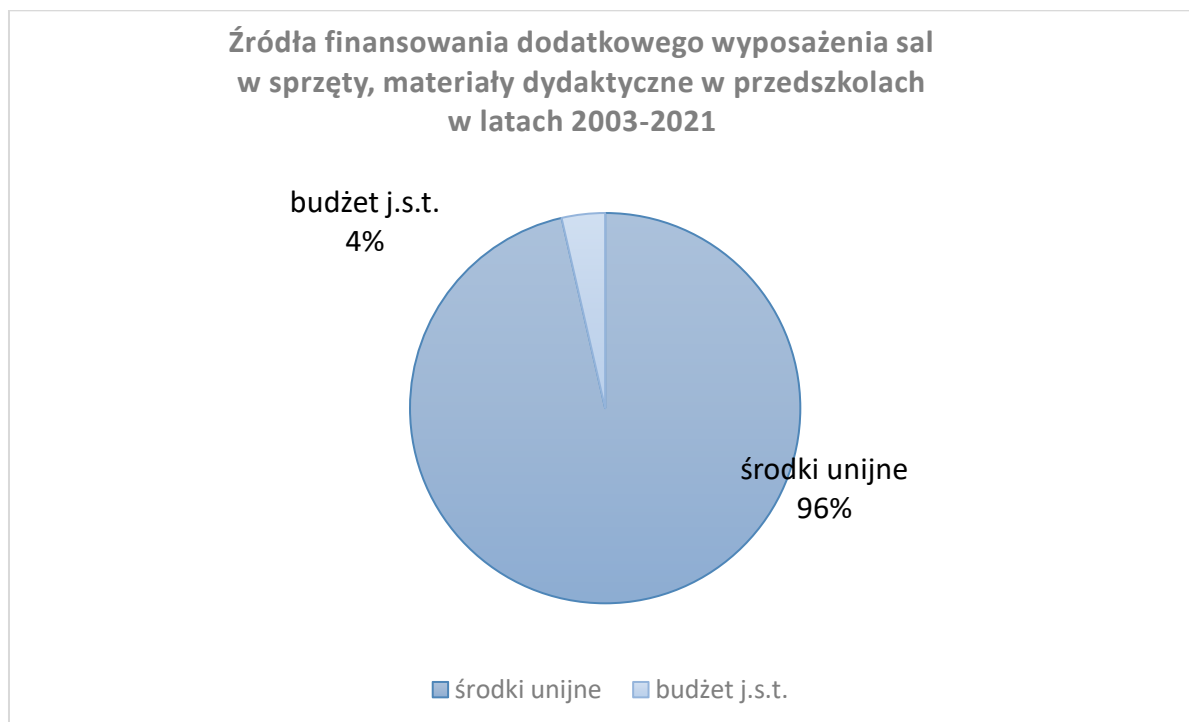
1.2.5. Preorientacja zawodowa

Zgodnie z aktualnym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie doradztwa zawodowego, przedszkola są zobligowane do wspierania dzieci w zakresie formowania preorientacji zawodowej. Preorientacja zawodowa polega na przeprowadzaniu działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżenie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy. Żaden organ prowadzący nie wskazał wsparcia w tym zakresie, natomiast 3 organy prowadzące zauważyły potrzebę organizacji wycieczek, spotkań, które ukazywałyby dzieciom różne zawody, także te ginące, a także wskazały na potrzebę dalszego stymulowanie pro-zawodowych marzeń dzieci, wyposażenia sal przedszkolnych w kąci tematyczne z zakresu preorientacji zawodowej, zakup pomocy dydaktycznych definiujących dany zawód.

1.2.6. Wyposażenie sal

30 organów prowadzących przedszkola wskazało wsparcie w zakresie wyposażenia sal (sprzęty, materiały dydaktyczne). 1 organ prowadzący wskazał brak wsparcia, natomiast wskazał potrzeby w tym zakresie. Finansowanie dodatkowego wyposażenia sal organy prowadzące wskazały na poziomie 11 458 569,03 zł z czego 96 % finansowane było w ramach różnych projektów ze środków unijnych.

Rysunek 11 Źródła finansowania dodatkowego wyposażenia sal w sprzęty, materiały dydaktyczne w przedszkolach w latach 2003-2021

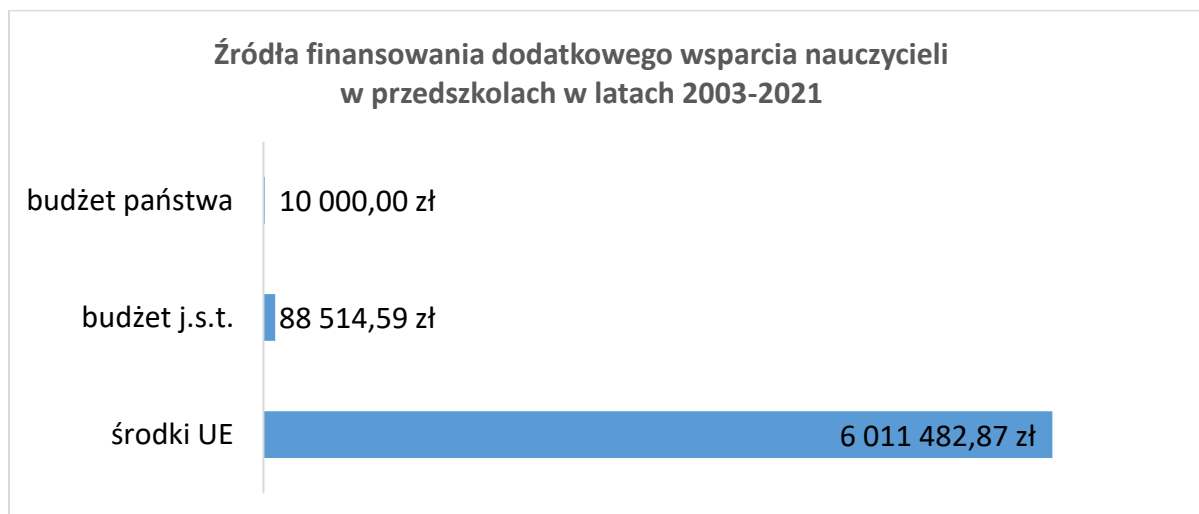

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Organy prowadzący bardzo ogólnie wskazały uzyskane wsparcie w zakresie wyposażenia sal jako „pomoce dydaktyczne”. Natomiast w kwestii dalszych potrzeb wymieniane są głównie multimedialne narzędzia edukacyjne (magiczny, dywan, projektor, dywany świetlne, sprzęt do nauki programowania i kodowania), materiały dydaktyczne do zajęć językowych, materiały dydaktyczne dla dzieci z SPE, sprzęt i pomoce do gimnastyki korekcyjnej, ale także podstawowe wyposażenie, takie jak stoliki, krzesła, rolety okienne.

1.2.7. Wsparcie nauczycieli

22 organy prowadzące wykazały dodatkowe wsparcie nauczycieli (rozwój, dokszałcenie, zatrudnienie) na kwotę łącznie 6 109 997,46 zł, głównie ze środków Unii Europejskiej. Źródła finansowania przedstawia rysunek 12. Głównie wsparcie dotyczyło studiów podyplomowych. Organy prowadzące wskazują kolejne potrzeby w zakresie wsparcia nauczycieli, przede wszystkim w zakresie studiów podyplomowych i zdobywania dodatkowych kwalifikacji.

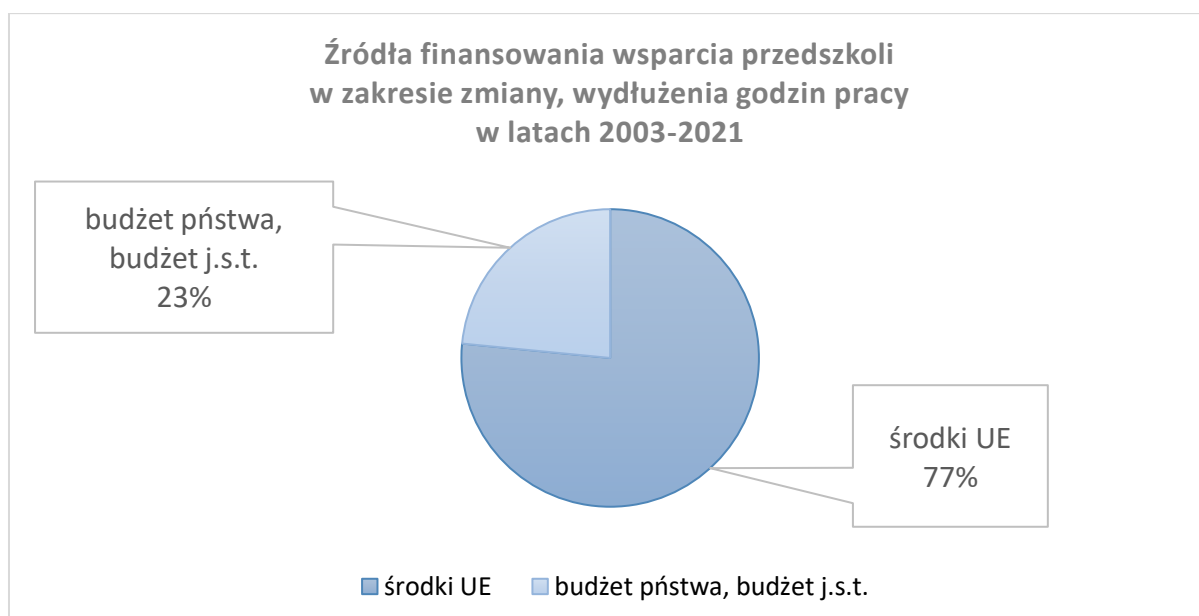

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

1.2.8. Zmiana, wydłużenie godzin pracy przedszkoli

20 organów prowadzących zgłosiło wsparcie, a 21 organów również potrzeby w zakresie zmiany lub wydłużenia godzin pracy przedszkoli. Łącznie na ten cel przedszkola otrzymały 7 859 054,26 zł wsparcia. Źródła finansowania przedstawia rysunek 13.

Rysunek 13 Źródła finansowania wsparcia przedszkoli w zakresie zmiany, wydłużenia godzin pracy w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

14 organów prowadzących nadal widzi potrzeby w zakresie wydłużenia godzin pracy przedszkoli i kontynuacji wcześniej podjętych działań.

2. Szkoły podstawowe

W zakresie funkcjonowania szkół podstawowych na terenie województwa opolskiego 55 organów prowadzących wypełniło przesłaną ankietę, z tym że pierwszą część ankiety wypełniło 54 organy prowadzące (brak danych z ankiety z Gminy Rudniki, zostały one uzupełnione w zakresie liczby szkół oraz uczniów z Raportu o stanie Gminy Rudniki za rok 2021³), natomiast drugą część ankiety wypełniona została przez 49 organów prowadzących.

2.1. Dane podstawowe

Badanie dotyczy 250 szkół podstawowych (w tym 2 filii). Na potrzeby badania przyjęto, iż filia szkoły podstawowej, to jedna szkoła podstawowa ze względu na konieczność zapewnienia odrębnej infrastruktury.

W zestawieniu tabelarycznym przedstawiona została liczba szkół podstawowych oraz liczba uczniów w poszczególnych organach prowadzących od których uzyskano dane z ankiety z uwzględnieniem podziału na powiaty.

Tabela 3 Liczba szkół oraz liczba uczniów w szkołach podstawowych w poszczególnych gminach

Organ prowadzący	Liczba szkół podstawowych	Liczba uczniów w szkołach podstawowych
Powiat Brzeski	15	5 161
Miasto Brzeg	5	2 863
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	3	955
Miasto i Gmina Grodków	7	1 343
Powiat Głubczycki	8	1 957
Miasto i Gmina Baborów	1	290
Miasto i Gmina Głubczyce	5	1 251
Miasto i Gmina Kietrz	2	416
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	16	1 503
Gmina Cisek	4	386
Gmina Pawłowiczki	6	491
Gmina Polska Cerekiew	2	217
Gmina Reńska Wieś	4	409
Powiat Kluczborski	20	3 961
Gmina Lasowice Wielkie	6	386
Miasto i Gmina Byczyna	3	520
Miasto i Gmina Kluczbork	7	2 346

³ Raport o stanie Gminy Rudniki za rok 2021, <https://bip.rudniki.pl/download/attachment/30881/raport-o-stanie-gminy-2021.pdf>, s. 16.

Miasto i Gmina Wołczyn	4	709
Powiat Krapkowicki	23	4 053
Gmina Strzeleczyki	5	488
Gmina Walce	2	326
Miasto i Gmina Gogolin	4	818
Miasto i Gmina Krapkowice	7	1 412
Miasto i Gmina Zdzeszowice	5	1 009
Powiat Namysłowski	19	3 262
Gmina Domaszowice	1	211
Gmina Pokój	2	374
Gmina Świerczów	3	181
Gmina Wilków	3	310
Miasto i Gmina Namysłów	10	2 186
Powiat Nyski	29	6 825
Gmina Kamiennik	2	187
Gmina Łambinowice	3	371
Miasto i Gmina Głuchołazy	5	1 132
Miasto i Gmina Nysa	9	3 492
Miasto i Gmina Otmuchów	6	803
Miasto i Gmina Paczków	4	840
Powiat Oleski	24	3 323
Gmina Radłów	3	296
Gmina Zębowice	1	221
Miasto i Gmina Dobrodzień	4	568
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	3	415
Miasto i Gmina Olesno	8	1 229
Gmina Rudniki	5	594
Miasto na prawach powiatu - Opole	23	9 112
Powiat Opolski	35	5 999
Gmina Dąbrowa	3	574
Gmina Dobrzeń Wielki	4	815
Gmina Komprachcice	4	489
Gmina Łubniany	4	587
Gmina Murów	3	332
Gmina Popielów	3	541
Gmina Tarnów Opolski	3	652
Miasto i Gmina Niemodlin	3	735
Miasto i Gmina Ozimek	8	1 274
Powiat Prudnicki	14	2 698
Miasto i Gmina Biała	2	685

Miasto i Gmina Głogówek	7	1 059
Gmina Izbicko	3	399
Gmina Jemielnica	2	555
Powiat Strzelecki	24	4 246
Miasto i Gmina Kolonowskie	3	422
Miasto i Gmina Leśnica	3	528
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	10	2 178
Miasto i Gmina Ujazd	5	487
Miasto i Gmina Zawadzkie	3	631
SUMA	250	52 100

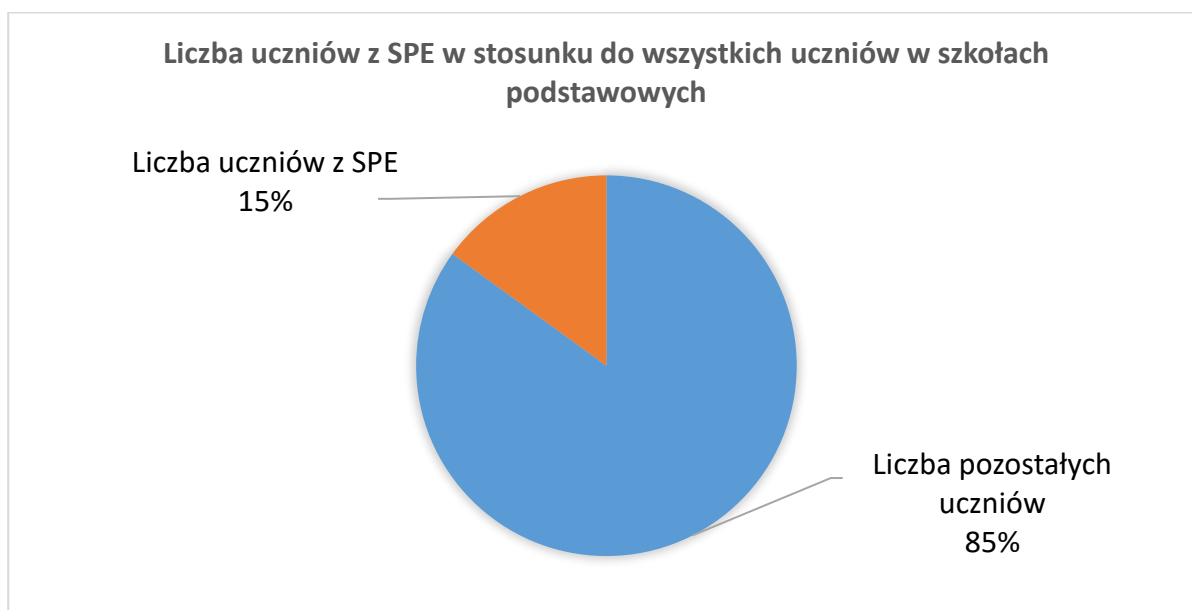
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W badaniu poproszono organy prowadzące o podanie danych dotyczących dzieci z SPE, przez co w odniesieniu do nauczania w szkole podstawowej należy rozumieć:

- ✓ dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:
 - ✓ z niepełnosprawnością (rozdzielając rodzaje niepełnosprawności),
 - ✓ zagrożone niedostosowaniem społecznym i niedostosowanych społecznie,
 - ✓ dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania,
 - ✓ dzieci bez orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego:
 - przewlekłe chore,
 - będące w sytuacji kryzysowej bądź traumatycznej,
 - mające za sobą niepowodzenia edukacyjne,
 - z zaniedbanych środowisk,
 - adaptujące się w nowym środowisku,
 - wybitnie uzdolnione,
 - z rodzin migrantów.

Dane zostały pozyskane od 53 organów prowadzących. Brak danych z gminy Rudniki ze względu na niezpełnienie tej części ankiety. Zebrane dane są niekompletne, gdyż część organów prowadzących nie podała danych odnoszących się do poszczególnych pytań. Zestawienie zawiera więc, tylko pozyskane w ankiecie dane. Wyniki uwzględniające wartości procentowe przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 14 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w szkołach podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Liczbowe wartości uwzględniające dane pozyskane w ankiecie dotyczące sumarycznej liczby uczniów w szkołach podstawowych w tym z SPE (z uwzględnieniem poszczególnych kategorii) przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Sumaryczne zestawienie danych dot. dzieci z SPE w szkołach podstawowych

Liczba dzieci w szkołach podstawowych	52 100
- w tym liczba uczniów z SPE:	8033
✓ z orzeczeniem o niepełnosprawności:	653
✓ z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej:	1932
✓ pozostałych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:	5317

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Sumaryczne dane dotyczące liczby uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów szkół podstawowych z rozbiciem na powiaty/gminy przedstawia tabela 5.

Tabela 5 Sumaryczne dane dotyczące liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów szkół podstawowych

Organ prowadzący szkoły podstawowe (SP):	Liczba uczniów w SP	Liczba uczniów w SP z SPE	w tym:		
			z orzeczeniem o niepełnosprawności	z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej	pozostali uczniowie z SPE
Powiat Brzeski	5161	1024	130	247	920
Miasto Brzeg	2863	779	72	166	721
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	955	160	45	50	130
Miasto i Gmina Grodków	1343	85	13	31	69
Powiat Głubczycki	1957	81	70	70	11
Miasto i Gmina Baborów	290	5	5	5	0
Miasto i Gmina Głubczyce	1251	51	51	51	0
Miasto i Gmina Kietrz	416	25	14	14	11
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	1503	259	6	45	209
Gmina Cisek	386	79	1	14	64
Gmina Pawłowiczki	491	89	2	19	69
Gmina Polska Cerekiew	217	2	0	2	0
Gmina Reńska Wieś	409	89	3	10	76
Powiat Kluczborski	3961	998	110	142	491
Gmina Lasowice Wielkie	386	2	3	3	1
Miasto i Gmina Byczyna	520	130	17	11	102
Miasto i Gmina Kluczbork	2346	786	90	102	334
Miasto i Gmina Wołczyn	709	80	0	26	54
Powiat Krapkowicki	4053	556	66	81	431
Gmina Strzeleczyki	488	12	12	0	0
Gmina Walce	326	4	4	4	15
Miasto i Gmina Gogolin	818	143	13	18	114
Miasto i Gmina Krapkowice	1412	289	16	49	224
Miasto i Gmina Zdzeszowice	1009	108	21	10	78
Powiat Namysłowski	3262	254	40	87	151
Gmina Domaszowice	211	7	1	7	0
Gmina Pokój	374	14	0	14	0
Gmina Świerczów	181	15	3	2	10
Gmina Wilków	310	74	8	11	55
Miasto i Gmina Namysłów	2186	144	28	53	86
Powiat Nyski	6825	689	43	287	373
Gmina Kamiennik	187	32	10	6	16

Gmina Łambinowice	371	27	5	14	13
Miasto i Gmina Głuchołazy	1132	312	20	51	241
Miasto i Gmina Nysa	3492	219	brak danych	167	52
Miasto i Gmina Otmuchów	803	27	6	21	7
Miasto i Gmina Paczków	840	72	2	28	44
Powiat Oleski	3323	573	9	73	99
Gmina Radłów	296	8	0	8	0
Gmina Zębowice	221	7	3	7	0
Miasto i Gmina Dobrodzień	568	17	3	13	1
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	415	415	1	16	3
Miasto i Gmina Olesno	1 229	126	2	29	95
Gmina Rudniki	594	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Miasto na prawach powiatu - Opole	9112	1386	70	516	800
Powiat Opolski	5999	676	41	166	522
Gmina Dąbrowa	574	78	5	16	57
Gmina Dobrzeń Wielki	815	136	7	15	114
Gmina Komprachcice	489	109	0	12	97
Gmina Łubniany	587	84	16	18	50
Gmina Murów	332	67	1	5	61
Gmina Popielów	541	14	0	14	0
Gmina Tarnów Opolski	652	50	10	10	30
Miasto i Gmina Niemodlin	735	28	2	27	52
Miasto i Gmina Ozimek	1274	110	brak danych	49	61
Powiat Prudnicki	1744	232	7	141	124
Miasto i Gmina Biąta	685	37	2	35	40
Miasto i Gmina Głogówek	1059	195	5	106	84
Powiat Strzelecki	5200	1305	61	77	1186
Gmina Izbicko	399	109	5	5	102
Gmina Jemielnica	555	37	1	8	28
Miasto i Gmina Kolonowskie	422	57	3	6	48
Miasto i Gmina Leśnica	528	198	11	9	188
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	2178	827	28	34	765
Miasto i Gmina Ujazd	487	brak danych	brak danych	6	brak danych
Miasto i Gmina Zawadzkie	631	77	13	9	55
SUMA	52 100	8 033	653	1 932	5 317

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W ankiecie poproszono o wskazanie dotyczące zapotrzebowania na wsparcie dla nauczycieli w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu bądź pracy z uczniami z SPE. Spośród ankietowanych 49 organów prowadzących wskazało na taką potrzebę. Łącznie wskazano potrzebę wsparcia dla 561 nauczycieli. Należy zauważyć, iż zgodnie ze wskazaniami z ankiety ponad 15% uczniów

szkół podstawowych to uczniów z SPE. Szczegółowe dane dotyczące zakresu wsparcia dla nauczycieli (wyrażonego w liczbie nauczycieli) wskazane przez organy prowadzące z uwzględnieniem podziału na powiat/gmina zawiera poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba nauczycieli szkół podstawowych, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

Organ prowadzący:	Liczba nauczycieli szkół podstawowych, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych, nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE
Powiat Brzeski	57
Miasto Brzeg	36
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	15
Miasto i Gmina Grodków	6
Powiat Głubczycki	26
Miasto i Gmina Baborów	1
Miasto i Gmina Głubczyce	15
Miasto i Gmina Kietrz	10
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	13
Gmina Cisek	5
Gmina Pawłowiczki	6
Gmina Polska Cerekiew	0
Gmina Reńska Wieś	2
Powiat Kluczborski	105
Gmina Lasowice Wielkie	0
Miasto i Gmina Byczyna	2
Miasto i Gmina Kluczbork	100
Miasto i Gmina Wołczyn	3
Powiat Krapkowicki	55
Gmina Strzeleczyki	13
Gmina Walce	2
Miasto i Gmina Gogolin	14
Miasto i Gmina Krapkowice	13
Miasto i Gmina Zdieszowice	13
Powiat Namysłowski	21
Gmina Domaszowice	0
Gmina Pokój	0
Gmina Świerczów	6

Gmina Wilków	0
Miasto i Gmina Namysłów	15
Powiat Nyski	63
Gmina Kamiennik	5
Gmina Łambinowice	4
Miasto i Gmina Głuchołazy	26
Miasto i Gmina Nysa	20
Miasto i Gmina Otmuchów	4
Miasto i Gmina Paczków	4
Powiat Oleski	23
Gmina Radłów	3
Gmina Zębowice	2
Miasto i Gmina Dobrodzień	4
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	4
Miasto i Gmina Olesno	10
Gmina Rudniki	brak danych
Miasto na prawach powiatu - Opole	50
Powiat Opolski	84
Gmina Dąbrowa	14
Gmina Dobrzeń Wielki	9
Gmina Komprachcice	15
Gmina Łubniany	10
Gmina Murów	8
Gmina Popielów	2
Gmina Tarnów Opolski	2
Miasto i Gmina Niemodlin	8
Miasto i Gmina Ozimek	16
Powiat Prudnicki	14
Miasto i Gmina Biała	4
Miasto i Gmina Głogówek	10
Powiat Strzelecki	50
Gmina Izbicko	10
Gmina Jemielnica	4
Miasto i Gmina Kolonowskie	4
Miasto i Gmina Leśnica	7
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	12
Miasto i Gmina Ujazd	5
Miasto i Gmina Zawadzkie	8
SUMA	561

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Dane dotyczące zapotrzebowania na doksztalcenie nauczycieli można podzielić na dwie grupy. Pierwszą stanowią potrzeby w zakresie dodatkowego, drugiego przedmiotu. Wyraźnie widoczne jest zapotrzebowanie na przedmioty ścisłe i przyrodnicze oraz edukację dla bezpieczeństwa. Ponadto, w związku z napływem ukraińskich uchodźców widoczne jest zapotrzebowanie na poszerzenie kompetencji w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego. Choć nie zostało to wyrażone w ankiecie, należy domniemywać, iż chodzi o język ukraiński w ramach którego nauczano by języka polskiego. W poniższej tabeli wyrażone zostały dane dotyczące liczby organów prowadzących zgłaszających zapotrzebowanie.

Tabela 7 Zapotrzebowanie w zakresie drugiego przedmiotu w szkołach podstawowych

Zapotrzebowanie w zakresie drugiego przedmiotu	Liczba wskazań
Chemia	13
Fizyka	12
Edukacja dla bezpieczeństwa	9
Geografia	8
Biologia	7
Wiedzy o społeczeństwie	6
Informatyka	5
Matematyka	5
Technika	5
Przyroda	5
Historia	5
Języki polski jako obcy	4
Pedagogika wczesnoszkolna	4
Język polski	3
Etyka	2
Język ukraiński	2
Wychowanie do życia w rodzinie	2
Religioznawstwo	1
Muzyka	1
Plastyka	1
Język angielski	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Druga grupę stanowi zapotrzebowanie, koncentrujące się przede wszystkim (ale nie wyłącznie) na zwiększaniu kompetencji w zakresie wsparcia uczniów z SPE. Blisko połowa organów prowadzących wskazała na potrzeby dotyczące wsparcia dla uczniów ze spektrum

autyzmu (w tym zespołem Aspergera). Ponadto wyraźnie widoczne jest zapotrzebowanie dotyczące: surdopedagogiki, terapii pedagogicznej, oligofrenopedagogiki, tyflop pedagogiki, pedagogiki specjalnej oraz logopedii. W poniższej tabeli wyrażone zostały dane dotyczące liczby organów prowadzących zgłaszających zapotrzebowanie.

Tabela 8 Zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych kwalifikacji (w tym pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)) w szkołach podstawowych

Zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych kwalifikacji (w tym pracy z uczniami z SPE)	Liczba wskazań
Spektrum autyzmu (w tym zespół Aspergera)	22
Terapia pedagogiczna	14
Surdopedagogika	12
Oligofrenopedagogika	11
Tyflop pedagogika	9
Pedagogika specjalna	9
Logopedia	8
Psychologia dzieci i młodzieży	6
Kwalifikacje do prowadzenia gimnastyki korekcyjnej	4
Doradztwo zawodowe	4
Bibliotekoznawstwo	3
Integracja sensoryczna	3
Pedagogika	2
Rehabilitacja i terapia osób z SPE	2
Pedagogika opiekuńczo – wychowawcza	2
Niepełnosprawność intelektualna	1
Socjoterapia	1
Resocjalizacja	1
Mediacje	1
Zarządzanie i kierowanie w oświacie	1
Neurodydaktyka	1
Neurologopedia	1
Edukacja i rehabilitacja z niepełnosprawnością wzrokową i słuchową	1
Rewalidacja	1
Problemy psychologii klinicznej dzieci i młodzieży	1
Pedagogika leczniczo – terapeutyczna	1
Trening umiejętności społecznych	1
Praca z dzieckiem z niepełnosprawnościami sprzężonymi	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Ponadto, jeden organ prowadzący wskazał na zapotrzebowanie w zakresie kursów dotyczących: wzmacniania samooceny uczniów-poczucie własnej wartości; uczeń z innego kręgu kulturowego w szkole ogólnodostępnej; e-uzależnienia uczniów jak z nimi rozmawiać; agresja, przemoc, mowa nienawiści wśród uczniów.

Ostatnia część ankiety stanowiła tabelaryczne ujęcie stanu obecnego w zakresie działalności szkół podstawowych oraz wsparcia jakie uzyskały w poprzednich perspektywach finansowych (prośba była o uzupełnienie danych od 2003 r., ale przeważają dane z ostatniej perspektywy finansowej) oraz rodzajów źródeł finansowania. Ponadto w ankiecie proszono organy prowadzące o wskazanie potrzeb dotyczących infrastruktury edukacyjnej. W tabeli zaproponowano 10 obszarów, ale dano zarazem możliwość na dopisanie innych obszarów, jeśli organ prowadzący uznał, iż realizowana inwestycja nie mieści się w żadnym z wyróżnionych obszarów. Zaproponowano następujące obszary:

1. Budowy, remonty, modernizacje;
2. Wsparcie edukacji włączającej;
3. Zajęcia dodatkowe (artystyczne, językowe, sportowe, rewalidacyjne, wyrównawcze, inne), także poza placówką;
4. Preorientacja zawodowa / doradztwo zawodowe;
5. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające;
6. Wyposażenie sal lekcyjnych (sprzęt, materiały dydaktyczne);
7. Doposażenie biblioteki, świetlicy, miejsc wypoczynku dla uczniów;
8. Wsparcie nauczycieli (rozwój, doksztacenie, doskonalenie, zatrudnienie);
9. Dojazdy do szkół;
10. Powstanie w placówce Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE).

Ponadto Gmina Ujazd dopisała obszar: Doposażenie i modernizacja kuchni szkolnej, który w analizie został dołączony do pierwszej grupy (budowy, remonty, modernizacje). Dopisany obszar Gabinety profilaktyki (Gmina Grodków) na potrzeby analizy został dołączony do obszaru Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające. Identyczna sytuacja została zastosowana do obszaru Wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej (Gmina Radłów).

Poza wskazanymi obszarami organy prowadzące dopisały następujące obszary:

- dożywianie,

- międzynarodowa współpraca.

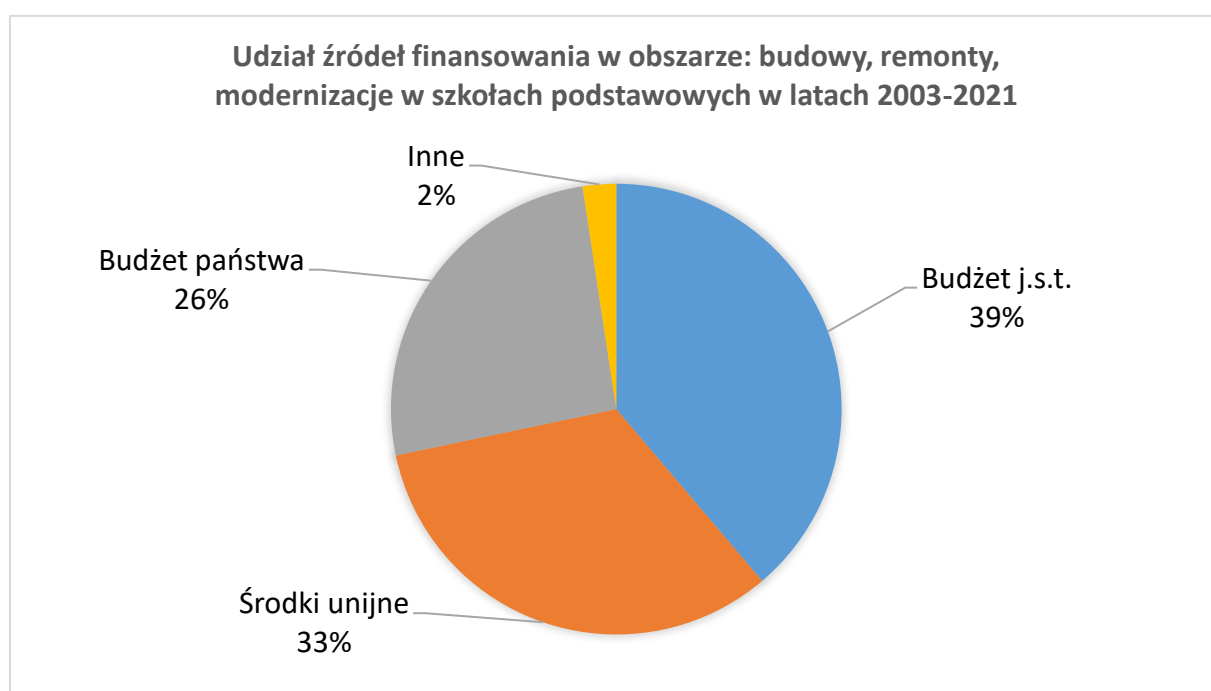
2.2. Obszary wsparcia

2.2.1. Budowy, remonty, modernizacje

Największym obszarem działań w zakresie infrastruktury edukacyjnej był obszar Budowy, remonty, modernizacje. Na podstawie danych z ankiet przesłanych przez 49 organów prowadzących wartość działań w tym obszarze w okresie 2003-2021 wyniosła 126 454 731,55 zł oraz 1 006 648 euro (finansowanie jednego projektu zostało wyrażone w euro).

W obszarze tym można wyszczególnić trzy główne źródła finansowania: budżety j.s.t., budżet państwa, oraz fundusze unijne. Pozostałe środki stanowiły jedynie 2,4%. Szczegółowe zestawienie zawiera rysunek 15.

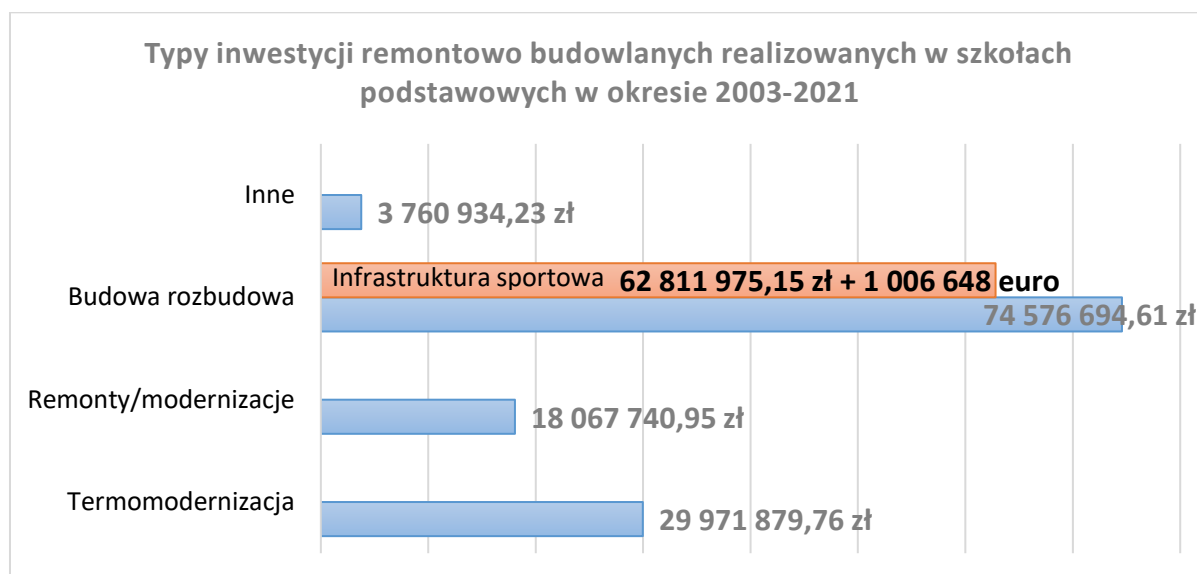
Rysunek 15 Udział źródeł finansowania w obszarze: budowy, remonty, modernizacje w szkołach podstawowych w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Z przybliżonego oszacowania przeprowadzonych inwestycji remontowo-budowlanych można wyróżnić 4 główne typy działań: dotyczące termomodernizacji; remontów/modernizacji; budowy/rozbudowy (w tym dotyczących infrastruktury sportowej); inne.

Rysunek 16 Typy inwestycji remontowo budowlanych realizowanych w szkołach podstawowych w okresie 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Szacunkowe dane odnoszące się do kwot inwestycji remontowo-budowlanych realizowanych w okresie 2003-2021 przez poszczególne organy prowadzące prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9 Kwoty inwestycji remontowo-budowlanych realizowanych w szkołach podstawowych (SP) w okresie 2003-2021 przez poszczególne organy prowadzące

Organ prowadzący:	Kwota realizowanych inwestycji remontowo-budowlanych w SP w latach 2003-2021
Powiat Brzeski	25 373 125,77 zł
Miasto Brzeg	16 510 453,00 zł
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	-
Miasto i Gmina Grodków	8 862 672,77 zł
Powiat Głubczycki	4 318 645,49 zł
Miasto i Gmina Baborów	1 500 000,00 zł
Miasto i Gmina Głubczyce	397 388,00 zł
Miasto i Gmina Kietrz	2 421 257,49 zł
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	4 175 014,00 zł
Gmina Cisek	-
Gmina Pawłowiczki	3 775 014,00 zł
Gmina Polska Cerekiew	-
Gmina Reńska Wieś	400 000,00 zł
Powiat Kluczborski	2 594 421,55 zł
Gmina Lasowice Wielkie	53 000,00 zł
Miasto i Gmina Byczyna	819 646,20 zł

Miasto i Gmina Kluczbork	1 721 775,35 zł
Miasto i Gmina Wołczyn	-
Powiat Krapkowicki	8 240 387,76 zł
Gmina Strzeleczyki	1 773 551,36 zł
Gmina Walce	-
Miasto i Gmina Gogolin	1 716 604,08 zł
Miasto i Gmina Krapkowice	3 420 232,32 zł
Miasto i Gmina Zdzeszowice	1 330 000,00 zł
Powiat Namysłowski	4 597 469,99 zł + 1 006 648,00 euro
Gmina Domaszowice	631 353,32 zł
Gmina Pokój	-
Gmina Świerczów	137 907,63 zł
Gmina Wilków	301 236,52 zł
Miasto i Gmina Namysłów	3 526 972,52 zł + 1 006 648,00 euro
Powiat Nyski	10 663 312,43 zł
Gmina Kamiennik	30 000,00 zł
Gmina Łambinowice	-
Miasto i Gmina Głuchołazy	892 650,00 zł
Miasto i Gmina Nysa	6 636 545,43 zł
Miasto i Gmina Otmuchów	-
Miasto i Gmina Paczków	3 104 117,00 zł
Powiat Oleski	12 964 776,94 zł
Gmina Radłów	-
Gmina Zębowice	502 497,69 zł
Miasto i Gmina Dobrodzień	8 097 447,16 zł
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	871 136,73 zł
Miasto i Gmina Olesno	380 467,14 zł
Gmina Rudniki	3 113 228,22 zł
Miasto na prawach powiatu - Opole	5 678 890,66 zł
Powiat Opolski	27 848 048,54 zł
Gmina Dąbrowa	8 345 779,94 zł
Gmina Dobrzeń Wielki	6 615 497,54 zł
Gmina Komprachcice	1 946 722,00 zł
Gmina Łubniany	2 148 807,08 zł
Gmina Murów	1 460 729,99 zł
Gmina Popielów	5 445 669,22 zł
Gmina Tarnów Opolski	296 642,77 zł
Miasto i Gmina Niemodlin	-
Miasto i Gmina Ozimek	1 588 200,00 zł
Powiat Prudnicki	98 226,00 zł

Miasto i Gmina Biała	98 226,00 zł
Miasto i Gmina Głogówek	-
Powiat Strzelecki	19 902 412,42 zł
Gmina Izbicko	-
Gmina Jemielnica	-
Miasto i Gmina Kolonowskie	-
Miasto i Gmina Leśnica	1 558 215,98 zł
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	9 072 859,98 zł
Miasto i Gmina Ujazd	78 990,05 zł
Miasto i Gmina Zawadzkie	9 192 346,41 zł
SUMA	126 454 731,55 zł + 1 006 648 euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W ankiecie poproszono organy prowadzące o przedstawienie potrzeb. Przesłane potrzeby w zakresie remontowo-budowlanym można pogrupować w kategorie odnoszące się do:

- Bieżących remontów, modernizacji, doposażenia;
- Budowy, przebudowy, generalnego remontu;
- Termomodernizacji;
- Dostosowania budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zestawienie procentowe liczby poszczególnych potrzeb zgłaszanych przez organy prowadzące zawiera rysunek 17.

Rysunek 17 Rodzaje potrzeb remontowo-budowlanych zgłaszanych przez organy prowadzące szkoły podstawowe

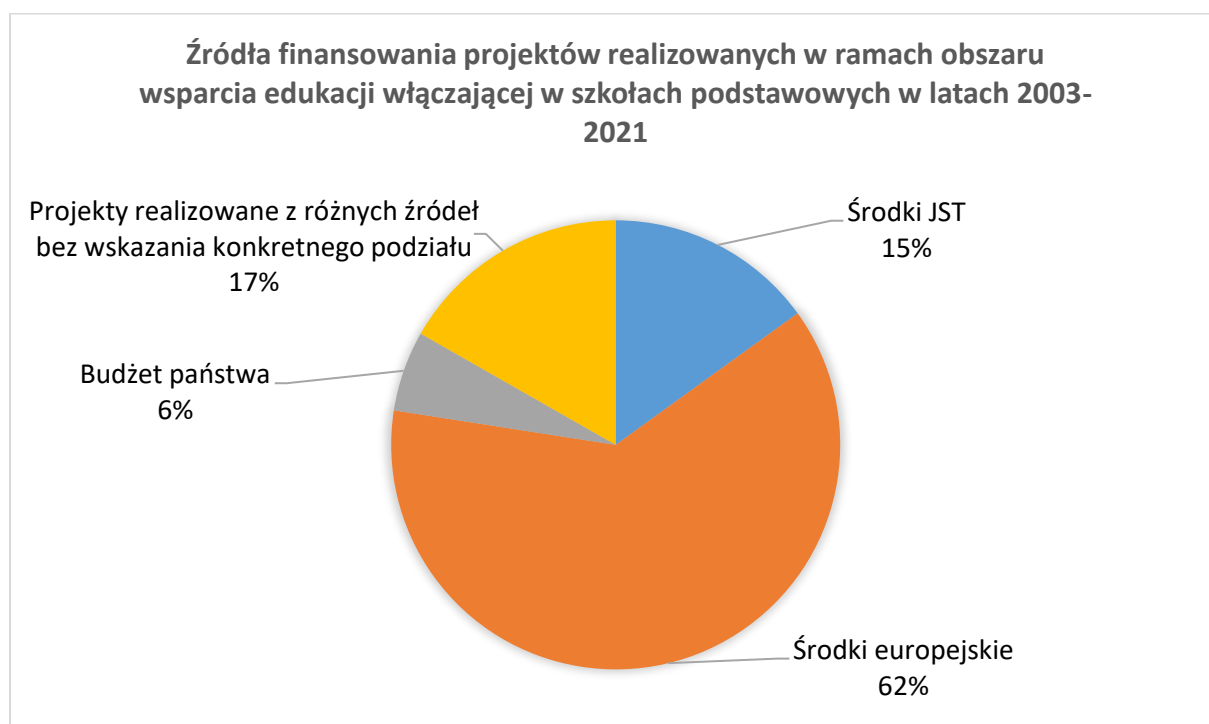
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Najczęściej zgłaszane potrzeby (stanowiące blisko 70% wszystkich zgłoszeń) dotyczyły bieżących remontów, modernizacji i doposażeni. Z kolei najmniej dotyczy działań skierowanych na dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jest to o tyle istotne, iż w nowej perspektywie finansowej jest to obszar priorytetowy.

2.2.2. Wsparcie edukacji włączającej

W zakresie obszaru Wsparcie edukacji włączającej organy prowadzące które odpowiedziały na ankietę zrealizowały w sumie 56 projektów na łączną kwotę 6 101 713,96 zł. Oszacowanie źródeł finansowania stanowi pewną trudność, gdyż wielokrotnie pojawia się informacja dotycząca kwoty wskazująca, iż projekt był współfinansowany wspólnie ze środków JST, europejskich oraz budżetu państwa, jednakże bez wskazania proporcji. Biorąc pod uwagę powyższe założenie szacunkowe źródła finansowania wyrażone w procentowym udziale przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 18 Źródła finansowania projektów realizowanych w ramach obszaru wsparcia edukacji włączającej w szkołach podstawowych w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wśród podejmowanych działań w ramach obszaru wsparcia edukacji włączającej możemy wyróżnić następujące kategorie projektów:

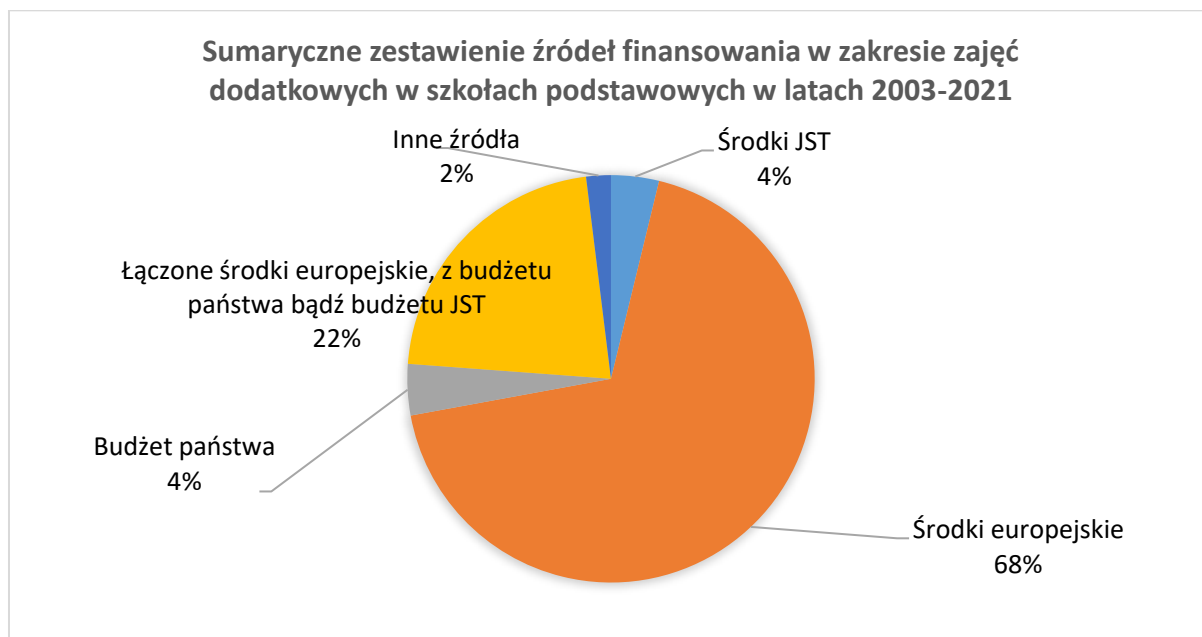
- dotyczących działań infrastrukturalnych dostosowujących do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami;
- zakupu pomocy dydaktycznych;
- studiów podyplomowych dla nauczycieli;
- wsparcia zajęć dla uczniów z SPE;
- poprawy warunków funkcjonowania uczniów z SPE;
- zakupu sprzętu IT;
- działań dążących do wzrostu efektywności pracy z uczniami z SPE;
- wsparcia dla asystentów w szkole;
- wsparcia funkcjonowania świetlicy;
- stworzenia gabinetu psychologicznego.

Organy prowadzące zgłosiły szereg propozycji potrzeb, które można pogrupować w 4 kategorie. Pierwsza dotyczy inwestycji w infrastrukturę dostosowująca pomieszczenia szkolne do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami (np. montaż windy, montaż schodołazu, dostosowanie wejścia do szkoły czy toalet). Druga grupa związana jest z doposażeniem w materiały dydaktyczne. Trzecia związana jest z podjęciem bądź kontynuacją programów zajęć dedykowanych dla uczniów z SPE (np. zajęcia korekcyjne, zajęcia dodatkowe dla uczniów z SPE, dogoterapia czy zajęcia dla dzieci ze spektrum autyzmu). Ostatnia grupa dotyczy inwestycji w kadrę nauczycielską bądź zatrudnienia/kontynuacji zatrudnienia wsparcia dla uczniów z SPE.

2.2.3. Zajęcia dodatkowe

W obszarze zajęć dodatkowych (artystyczne, językowe, sportowe, rewalidacyjne, wyrównawcze, inne), realizowanych także poza placówką w okresie 2003-2021 zrealizowano projekty, wg danych podanych w ankietach przez organy prowadzące na łączną kwotę 26 388 286,58 zł oraz 1 880,4 euro. Wśród źródeł finansowania były: środki europejskie, budżet JST, budżet państwa oraz inne (tu można wskazać m.in. Fundusz Partnerstwa-Szkoły dla Ekorozwoju, Fundacja Polsko-Niemieckiej wymiany młodzieży, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Stowarzyszenie "Bliżej szkoły", Spółka Operator Gazociągów Przemysłowych GAZ- SYSTEM S.A./ Fundacja mBanku w partnerstwie z Fundacją Dobra Sieć czy Uniwersytet Śląski w Katowicach). Sumaryczne zestawienie źródeł finansowania zawiera poniższy rysunek.

Rysunek 19 Sumaryczne zestawienie źródeł finansowania w zakresie zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Geograficzny rozkład otrzymanego wsparcia dla organów prowadzących w zakresie zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 10 Sumaryczne zestawienie wsparcia organów prowadzących w obszarze zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych w latach 2003-2021

Organ prowadzący:	Kwota wsparcia działań w obszarze zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych w latach 2003-2021
Powiat Brzeski	2 096 572,02 zł
Miasto Brzeg	1 371 541,00 zł
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	-
Miasto i Gmina Grodków	725 031,02 zł
Powiat Głubczycki	1 055 116,25 zł
Miasto i Gmina Baborów	-
Miasto i Gmina Głubczyce	-
Miasto i Gmina Kietrz	1 055 116,25 zł
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	554 970,00 zł
Gmina Cisek	-
Gmina Pawłowiczki	532 970,00 zł
Gmina Polska Cerekiew	-
Gmina Reńska Wieś	22 000,00 zł
Powiat Kluczborski	872 839,06 zł

Gmina Lasowice Wielkie	363 680,00 zł
Miasto i Gmina Byczyna	-
Miasto i Gmina Kluczbork	509 159,06 zł
Miasto i Gmina Wołczyn	-
Powiat Krapkowicki	877 685,25 zł
Gmina Strzeleczyki	170 510,67 zł
Gmina Walce	264 349,62 zł
Miasto i Gmina Gogolin	442 824,96 zł
Miasto i Gmina Krapkowice	-
Miasto i Gmina Zdzeszowice	Brak danych
Powiat Namysłowski	3 904 969,69 zł
Gmina Domaszowice	380 412,91 zł
Gmina Pokój	164 390,74 zł
Gmina Świerczów	932 895,55 zł
Gmina Wilków	4 597,60 zł
Miasto i Gmina Namysłów	2 422 672,89 zł
Powiat Nyski	2 544 725,22 zł
Gmina Kamiennik	365 790,09 zł
Gmina Łambinowice	834 914,15 zł
Miasto i Gmina Głuchołazy	816 300,00 zł
Miasto i Gmina Nysa	319 288,98 zł
Miasto i Gmina Otmuchów	-
Miasto i Gmina Paczków	208 432,00 zł
Powiat Oleski	3 888 982,02 zł
Gmina Radłów	-
Gmina Zębowice	-
Miasto i Gmina Dobrodzień	797 217,60 zł
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	446 850,00 zł
Miasto i Gmina Olesno	2 644 914,42 zł
Gmina Rudniki	-
Miasto na prawach powiatu - Opole	2 502 710,00 zł
Powiat Opolski	2 303 663,92 zł + 1 880,4 euro
Gmina Dąbrowa	27 840,00 zł
Gmina Dobrzeń Wielki	56 358,00 zł
Gmina Komprachcice	150 000,00 zł
Gmina Łubniany	117 548,00 zł
Gmina Murów	897 462,34 zł
Gmina Popielów	641 887,58 zł + 1 880,4 euro
Gmina Tarnów Opolski	-
Miasto i Gmina Niemodlin	412 568,00 zł

Miasto i Gmina Ozimek	Brak danych
Powiat Prudnicki	1 194 614,74 zł
Miasto i Gmina Biała	1 194 614,74 zł
Miasto i Gmina Głogówek	-
Powiat Strzelecki	4 572 772,34 zł
Gmina Izbicko	-
Gmina Jemielnica	1 580 545,18 zł
Miasto i Gmina Kolonowskie	296 133,40 zł
Miasto i Gmina Leśnica	1 722 374,07 zł
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	768 763,26 zł
Miasto i Gmina Ujazd	-
Miasto i Gmina Zawadzkie	204 956,50 zł
SUMA	26 388 286,58 zł + 1 880,4 euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Realizowane projekty dotyczyły m.in.: zajęć wyrównawczych dla uczniów, nauki pływania, poszerzenia oferty edukacyjnej, w kilku przypadkach oferty edukacyjnej skierowanej do uczniów wybitnie uzdolnionych oraz wycieczek edukacyjnych. W odniesieniu do dalszych potrzeb w tym obszarze, przeważa zapotrzebowanie na kontynuację podjętych działań.

2.2.4. Preorientacja zawodowa / doradztwo zawodowe

W zakresie preorientacji zawodowej / doradztwa zawodowego w okresie 2003-2021 zrealizowanych zostało, wg danych z ankiet przesłanych przez organy prowadzące, 25 projektów, z czego większość w ramach ostatniej perspektywy finansowej. Całkowity koszt dofinansowania projektów w ramach wskazanego obszaru wyniósł 1 847 849,76 zł. Projekty realizowane były w zaledwie 16 gminach. Warto wskazać, iż trzy projekty („Większe możliwości-lepsza przyszłość uczniów oleskich szkół” – realizowany przez Gminę Olesno, „Droga ku przyszłości” – realizowany przez Gminę Jemielnica oraz "Tłumaczmy żywioły" – projekt edukacyjny dla uczniów szkół podstawowych Aglomeracji Opolskiej -realizowany przez Miasto Opole) stanowiły blisko 75% całkowitej kwoty w tym obszarze, przy czym projekty z Olesna i Jemielnicy wsparte były kwotami powyżej 500 tys. zł.

Zdecydowana większość środków finansowych, którymi wspierane były projekty pochodziła ze źródeł europejskich. W mniejszym stopniu było to wsparcie z jednostek samorządu terytorialnego czy budżetu państwa.

Główne kierunki podejmowanych działań dotyczyły zapewnienie zajęć z doradztwa zawodowego dla uczniów (16 projektów), wyjazdów do zakładów pracy oraz szkół w cel zaznajomienia się, dni kariery, a także rozwoju zawodowego nauczycieli, także w zakresie doradztwa zawodowego.

Dalsze potrzeby we wskazanym obszarze koncentrowały się na utrzymaniu (kontynuacji) bądź stworzenia doradztwa zawodowego, wsparcia doradztwa poprzez zakup specjalistycznego oprogramowania oraz wyjazdów w celu zapoznania się z ofertą szkoleniową oraz zakładami pracy.

2.2.5. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające

W zakresie obszaru Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające zrealizowanych zostało, wg podanych danych, 15 projektów, z których tylko jeden realizowany był przed 2014 rokiem. Realizowane projekty objęto łącznym wsparciem w kwocie 496 690,87 zł, przy czym projekt realizowany przez Gminę Brzeg stanowił blisko 64% całej kwoty i był współfinansowany ze środków budżetu państwa oraz JST. Pozostałe projekty finansowane były poza wskazanymi dwoma źródłami, także ze środków europejskich. Projekty realizowane były przez 17 gmin.

W ramach podjętych działań doposażono gabinety profilaktyczne bądź pielęgniarские (9 projektów); wyposażono/doposażono szkoły w sprzęt do pracy z uczniami z SPE (2 projekty); utworzono gabinety terapeutyczne w szkołach (3 projekty) oraz objęto uczniów programem profilaktycznym (1 projekt).

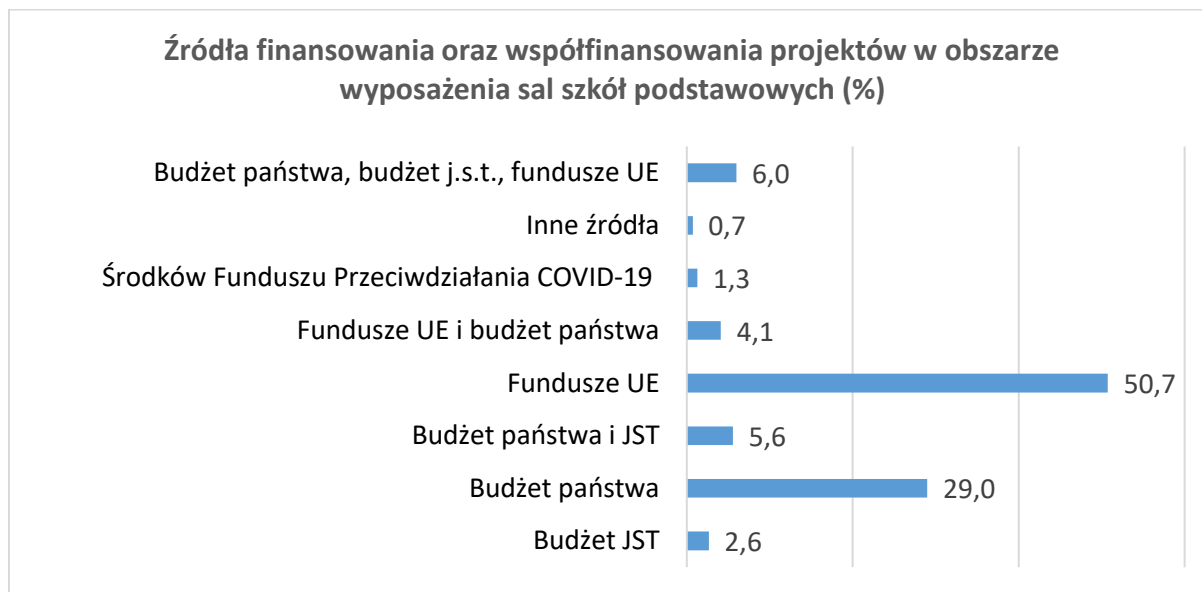
W zakresie dalszych potrzeb w tym obszarze wskazano na potrzeby wyposażenia gabinetów, w tym do pracy z uczniami z SPE, stworzenia gabinetów terapeutycznych oraz zwiększenia dofinansowania do realizowanych godzin terapii z uczniami z SPE. Informacje o dalszych potrzebach spłynęły od 13 organów prowadzących (w tym 4, które dotychczas nie realizowały projektów w tym obszarze).

2.2.6. Wyposażenie sal lekcyjnych

W ramach obszaru wsparcia Wyposażenie sal lekcyjnych (sprzęt, materiały dydaktyczne) zrealizowanych zostało 282 projekty na łączną kwotę 33 244 126,19 zł. Dokładne wskazanie źródeł finansowania w tym obszarze nie jest możliwe, gdyż wiele organów prowadzących wskazało w przypadku współfinansowania projektu z więcej niż jednego źródła

podawała całkowitą kwotę, bez rozbięcia na poszczególne części. Dlatego też, na poniższym rysunku, prezentowane dane mają charakter szacunkowy, a wskazane źródła finansowania oraz współfinansowania podawane są wg wskazań w ankiecie.

Rysunek 20 Źródła finansowania oraz współfinansowania projektów w obszarze wyposażenia sal szkół podstawowych (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Biorąc pod uwagę powyżej postawione zastrzeżenia i tak wyraźnie widoczne jest, iż najważniejszym źródłem finansowania w obszarze były fundusze europejskie. Ponad połowa środków pochodziła tylko z tego źródła. Ważnym źródłem finansowania projektów był także budżet państwa (blisko 30% pieniędzy pochodziło z tego źródła).

W ramach wskazanego obszaru, najwięcej projektów dotyczyło doposażenia szkół w sprzęt IT (przede wszystkim komputery/laptopy, tablice interaktywne, projektory). Druga, duża grupa działań dotyczyła wyposażenia/doposażenia sal dydaktycznych (pracowni przedmiotowych). Wskazane działania stanowiły ponad 80% wszystkich projektów. Pozostałe projekty dotyczyły zakupu mebli do szkół, zakupu sprzętu sportowego. Jeden projekt dotyczy zakupu sprzętu do Sali integracji sensorycznej. Ponadto, można wskazać na grupę projektów skierowaną na nauczycieli (wyposażenie w sprzęt IT oraz podniesienie kwalifikacji).

Rozkład podjętych działań w ramach obszaru Wyposażenie sal lekcyjnych w odniesieniu do organów prowadzących prezentuje poniższa tabela.

Rysunek 21 Nakłady finansowe poszczególnych organów prowadzących na wyposażenie sal w szkołach podstawowych (SP) w okresie 2003-2021

Organ prowadzący	Kwota wsparcia
Powiat Brzeski	3 071 014,54 zł
Miasto Brzeg	1 664 557,99 zł
Miasto i Gmina Lewin Brzeski	-
Miasto i Gmina Grodków	1 406 456,55 zł
Powiat Głubczycki	1 309 135,78 zł
Miasto i Gmina Baborów	-
Miasto i Gmina Głubczyce	581 834,00 zł
Miasto i Gmina Kietrz	727 301,78 zł
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	930 409,00 zł
Gmina Cisek	-
Gmina Pawłowiczki	758 132,00 zł
Gmina Polska Cerekiew	-
Gmina Reńska Wieś	172 277,00 zł
Powiat Kluczborski	1 693 301,09 zł
Gmina Lasowice Wielkie	285 000,00 zł
Miasto i Gmina Byczyna	253 973,82 zł
Miasto i Gmina Kluczbork	1 154 327,27 zł
Miasto i Gmina Wołczyn	-
Powiat Krapkowicki	2 485 347,29 zł.
Gmina Strzeleczyki	585 309,70 zł
Gmina Walce	376 936,24 zł
Miasto i Gmina Gogolin	521 701,35 zł
Miasto i Gmina Krapkowice	-
Miasto i Gmina Zdieszowice	1 001 400,00 zł
Powiat Namysłowski	3 995 296,39 zł
Gmina Domaszowice	70 000 zł
Gmina Pokój	163 067,26 zł
Gmina Świerczów	184 089,58 zł
Gmina Wilków	443 241,01 zł
Miasto i Gmina Namysłów	3 134 898,54 zł
Powiat Nyski	6 819 002,64 zł
Gmina Kamiennik	252 369,39 zł
Gmina Łambinowice	1 523 906,19 zł
Miasto i Gmina Głuchołazy	239 632,80 zł
Miasto i Gmina Nysa	4 296 394,26 zł
Miasto i Gmina Otmuchów	-
Miasto i Gmina Paczków	506 700,00 zł

Powiat Oleski	2 027 278,00 zł
Gmina Radłów	151 678,00 zł
Gmina Zębowice	70 000,00 zł
Miasto i Gmina Dobrodzień	382 102,00 zł
Miasto i Gmina Gorzów Śląski	42 000,00 zł
Miasto i Gmina Olesno	1 381 498,00 zł
Gmina Rudniki	-
Miasto na prawach powiatu - Opole	1 866 030,00 zł
Powiat Opolski	3 513 525,49 zł
Gmina Dąbrowa	564 399,44 zł
Gmina Dobrzeń Wielki	1 081 629,75 zł
Gmina Komprachcice	108 000,00 zł
Gmina Łubniany	449 471,39 zł
Gmina Murów	611 135,34 zł
Gmina Popielów	377 836,72 zł
Gmina Tarnów Opolski	321 052,85 zł
Miasto i Gmina Niemodlin	-
Miasto i Gmina Ozimek	Brak danych
Powiat Prudnicki	593 000,00 zł
Miasto i Gmina Biała	425 000,00 zł
Miasto i Gmina Głogówek	168 000,00 zł
Powiat Strzelecki	4 940 785,97 zł
Gmina Izbicko	-
Gmina Jemielnica	1 038 886,18 zł
Miasto i Gmina Kolonowskie	272 084,06 zł
Miasto i Gmina Leśnica	144 699,01 zł
Miasto i Gmina Strzelce Opolskie	2 980 627,44 zł
Miasto i Gmina Ujazd	268 668,00 zł
Miasto i Gmina Zawadzkie	235 821,28 zł
SUMA	33 244 126,19 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

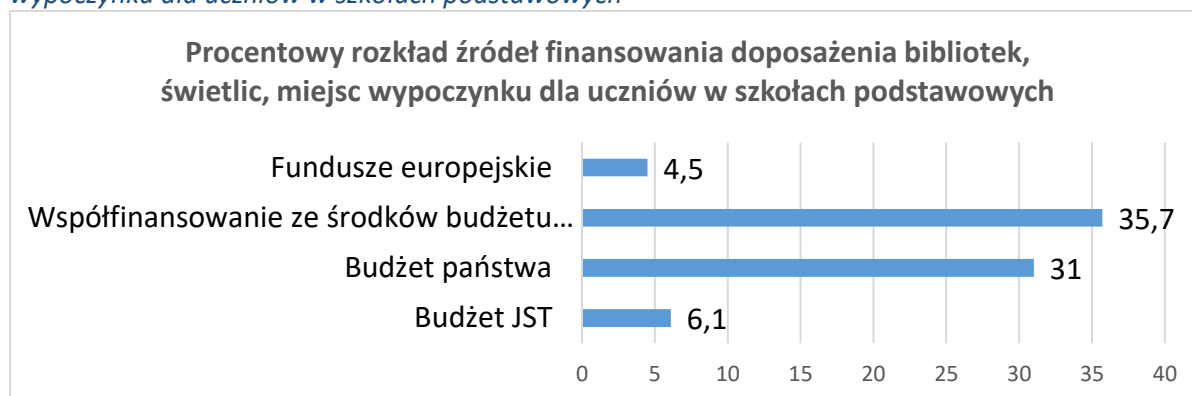
Najwyższe dofinansowanie uzyskały organy prowadzące szkoły podstawowe w Nysie (4 296 394,26 zł), Namysłowie (3 134 898,54 zł) oraz Strzelcach Opolskich (2 980 627,44 zł). Nie wszystkie organy prowadzące otrzymały wsparcie we wskazanym obszarze. Zważywszy, iż środki wykorzystywane były przede wszystkim do zakupu sprzętu IT bądź budowy/modernizacji sal dydaktycznych to brak wsparcia zwłaszcza dla małych gmin może skutkować relatywnie gorszym startem pewnej grupy uczniów, szczególnie z obszarów wiejskich.

We wskazanym obszarze wsparcia, bardzo istotnym elementem wsparcia był zakup sprzętu IT, co szczególnie w czasie pandemii covid-19 było kluczowe i miało zapewnić ciągłość procesu dydaktycznego. Organy prowadzące, wskazując na dalsze potrzeby nadal w przeważającej mierze definiują potrzeby w zakresie sprzętu IT. Mimo bardzo wielu interwencji w zakresie zakupu sprzętu komputerowego dla szkół, wciąż wyzwaniem jest dostosowanie szkół podstawowych do współczesnych wymagań. W wielu przypadkach, organy prowadzące wskazywały na potrzebę dofinansowania działań bez wyróżnienia konkretnych potrzeb. Praktycznie nie występują wskazania dotyczące zakupu sprzętu dedykowanego do pracy z uczniami z SPE. Na podstawie przeprowadzonej ankiet nie sposób wyjaśnić powodów tak niskiego poziomu wskazań. Czy jest to efekt niewiedzy czy też nieuświadomienia sobie potrzeb? Warto w przyszłości rozważyć badania, które pozwoliłyby na pełną diagnozę dotyczącą uczniów z SPE.

2.2.7. Doposażenie biblioteki, świetlicy, miejsc wypoczynku dla uczniów

W obrębie dot. wyposażenia bibliotek, świetlic, miejsc wypoczynku dla uczniów zrealizowanych zostało 74 projekty na łączną kwotę 3 651 207,02 zł. Projekty dofinansowane były z trzech źródeł: budżetu państwa, budżetów organów prowadzących (JST) oraz funduszy europejskich. Największą część dofinansowania stanowiły projekty współfinansowane ze środków budżetu państwa oraz JST. Największe dofinansowanie otrzymały projekty „Apetyt na szkołę” (Gmina Jemielnica) – wartość dofinansowania 843 886,18 zł (ze środków europejskich) oraz projekt „Radosna Szkoła” (Gmina Dąbrowa) – wartość dofinansowania 701 331,0 zł (współfinansowanie ze środków budżetu państwa oraz JST. Procentowy rozkład źródeł finansowania przedstawia poniższy rysunek.

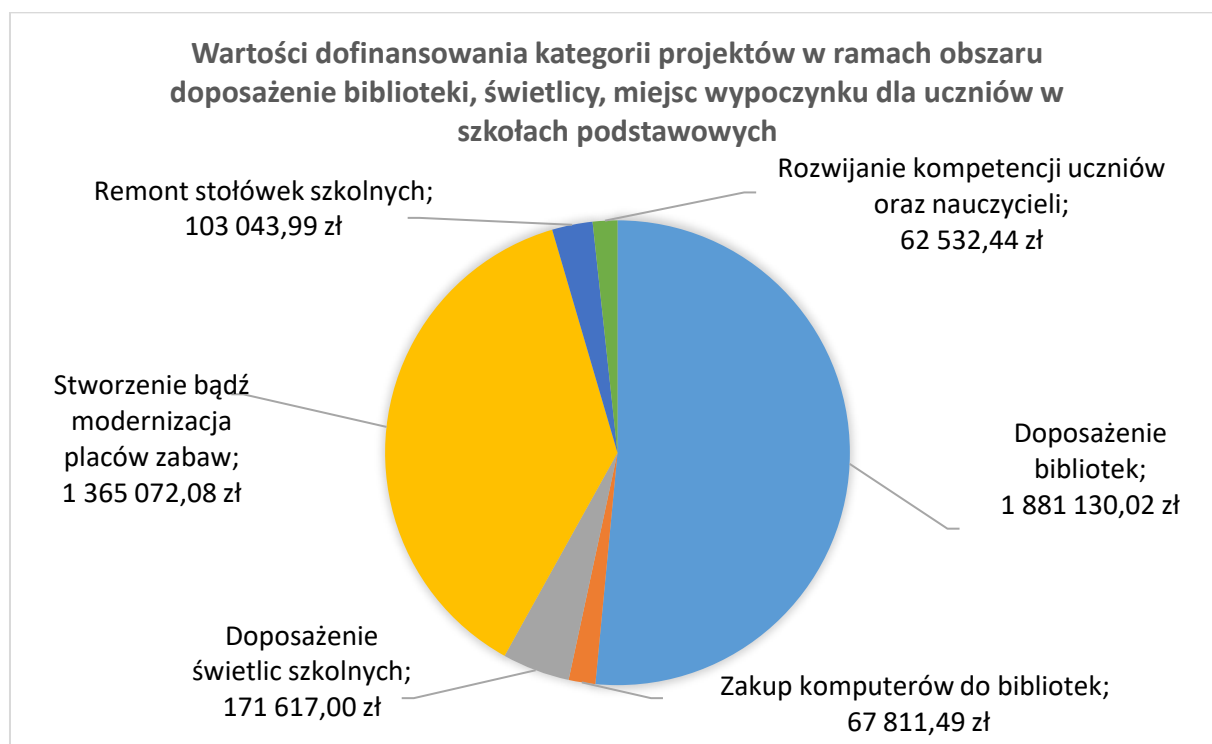
Rysunek 22 Procentowy rozkład źródeł finansowania doposażenia bibliotek, świetlic, miejsc wypoczynku dla uczniów w szkołach podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W ramach realizowanych projektów doposażone zostały biblioteki szkolne, zakupiony został sprzęt komputerowy do bibliotek, doposażone zostały świetlice, stworzono bądź doposażono place zabaw, dokonano modernizacji stołówek szkolnych oraz zrealizowano projekty rozwijające kompetencje uczniów oraz jeden projekt skierowany na nauczycieli. Szczegółowy rozkład środków finansowych w ramach wskazanych kategorii działań zawiera poniższy rysunek.

Rysunek 23 Wartości dofinansowania kategorii projektów w ramach obszaru doposażenie biblioteki, świetlicy, miejsc wypoczynku dla uczniów w szkołach podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

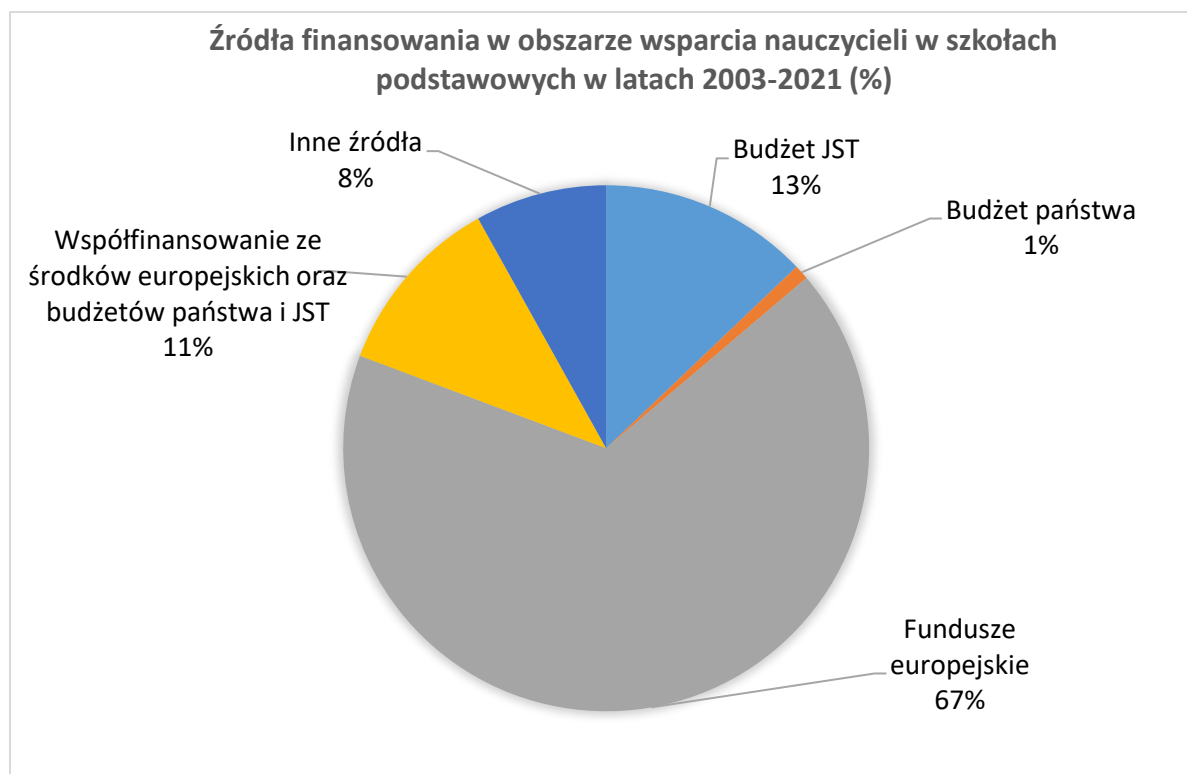
Dalsze potrzeby zgłaszane przez organy prowadzące dotyczą głównie uzupełniania księgozbiorów (także o nowości wydawnicze), w tym o e-booki. Ponadto, wskazano jedno zapotrzebowanie na stworzenie czytelnicy (Gmina Brzeg) oraz jeden projekt dot. zakupu sprzętu komputerowego na potrzeby bibliotek. Wskazane zostało także zapotrzebowanie na wyposażenie świetlic szkolnych, a także modernizacji i doposażenia placów zabaw. Poza projektami skierowanymi na infrastrukturę, pojawiły się dwa projekty nakierowane na rozwój kompetencji nauczycieli. Projekt z Gminy Kluczborki dotyczy rozwijania kompetencji w pracy z uczniami zdolnymi. Jest on tym bardziej godny zauważenia, ze względu na niewielkie, poza stypendiami, działania nakierowanymi na tą grupę uczniów z SPE. Drugi z projektów, z Gminy

Grodków, skierowany jest na rozwój kompetencji do pracy z uczniami z SPE (z spektrum autyzmu, oligofrenopedagogiki czy psychologii dzieci i młodzieży).

2.2.8. Wsparcie nauczycieli

W zakresie wsparcia nauczycieli (rozwój, dokszałcenie, doskonalenie, zatrudnienie) całkowita kwota wsparcia wyniosła 5 394 207 zł. W ramach wskazanego obszaru zrealizowanych zostało 83 projekty. Głównym źródłem finansowania były środki europejskie. Procentowy udział źródeł finansowania w obszarze wsparcia nauczycieli szkół podstawowych przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 24 Źródła finansowania w obszarze wsparcia nauczycieli w szkołach podstawowych w latach 2003-2021 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Główne kierunki działań dotyczyły podnoszenie kwalifikacji nauczycieli: studia podyplomowe, nabycie kwalifikacji do prowadzenia dodatkowych przedmiotów, kwalifikacje w zakresie IT. Kilka projektów skierowanych było na podniesienie kwalifikacji do pracy z uczniami z SPE. Projekty dotyczące podniesienia kwalifikacji nauczycieli stanowiły około 80% wszystkich realizowanych działań. Pozostała część dotyczyła wsparcia nauczycieli w zakresie sprzętu IT i była realizowana w latach 2020-2021, co wiązało się z potrzebą przejścia na

kształcenie zdalne spowodowane pandemią covid-19. Ponadto, jeden projekt dotyczył zakupu książek.

W zakresie dalszych działań organy prowadzące wskazały głównie na dalsze podnoszenie kwalifikacji, najczęściej bez konkretnych wskazań. Tylko w kilku miejscach zauważono potrzebę podnoszenia kwalifikacji nauczycieli w zakresie pracy z uczniami z SPE. Zarazem, należy odnotować, iż pojawia się tu pewna nieścisłość, gdyż we wcześniejszej części ankiety, poproszono organy o wskazanie zapotrzebowania na podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, szczególnie w zakresie pracy z uczniami z SPE. Pozyskane w tej części ankiety dane nie pokrywają się z wskazaniami dotyczącymi dalszych działań w zakresie wsparcia nauczycieli. Sytuacja ta wymaga doprecyzowania i weryfikacji danych.

2.2.9. Dojazdy do szkół

W ramach obszaru dot. dojazdów do szkół, organy prowadzące które odpowiedziały na ankietę wskazały 5 projektów realizowanych w ramach wskazanego obszaru (gminy: Pawłowiczki, Kluczbork, Zdieszowice, Domaszowice oraz Tarnów Opolski). Dane finansowe, podały jednakże tylko 4 gminy, stąd szacowaną wartość finansową 512 950,02 zł należy traktować jako niedoszacowaną. Głównym źródłem finansowania były budżety JST. Ponadto jeden projekt sfinansowany został przy wsparciu funduszy europejskich a jeden był współfinansowany ze środków PFRON oraz budżetu JST. Wszystkie realizowane projekty dotyczyły dowozu dzieci do szkół. W odniesieniu do dalszych potrzeb w tym obszarze, gminy Domaszowice i Pawłowiczki nie wskazały na kontynuację działań. Pozostałe gminy, które realizowały działania w tym obszarze wskazały na dalsze potrzeby oraz Gmina Murów wskazała na potrzebę dowozu uczniów w celu umożliwienia uczestnictwa w zajęciach po ósmej lekcji.

2.2.10. Powstanie w placówce Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE)

W ramach obszaru powstania w placówce Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji, który był realizowany w ramach projektu pilotażowego PO WER, zrealizowane zostały tylko dwa (2) projekty – w Gminie Murów, który został dofinansowany kwotą 250 000 zł oraz w Moszczance (brak danych dotyczących środków finansowych). Projekt realizowany w Gminie Murów uzyskał dofinansowanie ze środków europejskich. Jego celem jest aktywizacja dorosłych i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie, przydatnych do poruszania się na rynku pracy, dla rozwoju osobistego

i rozwoju wspólnot. Projekt został rozpoczęty w 2020 r. i jego realizacja przewidziana jest do 2023 r. Jednakże jak wskazuje organ prowadzący, obecnie zajęcia w okrojonym zakresie realizowane są w PSP w Zagwizdzu, a w PSP w Murowie będą w przypadku pojawienia się zainteresowania.

2.2.11. Inne obszary wsparcia wskazane przez organy prowadzące

Organy prowadzące, poza wskazanymi w ankiecie obszarami wsparcia, dopisały także dopisały następujące obszary:

- dożywianie,
- międzynarodowa współpraca.

Zrealizowanych zostało w ramach nich 5 projektów na łączną kwotę 79 548,80 zł. Wśród wskazanych projektów 4 skierowane były na dożywianie dzieci w szkołach (3 projekty z Gogolina oraz 1 z Reńskiej Wsi). Kontynuacja działania wskazana została tylko w przypadku Gminy Reńska Wieś.

Ostatni projekt dotyczył wymiany międzynarodowej realizowanej w Gminie Popielów z kwotą dofinansowania 66 668,8 zł. W ramach projektu realizowana była współpraca szkół podstawowych z 3 krajów za pomocą Internetu oraz wymiana międzynarodowa uczniów ze szkół biorących udział w projekcie. Organ prowadzący wskazał zapotrzebowanie na kontynuowanie współpracy międzynarodowej.

2.2.12. Obszary wsparcia - podsumowanie

Zdecydowanie największa część wsparcia dla szkół podstawowych odbywała się w zakresie wsparcia infrastrukturalnego. Co jest zrozumiałe, gdyż remonty, modernizacje, doposażenia są najbardziej kosztowne. Szczegółowe dane w zakresie wsparcia finansowego w poszczególnych obszarach zawiera poniższa tabela.

Tabela 11 Sumaryczne wsparcie finansowe w poszczególnych obszarach wsparcia w szkołach podstawowych w latach 2003-2021

Obszary wsparcia w zakresie szkolnictwa podstawowego	Sumaryczne wsparcie finansowe
Budowy, remonty, modernizacje	126 454 731,55 zł
Wsparcie edukacji włączającej	6 101 713,96 zł
Zajęcia dodatkowe	26 388 286,58 zł + 1880,00 euro
Preorientacja zawodowa/doradztwo zawodowe	1 847 849,76 zł

Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające	496 690,87 zł
Wyposażenie sal lekcyjnych	33 244 126,19 zł
Wyposażenia bibliotek, świetlic, miejsc wypoczynku dla uczniów	3 651 207,02 zł
Wsparcie nauczycieli	5 394 207,78 zł
Dojazdy do szkół	512 950,02 zł
Powstanie w placówce Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE)	250 000,00 zł
Inne	79 548,80 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W kolejnym okresie finansowym, zgodnie z wytycznymi, należy większy nacisk położyć na edukację włączającą oraz nastawioną na dzieci szczególnie uzdolnione. W pierwszym przypadku należy zwrócić uwagę, iż wojna na Ukrainie spowodowała znaczące zmiany w polskich szkołach. Pojawienie się wielu uczniów nie mówiących po polsku stanowi niezwykle wyzwanie przed jakimi staną placówki dydaktyczne. Prawdziwa weryfikacja skali tego zjawiska będzie we wrześniu, gdy wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego będą podejmowane przez rodziców (matki) decyzje dotyczące edukacji dzieci w polskiej szkole, a tym samym wiązaniem się „na dłużej” z Opolszczyzną. Ponadto, cały czas należy rozwijać możliwością włączania uczniów z niepełnosprawnościami w system szkolnictwa. Szczególnie widoczna jest liczba uczniów z niepełnosprawnościami w szkołach podstawowych i kilkukrotny ich spadek w szkolnictwie ponadpodstawowym. Warto ustalić przyczyny takiego stanu rzeczy i już na etapie szkolnictwa podstawowego tworzyć możliwości wsparcia, tak by uczniowie z niepełnosprawnościami nie byli systemowo wykluczani z procesu dydaktycznego. Może lepsza diagnoza potrzeb w zakresie wsparcia stypendialnego czy dojazdów do szkół pozwoliłaby skuteczniej walczyć z wykluczeniem uczniów z SPE.

Warto także pokusić się o kilka wniosków płynących z tej części analizy w zakresie wsparcia szkół dla uczniów z SPE. Mimo, iż dane są niepełne, gdyż nie wszystkie organy prowadzące odpowiedziały na ankietę zauważalny jest wzrost dzieci z SPE w szkołach podstawowych (15% uczniów) względem przedszkoli (10%) uczniów. Najprawdopodobniej jest to spowodowane nieuczęszczaniem dzieci z SPE do przedszkoli bądź pojawieniem się specjalnych potrzeb edukacyjnych wraz z wiekiem. Jak wskazane zostało wyżej, symptomatyczny jest spadek liczby uczniów z niepełnosprawnościami na kolejnych etapach edukacji. Możliwe, iż jest to spowodowane nie ubieganiem się przez rodziców o status ucznia

z SPE. Nie odnawianie orzeczeń sprawia, iż traci ono swoją ważność. Ponadto, brak wskazań potrzeb w zakresie pracy z uczniami z SPE może być wynikiem zbyt wąskiego rozumienia samego pojęcia. Warto w tym względzie skierować odpowiednią kampanie informacyjną, charakteryzująca zakres pojęcia specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Osobno kwestią, na którą trzeba zwrócić uwagę, to systemowe zmiany w szkolnictwie, których efektem było włączenie a następnie wyłączenie 6-latków z powszechnego obowiązku szkolnego, a następnie likwidacja gimnazjów i powrót do 8-klasowej szkoły podstawowej oraz wydłużenie czasu trwania liceów ogólnokształcących i techników. Te rewolucyjne zmiany wprowadzone zostały z dnia na dzień, a skutki chaosu tym wywołanego odczuwane są do dziś. W szkołach podstawowych, w których podstawowa programowa realizowana była w klasach 1-6 wciąż brakuje pracowni i pomocy dla klas 7-8. Co więcej, w szkołach podstawowych jest teraz więcej uczniów, brakuje więc nie tylko specjalistycznych pracowni, ale pomieszczeń na klasy, ławek, krzeseł. Przy niedostatecznej liczbie podstawowej infrastruktury, specjalne potrzeby edukacyjne (np. pracownie dedykowane uczniom z SPE) schodzą na dalszy plan. Ponadto, przykład programu LOWE, który jest formą kształcenia ustawicznego, dobitnie pokazuje jak ogromne wyzwania są na tym polu edukacji. Przede wszystkim brak jest zainteresowania wśród potencjalnych uczestników i to nawet wtedy gdy szkolenia są na przysłowiowe wyciągnięcie ręki. Możliwe, iż wynika to z nieefektywnym dotarciem z informacją do grup docelowych, ale równie możliwe jest po prostu niechęć do uczenia się/doszkalania. Stąd tak ważne jest by szkoła kształtowała od samego początku chęć do poznania i uczenia.

Osobną kwestią jest wsparcie dla uczniów zdolnych. Z samej zasady są oni zaliczani także jako uczniowie z SPE, choć przy wskazywaniu potrzeb najczęściej o tej grupie uczniów się nie myśli. System stypendialny, dobrze funkcjonujący w województwie opolski, należy oczywiście utrzymać i rozwijać. Ale zarazem, należy szukać innych form wsparcia dla najzdolniejszych, choćby poprzez zapewnienie indywidualnego procesu kształcenia, zajęć dodatkowych, wyjazdów edukacyjnych itd.

3. Szkoły ponadpodstawowe

W tej części Analizy zasobów infrastruktury edukacyjnej w województwie opolskim przedstawiona zostanie diagnoza stanu faktycznego oraz analiza potrzeb w zakresie infrastruktury edukacyjnej w odniesieniu do szkół ponadpodstawowych, a więc liceów, szkół branżowych i techników. Podobnie, jak w poprzednich częściach, tak i w tym przypadku, punktem wyjścia w analizie jest opracowanie danych, które orany prowadzące przekazały zarówno w wypełnionych ankietach, jak również w specjalnych zestawieniach informacyjnych, w których określały potrzeby i wysokość wsparcia finansowego. Ta część składać się będzie z czterech rozdziałów. Najpierw zostaną przedstawione zagregowane dane (wskazujące na potrzeby i wsparcie finansowe) dotyczące zarówno całościowo ujętego wsparcia dla wszystkich szkół, jak również pod względem powiatów oraz poszczególnych obszarów wsparcia. Kolejne rozdziały będą dotyczyły poszczególnych rodzajów szkół, a więc kolejno: liceów, szkół branżowych i techników. W ramach każdego z rozdziałów zostaną przedstawiona dwie sekcje analityczne. Pierwsza sekcja, będzie zawierać zestawienie danych oraz na tej podstawie analizę na płaszczyźnie poszczególnych organów prowadzących. Chodzi tu o kwestię aktywności poszczególnych powiatów i gmin prowadzących szkoły ponadpodstawowe. Wzięte pod uwagę zostaną:

- zagregowane dane dotyczące pozyskania środków na wydatki infrastrukturalne dla poszczególnych organów prowadzących szkoły ponadpodstawowe uwzględniając rozbięcie na licea, technika i szkoły branżowe;
- rangowanie danych dotyczących poszczególnych organów prowadzących pod względem liczby działań i grup działań (projekty/programy/rodzaje wsparcia);
- rangowanie danych dotyczących poszczególnych organów prowadzących pod względem wydatkowania środków.

W drugiej sekcji każdego rozdziału przedstawiającego poszczególne rodzaje szkół ponadpodstawowych, przedstawiona zostanie dokładna analiza pod względem obszarów, które były przedmiotem dofinansowania. Przedstawione tu zostaną:

- zagregowane dane dotyczące pozyskania środków na wydatki infrastrukturalne dla poszczególnych obszarów;
- rangowanie danych dotyczących poszczególnych obszarów pod względem finansowania;

- rangowanie danych dotyczących poszczególnych obszarów, wraz z ich pokryciem pod względem ilości działań (programów/projektów) i z odniesieniem do konkretnych organów prowadzących;
- źródła pozyskiwanych środków w poszczególnych obszarach (tam gdzie możliwe będzie ich ustalenie);
- konkretne efekty pozyskanych funduszy i środków w ramach poszczególnych obszarów;
- w ramach każdego obszaru wsparcia, w każdym rozdziale przedstawiającym konkretny rodzaj szkoły ponadpodstawowej, przedstawiona zostanie zestawienie i analiza nowych potrzeb.

Wśród uwag ogólnych, a wręcz technicznych, które pozwalają zorientować się w specyfice wypełnionych przez organy prowadzące ankiet, warto poruszyć cztery kwestie. Po pierwsze, w rubryce projekty/programy/rodzaje wsparcia organy prowadzące nie były do końca spójne w wypełnianiu. Niektóre podmioty rzeczywiście wpisywały projekty lub programy, inne podmioty wskazywały kategorie działań, które otrzymały wsparcie, co wpisywało się już raczej w efekt wsparcia (np. budowa hali). Czasami w jednej rubryce wpisywano jeden konkretny projekt lub konkretne działanie, które otrzymało wsparcie (np. doposażenie biblioteki), w innych przypadkach podawano informacje w bardziej zagregowany sposób; w rezultacie w jednej pozycji tabeli znalazło się kilka projektów lub rodzajów wsparcia, a następnie przypisane były im zbiorczo, w tym samym wierszu, różne efekty. Z tych wszystkich powodów, trudno o bardziej jednoznaczną ocenę aktywności organów prowadzących w zakresie zgłaszania potrzeb o wsparcie. Dużo łatwiej o wskaźnik obszarowej dywersyfikacji wsparcia (w ilu obszarach wsparcie było udzielane). Po drugie, dane finansowe są w niektórych przypadkach niekompletne: w niektórych rubrykach w ogóle brak danych; tam gdzie są podane różne źródła finansowania brak rozbicia w kwotach; w przypadku działań wieloletnich, które otrzymywały wsparcie w ramach różnych perspektyw finansowania, brak rozbicia na lata. Po trzecie, warto przyjrzeć się tym podmiotom, które wskazując na ważne efekty wsparcia, jednocześnie nie zgłosiły nowych potrzeb. Takie przypadki nie są zbyt częste, nie są to jednak pojedyncze przypadki. Zaleca się zbadanie, czy wynika to z braku realnych potrzeb, czy też innego rodzaju trudności (np. formalnych). Po czwarte, projekty i działania ujęte w ankiecie były wspierane przynajmniej od roku 2003. Im bliżej tej daty, tym dane są bardziej niekompletne. Z tego powodu, bardziej precyzyjne

zestawienia udało się zbudować jedynie dla wsparcia udzielanego na działania realizowane od roku 2014 (poprzedni perspektywa finansowa).

Należy zweryfikować także ewidentne pomyłki w celu ustalenia, czy błąd pojawił się przy wypełnianiu ankiet, czy w momencie ich opracowywania (np. w kilku miejscach zamiast daty albo źródeł finansowania jest kwota wsparcia). Są tu czasami kwestie dość istotne, jak ilość uczniów w szkole. W powiecie namysłowskim, wpisano, że w szkole branżowej uczy się 1 (jeden) uczeń, natomiast 210 uczniów jest ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Autorzy uznali, że doszło tu do odwrócenia pozycji, dlatego w analizie policzono, że to wszystkich uczniów w szkole było 210. Należy także zweryfikować takie informacje, jak liczba szkół prowadzonych przez dany organ i z czego wynikają różnice. Przykładowo, w powiecie namysłowskim są dwa zespoły szkół, w których są zarówno technika, jak i szkoły branżowe, tymczasem w ankiecie pojawia się informacja, że powiat prowadzi tylko 1 szkołę branżową. Trudno też zweryfikować lata, do których odnoszą się ogólne liczby uczniów oraz tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Jeszcze innym problemem jest liczba uczniów ze SPE. Przykładowo, w powiecie namysłowskim, w przypadku techników podaje się, że takich uczniów jest zbiorczo 11, a następnie w rozbięciu na poszczególne kategorie suma poszczególnych składników wychodzi wyższa niż 11.

3.1. Dane zagregowane

3.1.1. Wsparcie ujęte całościowo

Z podanych na wstępie powodów ciężko o realną agregację danych, przede wszystkim dlatego, że wiele danych, także dla projektów realizowanych po roku 2014, jest niekompletnych. Czasami są też ewidentne usterki nawet jeżeli dane są wpisane. Z tego powodu powyższe zestawienia należy traktować szacunkowo, bardziej jako wskazanie pewnych tendencji, niż precyzyjne informacje.

Na podstawie ankiet oraz podanych danych można stwierdzić, że ogólna (choćby mocno niepełna) kwota wsparcia na cele infrastruktury edukacyjnej dla wszystkich szkół ponadpodstawowych w województwie opolskim (liceów, techników i szkół branżowych) i we wszystkich obszarach wyniosła 108.225.476,31 zł. Dodatkowo, w trzech przypadkach kwotę wpisano w euro, co daje łączne wsparcie w wysokości 2.412.439,64 euro. Mając na uwadze działania realizowane od roku 2014 (nawet jeżeli rozpoczęte wcześniej) łączna kwota wsparcia wyniosła 76.093.634,38 zł oraz 2.126.366,64 euro. Konkretyzacja tych ogólnych

danych zostanie teraz poddana analizie na dwóch płaszczyznach: organów prowadzących i obszarów wsparcia. W obu przypadkach, najpierw zostaną przedstawione i opracowane dane zbiorcze oraz zrangowane zostaną najważniejsze potrzeby infrastrukturalne. Następnie dane te zostaną poddane rozbiciu na bardziej szczegółowe pola i poddane dalszemu opracowaniu (a gdzie trzeba także analizie) zarówno na poziomie wsparcia dotychczasowego oraz planowanych potrzeb.

3.1.2. Organy prowadzące i ich potrzeby infrastrukturalne

Poniższe zestawienie potrzeb infrastrukturalnych w zakresie edukacji sporządzono na podstawie informacji dostarczonych przez 12 organów prowadzących szkoły ponadpodstawowe w województwie opolskim. W informacjach tych podano przede dane dotyczące remontów, modernizacji oraz prac budowlanych wraz z przewidywaną, orientacyjną kwotą wsparcia. Autorzy pragnęli zwrócić uwagę na najważniejsze, a czasami mniej typowe działania. Autorzy analizy nie odnoszą się tutaj do skonkretyzowanych potrzeb, jakie 8 organów prowadzących wskazali w ankietach. Potrzeby te zostały ujęte i przeanalizowane w dalszych, bardziej szczegółowych częściach Analizy.

3.1.2.1. Miasto Opole

Całkowita kwota wsparcia w ramach RPO WO 2014-2020 dla wszystkich szkół ponadpodstawowych w mieście wyniosła 19 078 574 zł, w tym doposażenie pracowni/remonty/adaptacje: 4 406 927 zł. Z kolei dalsze potrzeby wyceniono na 28 860 460,01 zł. Wśród potrzeb infrastrukturalnych w edukacji, które mają stać się przedmiotem wsparcia finansowego organ prowadzący wskazał w odniesieniu do różnych rodzajów szkół ponadpodstawowych m.in. takie działania i grupy działań, jak:

- remont budynku (LO nr VIII w Opolu);
- rozbudowa, przebudowa wraz z dostosowaniem do przepisów przeciwpożarowych (Zespół Szkół Mechanicznych w Opolu, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. K. Gzowskiego w Opolu, Zespół Szkół Zawodowych im. St. Staszica w Opolu); przebudowa wraz z unowocześnieniem (Zespół Szkół Specjalnych w Opolu);
- budowa boiska szkolnego (Zespół Szkół Budowlanych im. Papieża Jana Pawła II w Opolu, Zespół Szkół Elektrycznych im. Tadeusza Kościuszki w Opolu);
- remonty pracowni i sal lekcyjnych wraz z ich wyposażeniem;
- przebudowa sal lekcyjnych;

- rozbudowa, modernizacja i wyposażenie sal gimnastycznych (LO nr I, LO nr VI w Opolu, Zespół Szkół Mechanicznych w Opolu);
- adaptacja sali gimnastycznej na siłownię i salę fitness (LO nr IX w Opolu)
- remont pokrycia dachowego nad łącznikiem (LO nr IX w Opolu);
- budowa klatki schodowej ewakuacyjnej (LO nr IX w Opolu);
- modernizacja, komputeryzacja biblioteki szkolnej i czytelnicy (LO nr IX w Opolu);
- remont sanitariatów i pionów wod.-kan. (LO nr IX w Opolu);
- rozbudowa bazy dydaktycznej dla przedmiotów budowlanych (Zespół Placówek Oświatowych w Opolu);
- budowa windy (Zespół Szkół Zawodowych im. St. Staszica w Opolu).

3.1.2.2. Powiat Brzeski

Organ prowadzący wskazał 9 różnych placówek edukacyjnych, którymi zarządza: I Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Brzegu, II Liceum Ogólnokształcące w Brzegu, Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Powstań Śląskich w Grodkowie, Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzegu, Zespół Szkół Budowlanych im. Ks. Jerzego II Piasta w Brzegu, Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Brzegu, Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Grodkowie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Zespół Szkół Specjalnych.

Szacowany koszt wsparcia w zakresie dalszych potrzeb ustalono na 19 751 000 zł. Wsparcie to w zakresie potrzeb infrastrukturalnych ma obejmować przede wszystkim przebudowy (potrzebę tę zapisano przy każdej szkole w tym powiecie) oraz remonty pracowni. Wśród bardziej szczegółowych działań należy zwrócić szczególną uwagę na takie aktywności, jak:

- remont zabytkowej auli szkolnej, termomodernizacja wraz z remontem dachu; remont nawierzchni „podwórka szkolnego” wraz z wjazdem (Liceum Ogólnokształcące nr I w Brzegu);
- przebudowa budynku „politechnicznego” dla potrzeb zajęć wychowania fizycznego (Liceum Ogólnokształcące nr II w Brzegu);
- chodnik przy wejściu do szkoły (Liceum Ogólnokształcące w Grodkowie);
- schody wewnętrzne, toalety i sanitariaty, główna rozdzielnia prądu, ogrodzenie wokół placu od strony ronda, odwodnienie placu przed szkołą, rozbudowa istniejącej

instalacji elektrycznej, parking z miejscami wyznaczonymi dla osób niepełnosprawnych, platforma schodowa/ winda dla osób niepełnosprawnych (Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzegu);

- gruntowny remont sali gimnastycznej (Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu);
- parking przy budynku głównym szkoły, drogi, chodniki i parkingi wewnętrzne; natryski przy sali gimnastycznej, dach na warsztatach szkolnych, okna na hali maszyn, termomodernizacja hali maszyn (Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Grodkowie);
- rozbiórka nieużywanego komina przy kotłowni węglowej, ocieplenie budynku (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy);
- remont nawierzchni utwardzonej wokół szkoły, wyznaczenie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych oraz osób upoważnionych; przebudowa schodów z tyłu budynku na podjazd dla niepełnosprawnych, budowa windy lub montaż schodołaza na piętro szkoły, remont łazienki na piętrze (Zespół Szkół Specjalnych w Brzegu).

Organ nie wypełnił ankiety dotyczącej szczegółowych potrzeb w zakresie różnych obszarów wsparcia, przedstawił natomiast dość szczegółowe dalsze potrzeby oraz wskazał konkretne, szczegółowe kwoty wsparcia, aby zaspokojenie tych potrzeb było możliwe. Należy stwierdzić, że wyżej wymienione potrzeby infrastrukturalne są dość typowe. Podobne zapotrzebowanie zgłaszało większość placów ponadpodstawowych w regionie.

3.1.2.3. Powiat Głubczycki

Organ prowadzący odniósł się w zestawieniu do trzech placówek: Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Głubczycach (liceum), Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Głubczycach, Zespołu Szkół Mechanicznych w Głubczycach (technikum i szkoła branżowa). Szacowany koszt wsparcia w zakresie dalszych potrzeb ustalono na 464.000 zł. W porównaniu z kwotami wsparcia wskazanymi przez Powiat Brzeski jest to kwota wielokrotnie niższa (nawet mając na uwadze różnice wielkości obu powiatów). Jeżeli chodzi o kategorie wsparcia, to w 3 przypadkach ma być to remont pracowni, natomiast w przypadku szkoły branżowej ma być to przebudowa.

W ogólnym zestawieniu nie było wyszczególnionych żadnych bardziej szczegółowych informacji. Organ wypełnił ankietę.

3.1.2.4. Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski

Organ prowadzący wskazał 9 różnych placówek edukacyjnych, którymi zarządza: I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza, II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Zespół Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich, Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte, Zespół Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy oraz Bursa Szkolna.

Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego w zakresie dalszych potrzeb ustalono na 14 802 500,00 zł. Wsparcie to ma obejmować przede wszystkim przebudowy, rozbudowy budynków oraz sal, a także remonty i wyposażenie specjalistycznych pracowni zawodowych i przedmiotowych.

Wśród bardziej szczegółowych potrzeb w zakresie prac budowlanych i remontowych należy zwrócić szczególną uwagę na takie działania, jak:

- przebudowa istniejących na zewnątrz boisk sportowych, które są zdewastowane; rozbudowa istniejącej w szkole bazy sportowej o nową salę gimnastyczną (I Liceum Ogólnokształcące);
- przebudowa budynku Laboratorium: tj. przebudowa przyziemia, korytarza oraz Auli (Zespół Szkół nr 3);
- przebudowa sali gimnastycznej i siłowni wraz z wyposażeniem w bieżnię elektryczną oraz zakup elektronicznej tablicy wyników (Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących);
- budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z zagospodarowaniem terenu przyszkolnego (Zespół Szkół Specjalnych);
- przebudowa wieloosobowych pokoi wychowanków na pokoje dwu, trzy osobowe z łazienką w każdym pokoju, przebudowa zaplecza kuchennego, gospodarczego i pomieszczeń wspólnych celem dostosowania całego obiektu bursy do obecnych standardów, a także dostosowanie budynku do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami (Bursa Szkolna).

Organ prowadzący nie wypełnił ankiety, niemniej w zestawieniu informacyjnym wskazano dość precyzyjnie na potrzeby infrastrukturalne oraz realistycznie oszacowano kwoty wsparcia.

3.1.2.5. Powiat Kluczborski

Organ prowadzący wskazał 15 różnych placówek ponadpodstawowych, którymi zarządza (licea, technika i szkoły branżowe – zarówno samodzielnie, jak i w zespołach szkół oraz szkołę przysposabiającą do pracy). Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego w zakresie dalszych potrzeb ustalono na 25 920 000 zł. Wsparcie to ma obejmować przede wszystkim przebudowy i rozbudowy budynków oraz sal, a także tworzenie, remonty i wyposażenie specjalistycznych pracowni zawodowych i przedmiotowych. W trzech przypadkach potrzeby zarysowano bardziej szczegółowo:

1) Centrum Kształcenia Zawodowego:

- wyposażenie pracowni lekcyjnych w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny;
- remont i modernizacja instalacji elektrycznej, wodnej i przeciwpożarowej oraz centralnego ogrzewania oraz wymiana pieca CO na gazowy;
- doposażenie stołówki internatu;
- modernizacja 8 pracowni lekcyjnych
- wymiana podłogi w 4 pracowniach lekcyjnych.
- modernizacja oświetlenia w 8 pracowniach lekcyjnych;
- modernizacja sieci komputerowej telefonicznej i monitoringu wizyjnego;
- kapitalna modernizacja serwerowni;
- wymiana drewnianej stolarki okiennej, drzwiowej na PCV spełniające normy ekologiczne.

2) Szkoła branżowa I stopnia specjalna:

- pracownia multimedialna;
- utworzenie pracowni, symulującej stanowisko obsługi gości hotelowych.

3) Szkoła przysposabiająca do pracy:

- utworzenie pracowni arteterapii;
- utworzenie pracowni gospodarczej.

Należy podkreślić, że organ wypełnił ankietę, gdzie wskazano różne szczegółowe efekty wsparcia, jak i dalsze potrzeby.

3.1.2.6. Powiat Krapkowicki

Organ prowadzący wskazał 4 różne placówki ponadpodstawowe, do których odnosi się wsparcie. Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego w zakresie dalszych potrzeb ustalono na 15.567.933,68 zł. Wsparcie to ma obejmować przede wszystkim przebudowy i rozbudowy budynków oraz sal, a także tworzenie, remonty i wyposażenie specjalistycznych pracowni zawodowych i przedmiotowych. Mając na uwadze konkretne placówki potrzeby, w ogólnym zakresie (przede wszystkim duże potrzeby remontowe i budowlane), kształtują się następująco:

- 1) Zespół Szkół Zawodowych im. Piastów Opolskich w Krapkowicach:
 - przebudowa: remont kapitalny z przebudową małej sali gimnastycznej.
- 2) Zespół Szkół im. Jana Kilińskiego w Krapkowicach:
 - przebudowa: boisko szkolne; zaplecze sportowe; szatnie, wc, prysznic, zaplecze w-f; pokój nauczycielski; malowanie, wymiana podłogi; korytarze przyziemie; podłoga, ściany; korytarz parter oraz I i II piętro - malowanie ścian;
 - dostosowanie bocznego korytarza dla osób niepełnosprawnych;
 - rozbudowa: rozbudowa i remont instalacji elektrycznej w całej szkole.
- 3) Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Zdieszowicach
 - przebudowa: dostosowanie budynku do osób niepełnosprawnych ruchowo; wymiana boisk na tartan; remont sali gimnastycznej i siłowni; remont biblioteki; remonty pracowni;
 - aranżacja przestrzeni do wyciszenia dla uczniów z fobiami i lękami;
 - rozbudowa: budowa skoczni do skoku w dal.
- 4) Zespół Szkół Specjalnych im. Juliana Tuwima w Krapkowicach:
 - winda dla osób niepełnosprawnych z nową klatką schodową; dobudowa nowych klasopracowni.

Organ prowadzący wypełnił ankietę, gdzie wskazano różne szczegółowe efekty wsparcia, jak i dalsze potrzeby.

3.1.2.7. Powiat Nyski

Organ prowadzący wskazał 17 różnych placówek ponadpodstawowych, którymi zarządza (licea, technika i szkoły branżowe). Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego ustalono na 14 530 000 zł. Wsparcie to ma obejmować przede wszystkim remonty,

przebudowy i rozbudowy budynków oraz sal, a także tworzenie, remonty i wyposażenie specjalistycznych pracowni zawodowych i przedmiotowych. Organ nie skonkretyzował swoich potrzeb, ani nie wypełnił ankiety. Z przesłanego zestawienia potrzeb wynika jedynie, że jako największą kwotę, aż 12 000 000 zł wsparcia wskazano przebudowę i rozbudowę sali sportowej w jednym z liceów ogólnokształcących w Nysie oraz w Technikum nr 2 w Nysie.

3.1.2.8. Powiat Namysłowski

Organ prowadzący wskazał 3 placówki ponadpodstawowe, do których ma odnosić się wsparcie infrastrukturalne (jedno liceum oraz dwa technika). Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego w zakresie dalszych potrzeb ustalono na 1 515 000 zł, z czego na przebudowę kwota wsparcia ma wynieść 350 000 zł, a na wyposażenie 1 165 000 zł. Wsparcie to ma obejmować, w przypadku techników, przebudowę i wyposażenie pracowni, natomiast w przypadku liceum wyposażenie pracowni. W zbiorczym zestawieniu organ nie skonkretyzował swoich potrzeb, zrobił to natomiast w wypełnionej ankiecie. Odniesienie do tych potrzeb znajduje się w szczegółowej części Analizy.

3.1.2.9. Powiat Oleski

Organ prowadzący wskazał 12 placówek ponadpodstawowych, którymi zarządza w Oleśnie, Dobrodzieniu, Gorzowie Śląski i Praszce (licea, technika, szkoły branżowe, liceum dla dorosłych). Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego w zakresie potrzeb ustalono na 2 450 000 zł. Zgodnie z przesłanym zestawieniem informacyjnym wsparcie to ma obejmować wyłącznie wyposażenie pracowni, a najwyższa kwota wsparcia dla pojedynczego przypadku to 400 000 zł. W zbiorczym zestawieniu organ nie skonkretyzował swoich potrzeb, zrobił to natomiast w wypełnionej ankiecie. Odniesienie do tych potrzeb znajduje się w szczegółowej części Analizy.

3.1.2.10. Powiat Strzelecki

Organ prowadzący wskazał 5 placówek ponadpodstawowych, którymi zarządza w Strzelcach Opolskich i Leśnicy (liceum, technikum, szkoła branżowa, branżowa szkoła specjalna, szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, młodzieżowy ośrodek wychowawczy). Szacowany koszt wsparcia infrastrukturalnego w zakresie potrzeb ustalono na 86 149 194,65 zł. Zgodnie z przesłanym zestawieniem informacyjnym wsparcie to ma obejmować rozbudowy i przebudowy, a w jednym przypadku wyposażenie pracowni, którego koszt wsparcia wyceniono na 1 100 000 zł. W zbiorczym zestawieniu organ nie skonkretyzował

swoich potrzeb; nie wypełnił też ankiety z potrzebami. Należy podkreślić to tym bardziej, że postulowana kwota jest bardzo wysoka (najwyższa mając na uwadze inne organy prowadzące szkoły ponadpodstawowe), a zarazem nie podano żadnego uzasadnienia dla tak olbrzymich wysokości wsparcia. Wypełnione przez organ jest jedynie samym, „suchym” zestawieniem kwot oraz wskazuje ono jedynie na ogólne kategorie wsparcia, bez szczegółowego rozpisywania na dalsze kierunki działań.

3.1.2.11. Powiat Opolski

Organ prowadzący wskazał 4 zespoły szkół ponadpodstawowych, którymi zarządza w Pruszkowie (liceum i internat), w Tułowicach (liceum i technikum), w Ozimku (liceum, technikum i szkoła branżowa) i Niemodlinie (liceum i szkoła branżowa w Zespole Szkół). Organ wskazał swoje ogólne potrzeby (wraz z kwotami wsparcia) w zestawieniu informacyjnym, natomiast w ankiecie dodatkowo je skonkretyzował. Łączna kwota wsparcia w zakresie potrzeb infrastrukturalnych dla wszystkich szkół z tego powiatu została określona na 20 716 000 zł, z czego największe wsparcie ma zostać przydzielone liceum w Pruszkowie (ponad 18 mln zł).

Zestawienie potrzeb będzie ukazane w odniesieniu do każdej ze szkół.

- 1) Liceum w Pruszkowie (wraz z internatem), w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:
 - pełnowymiarowa sala sportowa łącząca szkołę z internatem;
 - utworzenie specjalistycznych pracowni;
 - nowe: obiekty sportowe boisko do piłki nożnej plażowej, mini boisko do piłki nożnej, siłownia zewnętrzna; bieżnia wokół boiska trawiastego
 - wymiana drzwi w budynku szkoły;
 - sieć bezprzewodowa w szkole;
 - system monitoringu internatu;
 - uruchomienie 4 modułów kuchennych w internacie;
 - doposażenie pokoi w internacie (łóżka, meble);
 - strefa ciszy w szkole;
 - brukowanie terenu i ścieżek wokół szkoły i internatu;
 - rewitalizacja parku;

łącna kwota wsparcia w odniesieni do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 18 745 000 zł.

2) Zespół szkół w Tułowicach (liceum i technikum), w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:

- wykonanie elewacji budynku internatu;
- wykonanie wentylacji mechanicznej w kuchni internatu;
- wymiana stolarki okiennej w budynku internatu;
- remont sal balowych w budynku internatu.

łącna kwota wsparcia w odniesieniu do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 1 490 000 zł.

3) Zespół Szkół w Ozimku, w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:

- utworzenie studia nagrań na potrzeby klasy dziennikarskiej;
- modernizacja pracowni systemów operacyjnych;
- nowe wyposażenie: ekran multimedialny, dotykowy o przekątnej 55 cali.

łącna kwota wsparcia w odniesieniu do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 61 000,00 zł.

4) Zespół Szkół w Niemodlinie (liceum i szkoła branżowa), w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:

- parking przy wjeździe na teren szkoły.

łącna kwota wsparcia w odniesieniu do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 420 000 zł.

3.1.2.12. Powiat Prudnicki

Organ prowadzący wskazał 5 placówek ponadpodstawowych, które mają otrzymać wsparcie: w Prudniku (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego – szkoła branżowa; Zespół Szkół Rolniczych – liceum, technikum; Zespół Szkół Ogólnokształcących: liceum; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy: szkoła branżowa) i w Głogówku (Zespół Szkół). Organ wskazał swoje ogólne potrzeby (wraz z kwotami wsparcia) w zestawieniu informacyjnym, natomiast w ankiecie dodatkowo je skonkretyzował. Łącna kwota wsparcia

dla wszystkich szkół z tego powiatu została określona na 3 464 052 zł, z czego największe wsparcie, bo aż 2 500 000 zł ma zostać przeznaczone dla Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Prudniku.

Zestawienie potrzeb będzie ukazane w odniesieniu do każdej placówki.

1) Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:

- przebudowa: remont dachu.

Łączna kwota wsparcia w odniesieniu do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 150 000 zł.

2) Zespół Szkół w Głogówku, w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:

- remont sal lekcyjnych (10 sal);
- remont sali gimnastycznej;
- zakup pracowni komputerowej;
- wymiana dachu budynku głównego;
- wymiana nawierzchni terenu wokół budynku szkoły;
- zakup pracowni do nauki języków obcych.

Łączna kwota wsparcia w odniesieniu do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 1 470 000 zł.

3) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, w odniesieniu do którego wskazano potrzebę przebudowy bez precyzyjnego skonkretyzowania tej potrzeby. Łączna kwota wsparcia ma w tym przypadku wynieść 2 500 000 zł.

4) Zespół Szkół Ogólnokształcących w Prudniku, w odniesieniu do którego wskazano potrzebę rozbudowy i wyposażenia pracowni bez precyzyjnego skonkretyzowania tych potrzeb. Łączna kwota wsparcia w odniesieniu do tej placówki ma wynieść 155 052 zł.

5) Zespół Szkół Rolniczych w Prudniku, w odniesieniu do którego wskazano następujące zapotrzebowanie infrastrukturalne:

- liceum: wyposażenie siłowni sportowej, pracowni lekcyjnej, biurko nauczycielskie z fotelem;

- technikum: program multimedialny do nauki prawa jazdy kategorii B, wyposażenie pracowni gastronomicznej; wiata na maszyny rolnicze.

Łączna kwota wsparcia w odniesieniu do wyżej wymienionych potrzeb ma wynieść 189 000 zł.

3.1.2.13. Organy prowadzące – zbiorcze podsumowanie

Podsumowując powyższe zestawienia kosztów potencjalnego wsparcia na cele infrastrukturalne, łączna suma kwot wśród 12 powiatów, które wypełniły tabele informacyjne, wyniosła 234 190 140,34 zł. O największą kwotę wsparcia ubiega się Powiat Strzelecki (kwota 86 149 194,65 zł), przy czym powiat ten nie skonkretyzował swoich potrzeb w tym zakresie i dlatego kwota ta powinna zostać dokładniej zweryfikowana. Miasto Opole znalazło się na drugim z postulowaną kwotą wsparcia 28 860 460,01 zł, natomiast na trzecim miejscu uplasował się Powiat Kluczborski z postulowaną kwotą wsparcia w wysokości 25 920 000 zł, a następny w kolejności był Powiat Opolski z zapotrzebowaniem deklarowanym na 20 716 000 zł, którego duża część ma być asygnowana dla liceum w Pruszkowie. W trzech przypadkach: Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, krapkowickiego i nyskiego postulowane kwoty wsparcia są bardzo podobne i oscylują wokół ok. 15 mln zł. Zastanawiać może bardzo niskie wsparcie, o jakie postuluje Powiat Głubczycki (jedynie niecałe pół miliona złotych). Należy zweryfikować, z czym ten fakt się wiąże: czy rzeczywiście mniejszymi potrzebami, czy też innymi trudnościami (np. formalnymi). Szczegółowe zestawienie wyceny dalszych potrzeb w zakresie infrastruktury dla szkół ponadpodstawowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 Szczegółowe zestawienie wyceny dalszych potrzeb w zakresie infrastruktury dla szkół ponadpodstawowych

Organ prowadzący	Wycena dalszych potrzeb infrastrukturalnych dla szkół ponadpodstawowych dokonana przez organ prowadzący
Miasto Opole	28 860 460,00 zł
Powiat Brzeski	19 751 000,00 zł
Powiat Głubczycki	464 000,00 zł
Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski	14 802 500,00 zł
Powiat Kluczborski	25 920 000,00 zł
Powiat Krapkowicki	15 567 933,68 zł
Powiat Namysłowski	1 515 000,00 zł
Powiat Nyski	14 530 000,00 zł

Powiat Oleski	2 450 000,00 zł
Powiat Opolski	20 716 000,00 zł
Powiat Prudnicki	3 464 052,00 zł
Powiat Strzelecki	86 149 194,65 zł
SUMA	234 190 140,33 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Analizując zbiorczo potrzeby infrastrukturalne należy wskazać kilka powtarzających się kategorii działań: kompleksowe prace remontowe i modernizacyjne budynków, sal oraz przestrzeni wokół budynków; budowy nowych obiektów (np. sportowych); rozbudowy (np. instalacji elektryczne albo infrastruktury informatycznej); prace termoizolacyjne; tworzenie i doposażanie specjalistycznych pracowni, w tym ze sprzętem IT; dostosowywanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych; mała infrastruktura (np. stojaki na rowery, ławki). Należy podkreślić, że wszelkie potrzeby wyrażane w zakresie infrastrukturalnym należy traktować poważnie, nie wynikają one bowiem jedynie z troski o funkcjonalność i nowoczesność miejsc nauczania, ale mają wpływ także na tworzenie przyjaznych warunków uczenia się oraz kształtowania kompetencji i umiejętności uczniów, poprzez łączenie teorii i praktyki.

3.1.3. Obszary wsparcia

W tej części Analizy zostaną przedstawione zagregowane dane dotyczące wsparcia w ramach poszczególnych obszarów finansowania projektów infrastrukturalnych w szkołach ponadpodstawowych.

3.1.3.1. Budowy, remonty, modernizacje

Łączna kwota wsparcia dla wszystkich szkół ponadpodstawowych w woj. Opolskim w tym obszarze (oczywiście na podstawie danych z ankiet) wyniosła 55 534 090,20 zł oraz 2.126.366,64 euro. Kwota ta odnosi się jedynie do działań realizowanego od roku 2014 (nawet jeżeli rozpoczętych wcześniej). Kwota złotówkowa stanowi niemal 73% całego wsparcia, które było poddane analizie. Dowodzi do tego, że organy prowadzące były zainteresowane szczególnie dużymi projektami infrastrukturalnymi, a więc budową nowych obiektów (np. hali sportowej lub boiska) i przebudową starych, kompleksowymi remontami, termoizolacją, wymianą systemów ciepła. Przy czym należy pamiętać, iż obiekty sportowe, tak samo jak termomodernizacja budynków i itp., nie były/nie są kwalifikowane jako wsparcie z obszaru edukacji. Z drugiej strony, tego typu inwestycje są niezwykle kosztowne i zazwyczaj

rociągnięte w czasie, na co jasno wskazywały dane z ankiet. Niektóre działania w tym obszarze były realizowane przez kilkanaście lat. Należy podkreślić zarazem, że niemal wszystkie organy prowadzące, które wypełniły ankietę skorzystały ze wsparcia w tym obszarze (wyjątkiem był Powiat Namysłowski).

Jeżeli chodzi o nowe wyzwania w zakresie działań infrastrukturalnych, to bez względu na charakter szkoły dominują przede wszystkim następujące grupy potrzeb:

- prace termomodernizacyjne w budynkach szkoły albo hali sportowej, łączników lub bursy;
- konieczność wykonywania prac modernizacyjnych, remontów, rozbudowy itp. zarówno budynków, jak i pomieszczeń lekcyjnych oraz pracowni specjalistycznych i zawodowych;
- budowa nowych obiektów (np. boiska);
- doposażenie sal, pracowni poprzez wymianę sprzętu na nowoczesny, szczególnie sprzęt komputerowy, multimedialny, oprogramowanie;
- działania, które mają sprawić, żeby obiekty edukacyjne (budynki i i pomieszczenia) były bardziej przyjazne dla osób z niepełnosprawnościami (np. zamontowanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych albo windy);
- zakup specjalistycznego sprzętu (np. rolniczego);
- tworzenie nowych miejsc parkingowych oraz małej infrastruktury (np. stojaki na rowery, ławki).

W zakresie tego obszaru dane pozyskane z ankiet pokrywają się z zestawieniami informacyjnymi, które przekazało 12 organów prowadzących. Wskazywały one w tych zestawieniach, jak już stwierdzono przede wszystkim na duże i kosztowne projekty infrastrukturalne.

3.1.3.2. Wsparcie edukacji włączającej

Ze względu na brak precyzyjnych danych finansowych w niektórych miejscach, nie jest możliwe kompleksowe zsumowanie wsparcia w tym obszarze dla wszystkich rodzajów szkół ponadpodstawowych w regionie opolskim. Następujące organy prowadzące skorzystały ze wsparcia w tym obszarze: Gmina Dobrzeń Wielki, Miasto Opole, Powiat Krapkowicki, Powiat Oleski i Powiat Prudnicki. Wsparcie to należy uznać za jeden z najważniejszych

wymiarów uczynienia z publicznej szkoły placówki włączającej, w której wyrównywane są szanse różnych dzieci. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, który we wszystkich rodzajach szkół ponadpodstawowych jest ponad 1000. Poszczególne projekty w zakresie edukacji włączającej były realizowane odnośnie projektów i działań w liceach i technikach, natomiast żadna ze szkół branżowych nie była beneficjentem tego typu wsparcia. Z ankiet wynika jednak, że wsparcie to jednak wpływa do tych szkół poprzez projekty realizowane w zespołach szkół (gdzie są również technika). Należy jednak podkreślić, że w szkołach branżowych lista dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest spora (mając szczególnie na uwadze relatywnie niższą ilość uczniów w tych szkołach w porównaniu z liceami i technikami) i dlatego można uznać, że te kierunki działania szczególnie w tych rodzaju szkół powinny być realizowane. Należy nie tylko rozwijać programy wspierania osób ze SPE, ale należy również rozważyć akcje promocyjne, żeby rozpropagować projekty i programy z zakresu edukacji włączającej, szczególnie te, które można realizować w szkołach branżowych.

Jeżeli chodzi o potrzeby w tym obszarze to wskazano m.in. na:

- konieczność dodatkowych dyżurów specjalistów zajmujących się np. terapią uzależnień;
- organizacja zajęć z zakresu socjoterapii i terapii zaburzeń;
- zakup materiałów dydaktycznych dla uczniów oraz oprogramowania komputerowego do pracy z uczniami z SPE.

Mając na uwadze kategorię SPE, warto zwrócić uwagę, iż w jej zakres wpisują się także dzieci szczególnie uzdolnione. Warto rozwijać projekty i asygnować wsparcie także z myślą o nich, które będą wykraczały poza standardowe wsparcie stypendialne. Tego typu działania w zasadzie nie są jednak wskazywane przez organy prowadzące.

3.1.3.3. Zajęcia dodatkowe

Łączna kwota wsparcia w tym obszarze, mając na uwadze projekty realizowane od roku 2014 (nawet jeżeli rozpoczęte wcześniej) wyniosła 3 019 391,2 zł, co stanowi ok. 4% całego wsparcia udzielonego po roku 2014 we wszystkich obszarach. Jest to jednak kwota niepełna ze względu na to, że w dwóch pozycjach nie uzupełniono danych finansowych. Następujące

organy prowadzące skorzystały ze wsparcia w tym obszarze: Powiat Oleski, Miasto Opole, Powiat Opolski, Powiat Głubczycki, Powiat Prudnicki, Powiat Krapkowicki.

Jeżeli chodzi o najważniejsze potrzeby w tym obszarze organy prowadzące wskazywały na potrzebę wsparcia takich działań jak:

- zajęcia dodatkowe wspomagające rozwój kompetencji kluczowych i społecznych oraz umiejętność uczenia się albo zajęć z zakresu TiK;
- kursy i staże zawodowe dla uczniów szkół licealnych;
- nowoczesne pomoce dydaktyczne, jak sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem, tablice interaktywne, sprzęt laboratoryjny;
- współpraca z jednostkami naukowymi;
- zajęcia z zakresu tutoringu, coachingu dla uczniów zdolnych;
- dodatkowe zajęcia o charakterze praktycznym oraz rozwijających zainteresowania zawodowe.

3.1.3.4. Doradztwo zawodowe

Łączna kwota wsparcia w tym obszarze dla techników i szkół branżowych wyniosła przynajmniej 1 426 100,12 zł (w jednym przypadku nie podano informacji finansowych), co stanowi niespełna 2% całego wsparcia udzielonego po roku 2014 we wszystkich obszarach. W przypadku liceów był realizowany tylko jeden projekt z tego obszaru, ale zakończył się przed rokiem 2014, co wskazywać może na fakt, iż szkoły ogólnokształcące są mniej zainteresowane kształtowaniem predyspozycji zawodowych uczniów. Następujące organy prowadzące korzystały ze wsparcia w tym obszarze (począwszy od roku 2014): Miasto Opole, Powiat Krapkowicki, Powiat Oleski, Gmina Dobrzeń Wielki.

Jeżeli chodzi o najważniejsze potrzeby w tym obszarze organy prowadzące wskazywały na potrzebę wsparcia takich działań jak:

- indywidualne konsultacje z uczniami w zakresie doradztwa zawodowego, w tym także w formie coachingu;
- warsztaty w zakresie rekrutacji prowadzone we współpracy z agencjami zatrudnienia;
- organizacja staży w przedsiębiorstwach;
- zakup oprogramowania komputerowego z doradztwa zawodowego;
- wyposażenie pracowni doradztwa zawodowego.

3.1.3.5. Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów

Łączna kwota w tym obszarze nie jest wysoka i wyniosła 292 973,56 zł (w jednym przypadku zamiast kwoty podano rok realizacji projektu). Z tego wsparcia poszczególne organy korzystają rzadko; relatywnie najczęściej czyniły to licea (6 różnych działań). Projekty i programy najczęściej dotyczyły doposażenia księgozbioru bibliotecznego o nowe pozycje wydawnicze. Podobnie projektowano potrzeby. W jednym przypadku planowano doposażyć strefę komfortu dla uczniów.

3.1.3.6. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające

Ten obszar wsparcia nie cieszył się szczególną popularnością. Zrealizowano trzy grupy działań, w liceach prowadzonych przez dwa organy: Powiat Głubczycki i Powiat Krapkowicki. Poszczególne działania realizowano po roku 2015. Łączna kwota wsparcia wyniosła 14 172,73 zł i została przeznaczona na zakup wyposażenia gabinetów. W taki sam sposób określono też dalsze potrzeby. W przypadku Powiatu Krapkowickiego wskazano na konieczność przebudowy i wyposażenia pracowni pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Mając na uwadze trudne czasy po pandemii oraz wiele wyzwań społecznych i ekonomicznych, wiele osób, w tym także uczniów cierpi na różne rodzaje zaburzenia psychiczne, w tym m.in. depresję i różne stany lękowe. Z tego powodu ten typ wsparcia może z czasem narastać na znaczeniu, dlatego tak ważne jest rozwijanie wsparcia w tym obszarze.

3.1.3.7. Wyposażenie sal lekcyjnych

Łączna kwota wsparcia w tym obszarze, mając na uwadze projekty realizowane od roku 2014 (nawet jeżeli rozpoczęte wcześniej) wyniosła 9 560 294,17 zł (czyli 12,5% całego wsparcia złotówkowego po roku 2014) oraz 1 518 000,00 euro (projekt Powiatu Prudnickiego w technikum – *Technika bez granic*). Podana kwota w złotówkach jest tak naprawdę wyższa, ponieważ w jednym przypadku (projekt Samorządu Województwa Opolskiego - *Opolskie szkolnictwo zawodowe na rynku pracy*, w którym technikum z powiatu prudnickiego brało udział) nie podano informacji finansowych. W ramach obszaru udało się wyposażyć sale i pracownie w pomoce dydaktyczne, sprzęt IT oraz specjalistyczny sprzęt związany z danym zawodem.

Wśród potrzeb, które najczęściej wskazywano wymienić należy:

- zapotrzebowanie szkół (dla uczniów i nauczycieli) na nowoczesne narzędzia TiK;

- remont lub doposażenie specjalistycznych pracowni przedmiotowych, przede wszystkim z zakresu nauk przyrodniczych;
- konieczność zakupu kolejnych laptopów do zdalnego nauczania;
- szkolenia dla nauczycieli;
- współpraca z pracodawcami; wycieczki do zagranicznych zakładów produkcyjnych.

3.1.3.8. Wsparcie nauczycieli

Łączna kwota wsparcia w tym obszarze dla poszczególnych rodzajów szkół ponadpodstawowych w regionie opolskim wyniosła 493 709 zł. Należy mieć jednak na uwadze, że na 9 projektów i działań podejmowanych łącznie w odniesieniu do wszystkich rodzajów szkół ponadpodstawowych, przy czym aż w 4 przypadkach nie podano precyzyjnych informacji finansowych. Organy prowadzące, które realizowały projekty: Miasto Opole, Powiaty: Opolski, Głubczycki, Oleski i Krapkowicki.

W ramach tego obszaru udało się zrealizować szkolenia, kursy zawodowe, studia podyplomowe, dzięki którym nauczyciele szkół zawodowych podnieśli swoje umiejętności i kompetencje zawodowe, pozyskali dodatkowe kwalifikacje, a także wzbogacili swój warsztat zawodowy. Wskazuje się także na udział nauczycieli w szkoleniach, warsztatach, konsultacjach i konferencjach.

Jeżeli chodzi o dodatkowe potrzeby to podkreślono dalszą konieczność doskonalenia nauczycieli, zwłaszcza szkoleń nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, w szczególności w zakresie nowych technologii, maszyn i urządzeń. W ankietach podkreślono również potrzebę szkoleń lub staży w nowoczesnych zakładach pracy.

3.1.3.9. Obszary wsparcia – zbiorcze podsumowanie

Z zestawienia i opracowania danych wynika, że największe wsparcie było asygnowane w 3 obszarach: *Budowy, remonty, modernizacje i Wyposażenie sal lekcyjnych*. W obu tych obszarach kwota wsparcia wyniosła łącznie powyżej 85% całego udzielonego wsparcia po roku 2014. Szacowanie wsparcia w zakresie dalszych potrzeb w ramach poszczególnych obszarów nie było możliwe, ponieważ organy prowadzące rzadko wskazywały w ankietach stosowne dane finansowe.

3.2. Licea ogólnokształcące

W zakresie funkcjonowania liceów na terenie województwa opolskiego 8 organów prowadzących wypełniło przesłaną ankietę. Były to następujące jednostki samorządu terytorialnego:

- ✓ Powiaty: Oleski, Namysłowski, Krapkowicki, Głubczycki, Opolski oraz Prudnicki;
- ✓ gminy: Miasto Opole oraz Dobrzeń Wielki.

3.2.1. Dane podstawowe

Badanie dotyczy 22 liceów ogólnokształcących (w tym Liceum Sztuk Plastycznych). W zestawieniu tabelarycznym przedstawiona została liczba liceów ogólnokształcących oraz liczb uczniów w liceach prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące od których uzyskano dane z ankiety.

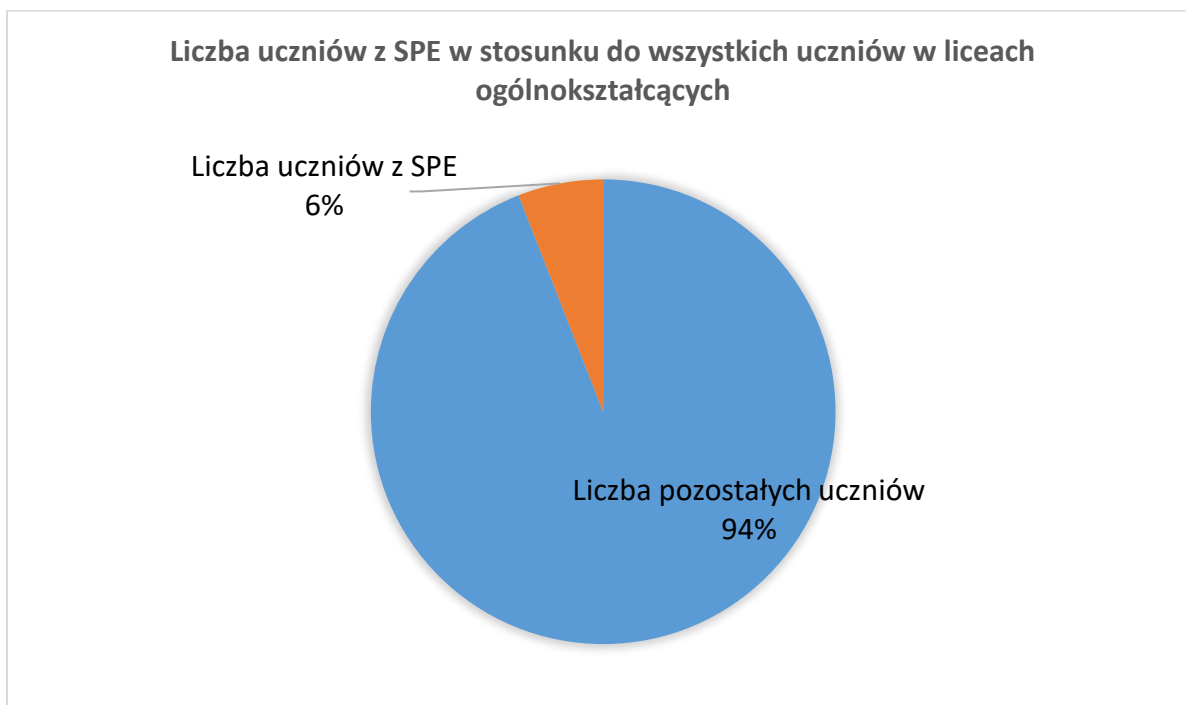
Tabela 13 Liczba liceów ogólnokształcących oraz liczb uczniów w liceach prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące

Organ prowadzący	Liczba liceów	Liczba uczniów w liceach
Powiat Oleski	4	543
Powiat Namysłowski	1	336
Miasto Opole	8	4 084
Gmina Dobrzeń Wielki	1	158
Powiat Krapkowicki	1	271
Powiat Głubczycki	1	376
Powiat Opolski	4	578
Powiat Prudnicki	2	543
SUMA	22	6 889

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W badaniu poproszono również organy prowadzące o podanie również dane dotyczące uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). Wyniki uwzględniające wartości procentowe przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 25 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w liceach ogólnokształcących

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Liczbowe wartości uwzględniające dane pozyskane w ankiecie dotyczące sumarycznej liczby uczniów w liceach ogólnokształcących, w tym z SPE (z uwzględnieniem poszczególnych kategorii) przedstawia poniższa tabela:

Tabela 14 Sumaryczne zestawienie danych dot. uczniów z SPE w liceach ogólnokształcących

Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących	6 889
- w tym liczba uczniów z SPE:	409
○ z orzeczeniem o niepełnosprawności:	40
○ z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej:	91
○ pozostałych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:	282

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Sumaryczne dane dotyczące liczby uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów liceów ogólnokształcących z rozbiciem na poszczególne organy prowadzące przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów liceów ogólnokształcących z rozbiem na poszczególne organy prowadzące

Organ prowadzący:	Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących	Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących z SPE	w tym:		
			z orzeczeniem o niepełnosprawności	z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej	pozostałych uczniów z SPE
Powiat Oleski	543	2	0	2	0
Powiat Namysłowski	336	4	2	4	4
Miasto Opole	4 084	299	20	59	220
Gmina Dobrzeń Wielki	158	10	5	4	1
Powiat Krapkowicki	271	35	4	4	25
Powiat Głubczycki	376	6	0	6	0
Powiat Opolski	578	2	0	2	0
Powiat Prudnicki	543	51	9	10	32
SUMA	6 889	409	40	91	282

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W ankiecie poproszono o wskazanie dotyczące zapotrzebowania na wsparcie dla nauczycieli w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu bądź pracy z uczniami z SPE. Spośród organów prowadzących, które odpowiedziały na ankietę, w 6 przypadkach wskazano na taką potrzebę. Łącznie wskazano na zapotrzebowanie wsparcia dla zaledwie 30 nauczycieli (w tym 20 wskazało Miasto Opole). Ta bardzo niewielka liczba wynika z nikłego udziału uczniów z SPE w ogólnej liczbie uczniów liceów ogólnokształcących. Zarazem, obecny stan rodzi wiele pytań, które w przyszłości warto zadać. Szczególnie dlaczego tak mało uczniów z SPE kontynuuje dalszą edukację w liceach ogólnokształcących. Jakie są bariery uniemożliwiające dalszą edukację. Ponadto, rodzi się pytanie o uczniów wybitnie uzdolnionych, ponieważ to także jedna z grup, które ogólnie określane są jako uczniowie z SPE. Na ile jednak organy prowadzące zapewniają wsparcie dla rozwoju tych uczniów? Czy ich szczególne potrzeby są uwzględniane w adekwatny i rzeczywisty sposób? Dane pozyskane w ankietach pokazują, że dedykowanych programów dla tej grupy uczniów w zasadzie nie ma.

Szczegółowe dane dotyczące zakresu wsparcia dla nauczycieli wskazane przez organy prowadzące zawiera poniższa tabela.

Tabela 16 Liczba nauczycieli liceów ogólnokształcących, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m.in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

Organ prowadzący:	Liczba nauczycieli liceów ogólnokształcących, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m.in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE
Powiat Oleski	1
Powiat Namysłowski	2
Miasto Opole	20
Gmina Dobrzeń Wielki	0
Powiat Krapkowicki	1
Powiat Głubczycki	0
Powiat Opolski	1
Powiat Prudnicki	6
SUMA	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Dane dotyczące zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje podały 4 organy prowadzące. Wśród kwalifikacji możemy wyróżnić dwie grupy. Pierwsza dotyczy kwalifikacji do prowadzenia przedmiotów. Dane takie podały 2 organy prowadzące (Miasto Opole i Powiat Prudnicki) i są to:

- biologia – 2 wskazania,
- język polski jako obcy,
- chemia,
- fizyka,
- geografia,
- matematyka,
- język francuski,
- język polski.

Druga grupa kwalifikacji dotyczy pracy z uczniami ze SPE. Na takie zapotrzebowanie wskazały 4 organy prowadzące. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 17 Zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych kwalifikacji (w tym pracy z uczniami z SPE) w liceach ogólnokształcących

Zapotrzebowanie w zakresie dodatkowych kwalifikacji (w tym pracy z uczniami z SPE) w liceach ogólnokształcących	Liczba wskazań
Oligofrenopedagogika	3
Spektrum autyzmu (w tym zespół Aspergera)	1
Pedagogika specjalna	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

3.2.2. Organy prowadzące licea ogólnokształcące

Sekcja poniższa przedstawia diagnozę stanu faktycznego działań i efektów tych działań organów prowadzących licea ogólnokształcące oraz profilowe (ekonomiczne, plastyczne).

3.2.2.1. Powiat Namysłowski

W powiecie namysłowskim kwota wsparcia dla liceów wyniosła 160 700 zł i została ona przeznaczona na 2 projekty/działania. Środki te wydano wyłącznie na wyposażenie sal lekcyjnych (zakup pomocy i materiałów dydaktycznych), korzystając z dwóch programów: *Razem dla lepszej edukacji w Powiecie Namysłowskim (2016-2018)* oraz *Edukacja, Integracja i Nowoczesność w Powiecie Namysłowskim (2020-2022)*.

3.2.2.2. Powiat Krapkowicki

W powiecie krapkowickim kwota wsparcia wyniosła 834 603,30 zł. Wsparcie zostało udzielone na 5 projektów w ramach 5 obszarów. W zakresie obszaru *Budowy, remonty, modernizacje* wykonano modernizację budynku szkoły z łączną kwotą wsparcia 258 757,61 zł (2009-2020). W zakresie obszaru *Wsparcie edukacji włączającej* przystosowano obiekt do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez adaptację poddasza i instalacji windy dla niepełnosprawnych oraz podjazdu dla niepełnosprawnych (2002/2003). Łączna kwota wsparcia wyniosła 89 000 zł. W zakresie obszaru *Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów* zrealizowano 1 projekt z kwotą wsparcia 15 000 zł. Skorzystano w tym celu z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020 i wyposażono bibliotekę w nowości czytelnicze (2017). W zakresie obszaru *Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające* dokonano wyposażenia gabinetu pielęgniarstwa (2015-2017) z łączną kwotą

wsparcia 5 773,22 zł. Natomiast w zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* przez wiele ostatnich lat (2005–2021) przeprowadzano proces doposażenia szkoły w sprzęt komputerowy, multimedialny, instalację sieci Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE), laboratorium fonetyczne oraz zrealizowano wyposażenie sali lekcyjnej w nagłośnienie. Łączna kwota wsparcia na projekt wyniosła 466 072,47 zł.

3.2.2.3. Powiat Prudnicki

W powiecie prudnickim łączna kwota wsparcia wyniosła 5 742 131,42 zł i została ona przeznaczona na realizację 8 projektów. W zakresie obszaru *Budowy, remonty, modernizacje* zrealizowano 4 projekty na łączną kwotę 4 916 083,92 zł, dzięki czemu udało się osiągnąć:

- przebudowę budynku Centrum Kształcenia Ustawicznego w Prudniku wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych; poprawa wyglądu zabytkowego budynku (nowa elewacja); wyposażenie w sprzęt komputerowy i multimedialny⁴;
- docieplenie budynku hali sportowej wraz z budynkiem łącznika Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Prudniku; Regionalny Program Operacyjny; 2019;
- wymiana systemu centralnego ogrzewania w II LO w Prudniku na nowoczesne i ekonomiczne w użytkowaniu pompy ciepła; docieplenie stropów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska; 2020–2021;
- utworzenie pomieszczenia strzelnicy wirtualnej oraz zaplecza technicznego, zakup wyposażenia strzelnicy wirtualnej dla uczniów klas mundurowych; Dotacja Ministerstwa Obrony Narodowej; 2021. W zakresie obszaru *Zajęcia dodatkowe* zrealizowano 1 projekt z kwotą wsparcia 660.047,50 zł, dzięki czemu zapewniono uczniom rozwijanie swoich kierunkowych zainteresowań, poprawę jakości kształcenia poprzez wprowadzenie metody eksperymentu, wzrost kompetencji kluczowych u uczniów oraz wyposażenie szkoły w sprzęt do zajęć doświadczalnych z przedmiotów przyrodniczych (RPO WO, 2018–2022). W zakresie obszaru *Doradztwo zawodowe* zrealizowano 1 projekt z łączną kwotą wsparcia 16000 zł, dzięki czemu utworzono Szkolny Punkt Kariery, wyposażony w komputer z dostępem do Internetu oraz drukarki (Europejski Fundusz Społeczny, 2011-2012). W zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* zrealizowano 1 projekt z łączną kwotą wsparcia 150.000 zł, dzięki czemu

⁴ 2009 r. w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2014*

doposażono nauczycieli i uczniów w laptopy do nauki w trakcie zdalnego nauczania. Zorganizowano także szkolenia dla nauczycieli z obsługi programów, wykorzystywanych w trakcie zdalnego nauczania (lata 2020-2021, w ramach RPO WO 2014-2020).

3.2.2.4. Gmina Dobrzeń Wielki

W Gminie Dobrzeń Wielki łączna kwota wsparcia na cele infrastrukturalne w liceach wyniosła 9 143 559,86 zł. Zrealizowano 11, z czego wszystkie przed rokiem 2014. W zakresie obszaru *Budowy, remonty, modernizacje* zrealizowano 7 projektów z łączną kwotą wsparcia, która wyniosła 8 710 502,73 zł (wszystkie przed rokiem 2014), dzięki którym udało się uzyskać takie efekty, jak: rozbudowa szkoły, docieplenie stropu poddasza, wymiana drzwi i okien, modernizacja instalacji c. o. w korytarzu, malowanie elewacji, ocieplenie budynku pozyskanie hali sportowej, pozyskanie kotłowni gazowej, budowa kotłowni i pozyskanie kotłowni gazowej oraz docieplenie pomieszczeń szkolnych. W zakresie obszaru *Wsparcie edukacji włączającej* zrealizowano 2 projekty z łączną kwotą wsparcia, która wyniosła 81 044,7 zł, w wyniku czego udało się osiągnąć następujące efekty: utworzenie podjazdów dla osób niepełnosprawnych oraz montaż platformy hydraulicznej. W zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* zrealizowano 2 projekty z łączną kwotą wsparcia, która wyniosła 352 012,43 zł; dzięki tym projektom otrzymano nowy sprzęt komputerowy oraz udało się urozmaicić zajęcia edukacyjne. Tylko jeden projekt realizowano po roku 2014. Był to projekt *Opolska e-szkoła, szkołą ku przyszłości*. Projekt realizowany był w roku 2019, a w jego wyniku udało się pozyskać nowy sprzęt komputerowy. Źródłem finansowania działań były Fundusze UE.

3.2.2.5. Miasto Opole

W mieście Opolu łączna kwota wsparcia na cele infrastrukturalne w liceach wyniosła 2 950 224,93. Zrealizowano łącznie 7 projektów, z czego jeden z nich został zrealizowany przed rokiem 2014. Był to duży projekt dotyczący termomodernizacji obiektów szkolnych w Opolu, który otrzymał dofinansowanie 1 660 866,93 zł. Oprócz tego projektu zrealizowano jeszcze:

- w zakresie obszaru *Wsparcie edukacji włączającej* – zrealizowano 1 projekt z łączną kwotą wsparcia 43000 zł, dzięki czemu udzielono pomocy uczniom szczególnie uzdolnionym w formie indywidualnego tutoringów oraz przeprowadzono zajęcia grupowe z socjoterapii, co pozwoliło wspomóc młodzież przejawiającą różnorodne zaburzenia i trudności w funkcjonowaniu psychospołecznym.

- w zakresie obszaru *Zajęcia dodatkowe* zrealizowano 2 projekty z łączną kwotą wsparcia 1.058.358 zł; udało się wprowadzić zajęcia z zakresu porozumiewania się w pięciu językach obcych, zajęcia kształtujące umiejętności matematyczno-techniczne, przyrodnicze, informatyczne, zajęcia kształtujące kompetencje cyfrowe z uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa, naukę programowania, zajęcia z zakresu umiejętności uczenia się; łącznie przeprowadzono 5770 godzin zajęć z zakresu KK dla uczniów 7 liceów ogólnokształcących Miasta Opola; udało się także wprowadzić zajęcia w formie warsztatów, laboratoriów, wyjazdów do MEB dotyczących ochrony biologicznej pasa Odry; zrealizowano także zajęcia dla licealistów w zakresie przedsiębiorczości, aby wzmocnić licealistów w kompetencje niezbędne na rynku pracy.
- w zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* zrealizowano 2 projekty z łączną kwotą wsparcia 188.000 zł, dzięki czemu zakupiono wyposażenie pracowni (tablice interaktywne, laptopy, projektory, drukarki); zakupiono także innowacyjne pomoce dydaktyczne do zajęć z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (m.in. laptopy, mikroskopy, atlasy przyrody, aparat fotograficzny, tablica interaktywna).

3.2.2.6. Powiat Głubczycki

W powiecie głubczyckim kwota wsparcia (przy czym niektórych danych nie udało się uzyskać) na cele infrastrukturalne w liceach wyniosła 8 615 661,06 zł. Zrealizowano łącznie 13 projektów, z czego 2 z nich ukończono przed rokiem 2014. Jednym z tych projektów za prawie 5 mln złotych była budowa nowej hali sportowej. Oprócz tego jeden projekt rozpoczęto realizować w roku 2003, a zakończono w roku 2019. Był to projekt z obszaru *Zajęcia dodatkowe*, dzięki któremu udało się poszerzyć kompetencje uczniów.

Precyzyjnie rzecz ujmując udało się zrealizować projekty w następujących obszarach:

- w zakresie obszaru *Budowy, remonty, modernizacje* zrealizowano 2 działania z łączną kwotą wsparcia 7 353 643,47 zł (budowa nowej hali, oraz termomodernizacja obiektów oświatowych);
- w zakresie obszaru *Zajęcia dodatkowe* zrealizowano 2 działania; w przypadku jednego projektu kwota wsparcia wyniosła 25 000 zł, jeżeli chodzi o drugi z nich to dane nie zostały podane; pierwszy z projektów realizowano w latach 2003-2019, dzięki czemu

udało się zwiększyć kompetencje uczniów; drugi realizowano w latach 2020-2022, a środki przeznaczone na dodatkowe zajęcia z przedmiotów maturalnych;

- w zakresie obszaru *Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów* zrealizowano 2 działania z łączną kwotą wsparcia 4 019 zł, dzięki którym udało się zakupić nowe książki;
- w zakresie obszaru *Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające* zrealizowano 2 projekty z łączną kwotą wsparcia 8 399,51 zł, dzięki czemu pozyskano nowe wyposażenie gabinetów terapeutycznych;
- w zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* zrealizowano 4 projekty/działania z łączną kwotą wsparcia 1 224 599,08 zł, dzięki czemu zakupiono przede wszystkim sprzęt IT (komputery, tablety, zestawy słuchawkowe, monitory) oraz tablice interaktywne i wizualizery;
- w zakresie obszaru *Wsparcie nauczycieli* zrealizowano 1 projekt, dzięki któremu zrealizowano szkolenia online; niestety nie podano danych o kwotach wsparcia.

3.2.2.7. Powiat Oleski

W powiecie oleskim kwota wsparcia na cele infrastrukturalne w liceach wyniosła 8 464 885 zł. Zrealizowano łącznie 11 projektów. 2 z nich zrealizowano przed rokiem 2014, z czego jeden dotyczył rozbudowy szkoły z kwotą wsparcia 7 900 000 zł. Rozbijając tę kwotę na poszczególne obszary można stwierdzić, że:

- w zakresie obszaru *Budowy, remonty, modernizacje* udało się zrealizować 2 projekty, oba przed rokiem 2014; łączna kwota wsparcia to 8 150 000 zł;
- w zakresie obszaru *Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów* udało się zrealizować 3 projekty; łączna kwota wsparcia to 138 000 zł;
- w zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* zrealizowano 3 projekty; łączna kwota wsparcia to 24 987 zł;
- w zakresie obszaru *Zajęcia dodatkowe* zrealizowano 3 projekty; łączna kwota wsparcia wyniosła 151 898 zł.

3.2.2.8. Powiat Opolski

W powiecie opolskim kwota wsparcia w ramach omawianych obszarów w liceach wyniosła 13 380 292,18 zł. Pokazną część tej kwoty obejmuje projekt *Remonty infrastruktury szkolnej* realizowany w latach 2003-2021. W powiecie opolskim w omawianym okresie

zrealizowano 12 projektów i różnego rodzaju działań, z czego tylko jeden projekt w całości zrealizowano przed rokiem 2014. Chodzi o budowę boiska szkolnego z kwotą wsparcia 195 200 zł.

Rozbijając całościową kwotę wsparcia w powiecie opolskim można stwierdzić, że:

- w zakresie obszaru *Budowy, remonty, modernizacje* zrealizowano aż 8 projektów na łączną kwotę wsparcia 13 221 325,36. Dużą część tej kwoty obejmuje wspomniany już wcześniej projekt *Remonty infrastruktury szkolnej*;
- w zakresie obszaru *Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów* zrealizowano tylko jeden projekt na kwotę 17 383 zł, który polegał na doposażeniu księgozbioru bibliotecznego nowymi książkami;
- w zakresie obszaru *Wsparcie nauczycieli* zrealizowano tylko jeden projekt na kwotę 1 500 zł, który polegał na podniesieniu kwalifikacji nauczycieli;
- w zakresie obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* zrealizowano 2 projekty/działania na łączną kwotę 140 083,82 zł, które umożliwiły uczniom uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej oraz nauczycielom prowadzenie zajęć z wykorzystaniem TIK.

3.2.2.9. Organy prowadzące licea - podsumowanie

Łącznie zrealizowano 67 projektów we wszystkich obszarach finansowania. Łączna kwota wsparcia (na podstawie uzyskanych danych) wyniosła 49 292 057,75 zł, z czego na projekty od roku 2014 kwota ta wyniosła 23 525 176,74 zł i objęła ona 48 projektów/działań/programów, z czego dwa projekty rozpoczęły się przed rokiem 2014. Kwota wsparcia jest w rzeczywistości wyższa, niemniej w dwóch przypadkach nie podano danych finansowych (w jednym przypadku, gdzie organem prowadzącym był Powiat Głubczycki) był to projekt rozpoczęty jeszcze 2003, ale zakończony w 2019). Jeżeli chodzi o dotychczas udzielone wsparcie pod względem poszczególnych powiatów, to w większości przypadków jest ono dość zbliżone do siebie i równomiernie rozłożone, mając też na uwadze różnice w wielości powiatów i gmin. Aż w pięciu przypadkach organów prowadzących, wsparcie w liceach dla danego organu wyniosło powyżej 5 mln złotych. W tym kontekście może zastanawiać bardzo niewielkie (przynajmniej na podstawie przekazanych danych finansowych) wsparcie dla Powiatu Namysłowskiego. Organ ten przekazał także jedno z mniejszych zapotrzebowań pod względem finansowania dla wszystkich szkół

ponadpodstawowych (nieco ponad 1,5 mln zł). Warto zweryfikować skąd wynikają te stosunkowo niskie potrzeby i niewielki poziom wsparcia. Niski poziom wsparcia (nieco ponad 800 tys.), jak wynika z ankiet, wyasygnowano także dla powiatu, niemniej w tym przypadku zbiorcze zapotrzebowanie finansowe na dalsze działania infrastrukturalne w kolejnych latach, dla wszystkich szkół ponadpodstawowych, wydaje się wyważone we właściwych proporcjach i nie budzi zastrzeżeń. Sumaryczne ujęcie wysokości wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących licea ogólnokształcące przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Sumaryczna wysokość wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących licea ogólnokształcące

Organ prowadzący	Kwota wsparcia w zakresie infrastruktury dydaktycznej uzyskanej w latach 2003-2021
Miasto Opole	2 950 224,93 zł
Powiat Głubczycki	8 615 661,06 zł
Powiat Krapkowicki	834 603,30 zł
Powiat Namysłowski	160 700,00 zł
Powiat Oleski	8 464 885,00 zł
Powiat Opolski	13 380 292,18 zł
Powiat Prudnicki	5 742 131,42 zł
Gmina Dobrzeń Wielki	9 143 559,86 zł
SUMA	49 292 057,75 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

3.2.3. Obszary wsparcia

W obszarze tym zostanie przedstawiona analiza w zakresie wsparcia finansowego projektów i działań w poszczególnych obszarach tematycznych.

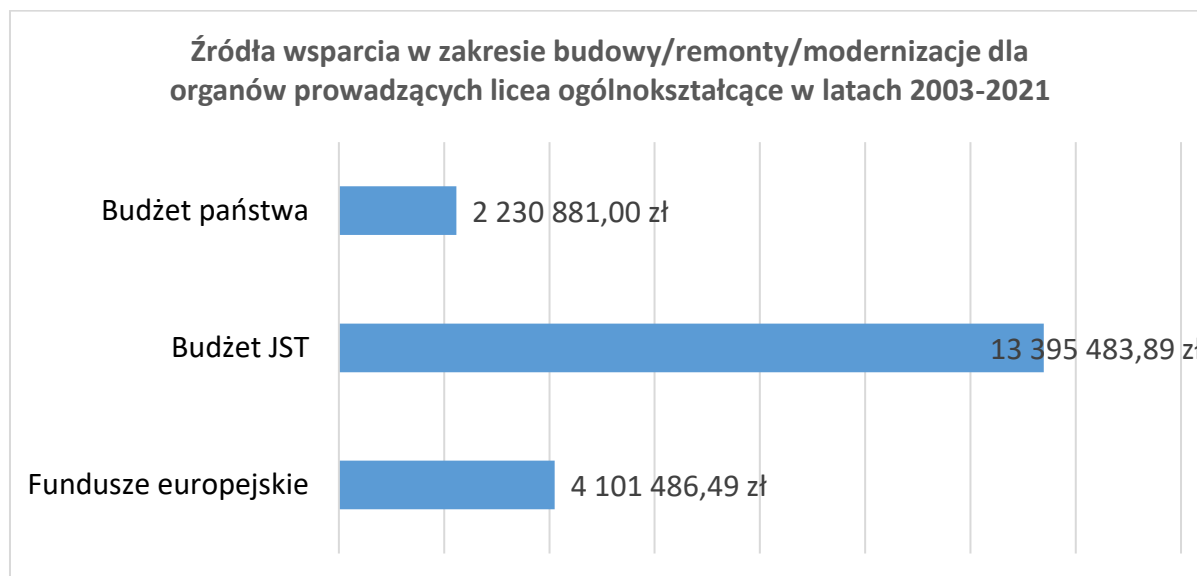
3.2.3.1. Budowy, remonty, modernizacje

W obszarze tym wsparcie otrzymało 7 organów prowadzących, które łącznie zrealizowały 25 projektów/działań, które otrzymały kwotę wsparcia 44 271 180,02 zł, co stanowi blisko 90% całego wsparcia we wszystkich obszarach odnośnie liceów. Aż 9 projektów dotyczyło zapewnienia właściwych warunków termicznych w obiektach. Wykonane inwestycje miały na celu najczęściej docieplenie pomieszczeń szkolnych poprzez termomodernizację budynku (np. docieplenie ścian i dachów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wentylacji i odgromowej), wymianę systemu centralnego ogrzewania na

nowoczesne i ekonomiczne w użytkowaniu pompy ciepła, pozyskanie kotłowni gazowej. Bez przygotowanego na przyjęcie uczniów budynku nie będzie nowoczesnej szkoły. Jednakże, z perspektywy obszaru edukacji środki w tym obszarze nie będą pochodzić z np. z części na doposażenie pracowni.

W przypadku 7 działań i projektów efekty wsparcia wskazano dość ogólnie, jako: poprawa infrastruktury szkolnej, modernizacja budynku szkoły lub rozbudowa szkoły, poprawa warunków bezpieczeństwa, poprawa warunków pracy albo warunków dydaktycznych. W przypadku 5 projektów wskazano bardzo konkretne efekty, jak: utworzenie pomieszczenia strzelnicy wirtualnej, stworzenie boiska szkolnego, nowa hala, przebudowa budynku Centrum Kształcenia Ustawicznego w Prudniku wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych. Po roku 2014 realizowano 12 projektów (dwa z nich rozpoczęły się przed rokiem 2014), na które udzielono wsparcia w kwocie 19 760 796,61 zł, co stanowi ok. 84% całego wsparcia udzielonego po roku 2014 w liceach. Jeżeli chodzi o źródła wsparcia w tym okresie, to ich struktura wygląda następująco (w jednym przypadku nie podano źródła):

Tabela 19 Źródła wsparcia w zakresie budowy/remonty/modernizacje dla organów prowadzących licea ogólnokształcące w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jeżeli chodzi o potrzeby to w większości przypadków wskazuje się przede wszystkim na konieczność kontynuowania wcześniej rozpoczętych prac (np. w kolejnych pomieszczeniach). Potrzeby te można pogrupować na 4 kategorie. Po pierwsze, wskazywano na konieczność wykonywania prac termomodernizacyjnych w budynkach szkoły albo hali

sportowej, łączników lub bursy. Po drugie, wskazuje się na konieczność wykonywania prac modernizacyjnych, remontów, rozbudowy itp. Do tej grupy można zaliczyć np. konieczność wymiany instalacji hydraulicznej, wymianę stolarki drzwiowej, doposażenie szatni szkolnych, wykonanie utwardzonego podłoża z kostki brukowej, wykonanie instalacji fotowoltaicznej na dachu łącznika, stworzenie miejsc parkingowych dla rowerów, remonty korytarzy szkolnych i klas (malowanie, wymiana podłóg), powiększenie powierzchni sali chemicznej, wymiana oświetlenia na hali sportowej, budowa ORLIKA, remont dachu i kominów na budynku szkolnym, wykonanie ławek na zewnątrz szkoły. Po trzecie, wskazuje się na potrzebę doposażenia sal, pracowni poprzez wymianę sprzętu na nowoczesny: sprzęt komputerowy, multimedialny, oprogramowanie, audiobooki albo zakup wyposażenia zaplecza strzelnicy do zajęć teoretycznych i instruktażowych (meble, sprzęt komputerowy, tablica interaktywna, rzutnik). Ostatnia kategoria potrzeb dotyczy prac, które mające na celu większą przyjazność budynków i pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnościami, jak zamontowanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych, windy albo platform schodowych.

3.2.3.2. Wsparcie edukacji włączającej

W przypadku edukacji włączającej w liceach kwota wsparcia dotyczyła tylko 4 projektów/działań realizowanych przez 3 organy prowadzące (Gmina Dobrzeń Wielki realizowało 2 projekty). Łączna kwota otrzymanego wsparcia wyniosła 213 044,70 zł. Tylko jeden projekt realizowany był po roku 2014. W jego ramach udzielono pomocy uczniom szczególnie uzdolnionym w formie indywidualnego tutoringu w 7 liceach ogólnokształcących (projekt *Odkrywczy Sekretów Nauki* realizowany m.in. w liceach prowadzonych przez Miasto Opole). Rekomenduje się tego typu projekty i działania we wszystkich typach szkół. Przeprowadzone także 60 zajęć grupowych z socjoterapii, co pozwoliło wspomóc młodzież przejawiającą różnorodne zaburzenia i trudności w funkcjonowaniu psychospołecznym, w kontaktach międzyludzkich, a także przechodzących inne życiowe kryzysy. Kwota wsparcia wyniosła 43 000 zł, a źródła finansowania pochodziły z JST, Funduszy UE oraz budżetu państwa, niemniej brak szczegółowych danych finansowych o strukturze poszczególnych źródeł.

Jeżeli chodzi o dalsze potrzeby to wskazano m.in. na: konieczność dodatkowych dyżurów specjalistów zajmujących się np. terapią różnych uzależnień, zaburzeniami lękowymi, specjalistów-psychologów (dla dzieci i rodziców); organizacją zajęć z zakresu socjoterapii, terapii zaburzeń będących efektem izolacji podczas nauki zdalnej, komunikacji rówieśniczej,

jak również tutoringiem dla kolejnych roczników uczniów zdolnych. Wskazywano także na konieczność wykonania stosownych prac modernizacyjnych i remontowych poprzez dostosowanie korytarza do potrzeb osób niepełnosprawnych, instalację dźwigu, wymianę drzwi wejściowych i likwidację progów, dostosowanie pomieszczeń dla osób na wózkach inwalidzkich, ale również remont gabinetu pedagoga – powiększenie powierzchni do pracy terapeutycznej (dostosowanie dla osób niepełnosprawnych ruchowo), przebudowę łazienki przy gabinecie. Jeden organ wskazał również na potrzebę zakupu materiałów dydaktycznych dla uczniów oraz oprogramowania komputerowego do pracy z uczniami ze SPE.

3.2.3.3. Zajęcia dodatkowe

W przypadku zajęć dodatkowych 8 projektów uzyskało łączne wsparcie na sumę 1 895 303,5 zł. Jeden projekt był realizowany w latach 2003–2019 i nie podano tu danych finansowych. Pozostałe projekty rozpoczęto po roku 2014. Jeżeli chodzi o Fundusze UE, tylko w przypadku jednego projektu, *Wysoka jakość kształcenia ogólnego*, realizowanego w powiecie prudnickim wskazano konkretnie Regionalny Program Operacyjny jako źródło finansowania, a kwota wsparcia w tym przypadku wyniosła 660 047,5 zł. W trzech przypadkach wskazano ministerstwa (Ministerstwo Sportu oraz Edukacji i Szkolnictwa Wyższego), a kwota wsparcia wyniosła 151 898 zł. W dwóch przypadkach wskazano JST, ale tylko w jednym przypadku podano konkretne dane finansowe wsparcia, które wyniosło 25 000 zł. (projekt: *Zajęcia dodatkowe dla maturzystów*, realizowany w powiecie głubczyckim). W dwóch przypadkach dane finansowe wsparcia miały charakter zagregowany (JST, budżet państwa i Fundusze UE).

Wśród uzyskanych efektów wskazywano na: rozwój sprawności fizycznej uczniów, dodatkowe zajęcia z zakresu porozumiewania się w pięciu językach obcych, zajęcia kształtujące umiejętności matematyczno-techniczne, przyrodnicze, informatyczne, zajęcia kształtujące kompetencje cyfrowe z uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa oraz nauka programowania, zajęcia z zakresu umiejętności uczenia się, wzmocnienie kompetencji społecznych, poprawa jakości kształcenia poprzez wprowadzenie metody eksperymentu, wzrost kompetencji kluczowych u uczniów, wyjazdy do MEB dotyczące ochrony biologicznej pasa Odry poszerzające świadomość ekologiczną uczniów oraz zajęcia dla licealistów w zakresie przedsiębiorczości.

Wśród wskazywanych potrzeb podkreślano przede wszystkim kontynuację prowadzonych działań. Zwracano uwagę na potrzebę organizacji zajęć dodatkowych dla kolejnych roczników uczniów wspomagających rozwój kompetencji kluczowych (języki obce, kompetencje matematyczno-techniczne, kompetencje społeczne, umiejętność uczenia się, inicjatywność i przedsiębiorczość i inne), doświadczeń (metod eksperymentu w naukach przyrodniczych), zajęć z zakresu TiK (programowanie), wyjazdów do MEB. Innym obszarem, który cieszy się powodzeniem są kursy i staże zawodowe dla uczniów szkół licealnych. W jednej z ankiet zwrócono uwagę, że liczba chętnych uczestników na poszczególne formy wsparcia często przekracza założenie projektowe, co przekłada się na dalsze potrzeby w tym zakresie, zwłaszcza w przypadku kursów zawodowych. Kolejna grupa potrzeb w omawianym obszarze obejmowała wyposażenie szkoły w nowoczesne pomoce dydaktyczne, jak sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem, tablice interaktywne, sprzęt laboratoryjny. Wskazywano także na konieczność realizacji we współpracy z jednostkami naukowymi takimi jak Park Naukowo-Technologiczny, Uniwersytet, Politechnika, Udział w Dniach/Festiwalach Nauki/Targach branżowych. Warte podkreślenia są także proponowane przez organy prowadzące zajęcia z zakresu tutoringu, coachingu dla uczniów zdolnych, przygotowanie do olimpiad, konkursów, tworzenie możliwości uczestniczenia w ogólnokrajowych projektach we współpracy z ośrodkami akademickimi w kraju.

3.2.3.4. Doradztwo zawodowe

W obszarze tym, przynajmniej jeżeli chodzi o licea, tylko jeden projekt otrzymał wsparcie, a realizowany był w latach 2011-2012. Kwota wsparcia wyniosła 16 000 zł, a projekt polegał na utworzeniu Szkolnego Punktu Kariery, wyposażonego w komputer z dostępem do Internetu oraz drukarki. Organem prowadzącym był Powiat Prudnicki. W zakresie potrzeb, organ ten wskazał w ankiecie na konieczność wymiany sprzętu elektronicznego na nowoczesny wraz z oprogramowaniem oraz zakup programów specjalistycznych do prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego.

Z uwagi na niewielką liczbę realizowanych projektów w tym obszarze wydaje się zasadne podjęcie działań promocyjnych, aby większa liczba podmiotów ubiegała się o tego typu wsparcie.

3.2.3.5. Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów

W zakresie doposażenia bibliotek wsparcie finansowe otrzymało 7 projektów/działań, realizowanych przez 5 organów prowadzących (Powiat Oleski – 3 projekty, Głubczycki – 2 projekty, Krapkowicki I Opolski – po 1 projekcie). Kwota wsparcia wyniosła łącznie 174 402 zł. Wszystkie te projekty były realizowane po roku 2014. Jeżeli chodzi o źródła finansowania to był to przede wszystkim budżet państwa, z czego w trzech przypadkach wskazano konkretnie Ministerstwo Edukacji i Szkolnictwa Wyższego.

Jeżeli chodzi o uzyskane efekty, to wskazywano przede wszystkim na: doposażenie księgozbioru nowościami wydawniczymi oraz wymianę lektur, zakup tablic i urządzeń interaktywnych, wyposażenie świetlic w meble.

W zakresie dalszych potrzeb wskazywano przede wszystkim na dalsze zakupy w celu doposażenia księgozbioru.

3.2.3.6. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające

W obszarze tym 4 projekty otrzymały wsparcie na łączną kwotę 14 172,73 zł. Dwa z tych projektów były realizowane przez Powiat Głubczycki, 2 pozostałe odpowiednio przez Powiat Krapkowicki I Prudnicki, który nie podał danych finansowych, ani lat realizacji projektu. W pozostałych przypadkach projekty były realizowane po roku 2014. Powiat Głubczycki w ramach dwóch swoich projektów wpisał budżet państwa jako źródło finansowania, a Powiat Krapkowicki środki własne.

Uzyskane efekty polegały przede wszystkim na zakupie wyposażenia do gabinetów. Podobnie projektowane są również dalsze potrzeby. W jednym przypadku, w zakresie potrzeb wskazano na to, że w związku z coraz większą liczbą uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego należy dostosować sale do zajęć oraz dokonać zakupów pomocy naukowych, dedykowanych dla uczniów z niedosłuchem lub niedowidzeniem i innymi niepełnosprawnościami.

3.2.3.7. Wyposażenie sal lekcyjnych

W obszarze tym 17 projektów i różnego rodzaju działań otrzymało wsparcie finansowe na łączną sumę 2 706 454,80 zł, z czego 14 projektów i działań było realizowanych po roku 2014 i otrzymało wsparcie na łączną sumę 1 638 020,90 zł, przy czym jeden z tej grupy projektów rozpoczął się jeszcze w roku 2005. Natomiast przy jednym projekcie w ogóle nie

podano daty realizacji. Jeżeli chodzi o źródła finansowania projektów realizowanych po roku 2014 to w przypadku 5 projektów wskazano konkretne Fundusze UO albo Regionalne Programy Operacyjne oraz Program Operacyjny Polska Cyfrowa. Kwota wsparcia w tym zakresie wyniosła 1 244 333,90 zł. W przypadku trzech projektów na źródło finansowano wskazano Ministerstwo Edukacji i Szkolnictwa Wyższego, a łączna kwota wsparcia w tym przypadku wyniosła 24 987 zł. W jednym przypadku wskazano środki własne, a w 4 przypadkach podano zagregowane dane finansowe obejmujące zarówno JST, budżet państwa oraz fundusze UE.

Jeżeli chodzi o uzyskane efekty to wskazywano na możliwość zakupu wyposażenia pracowni, które pozwoliło na realizację zajęć w formie aktywizującej i pobudzającej myślenie ucznia (tablice interaktywne, projektor). Wskazywano także na sprzęt IT, jak laptopy, drukarki, monitory interaktywne, zestawy słuchawkowe, kamery i statywy, wizualizery, tablety oraz instalację sieci OSE. W jednym przypadku stworzono laboratorium fonetyczne, a w innym zadbano o wyposażenie sali lekcyjnej w nagłośnienie. Uzyskane wsparcie umożliwiło także zakup pomocy dydaktycznych niezbędnych do prowadzenia zajęć matematyczno-przyrodniczych (m.in. mikroskopy, atlasy przyrody, aparat fotograficzny). Odrębną grupą efektów były szkolenia dla nauczycieli z obsługi programów, wykorzystywanych w trakcie zdalnego nauczania. Ważnym efektem była też możliwość zakupu podręczników, które następnie były darmowo przekazywane uczniom.

Jeżeli chodzi o potrzeby w tym obszarze to wskazywano przede wszystkim na kontynuację prowadzonych do tej pory działań. Wśród konkretnych działań zapisano: zapotrzebowanie szkół (dla uczniów i nauczycieli) na nowoczesne narzędzia TIK: monitory interaktywne, laptopy, tablety, wizualizery, tablety graficzne, rysiki, drukarki, myszki bezprzewodowe, interaktywne rzutniki multimedialne; szybki Internet; programy komputerowe. Inna grupa projektowanych potrzeb obejmuje doposażenie specjalistycznych pracowni przedmiotowych, przede wszystkim z zakresu nauk przyrodniczych (biologicznych, chemicznych, fizycznych itp.). W jednym przypadku wskazano na nagłośnienie hali sportowej, a w jednym na remont pracowni.

3.2.3.8. Wsparcie nauczycieli

Może dziwić fakt, że wsparcie finansowe nauczycieli (rozwój, doszkolenie, doskonalenie, zatrudnienie) dotyczyło tylko 2 projektów z tego obszaru. Oba były realizowane

po roku 2014. W jednym przypadku nie podano danych finansowych. Jeżeli chodzi o uzyskane efekty, to wskazywano zarówno na uzyskanie kwalifikacji, jak i szkolenia online. Po stronie potrzeb wskazano na dalszą kontynuację tych działań.

3.2.3.9. Obszary wsparcia – podsumowanie

Z zestawienia danych wyraźnie widać dysproporcję wsparcia pomiędzy dużymi projektami infrastrukturalnymi w zakresie remontów i modernizacji, czy nawet wyposażenia sal lekcyjnych a projektami dotyczącymi doradztwa zawodowego, edukacji włączającej, czy doposażenia bibliotek. Różnice nie dotyczą jednak tylko wysokości kwot. Jest bowiem jasne, że prace budowlane są droższe niż kupno pomocy dydaktycznych, czy książek. Chodzi bardziej o niewielką liczbę wspieranych projektów w obszarach wykraczających poza typowe działania infrastrukturalne (np. doradztwo zawodowe albo edukacja włączająca). Swego rodzaju wyjątkiem w tym kontekście jest relatywnie wysokie wsparcie uzyskiwane na zajęcia dodatkowe, które tradycyjnie cieszą się sporym zainteresowaniem uczniów. Umożliwiają im one najczęściej bardziej praktyczne podejście do wielu zagadnień oraz lepsze poznanie realiów zawodowych.

3.3. Technika

W zakresie funkcjonowania techników na terenie województwa opolskiego 8 organów prowadzących wypełniło przesłaną ankietę. Były to następujące jednostki samorządu terytorialnego:

- ✓ Powiaty: Oleski Namysłowski, Krapkowicki, Głubczycki, Opolski oraz Prudnicki;
- ✓ Gminy: Miasto Opole oraz Gmina Dobrzeń Wielki.

Wsparcie finansowe odnosiło się łącznie do 23 techników. Miasto Opole jest organem prowadzącym 7 techników, Powiat Oleski – 5, Powiat Prudnicki – 3, po 2 technika prowadzą Powiaty: Opolski, Krapkowicki i Namysłowski, natomiast po 1 technikum prowadzą: Powiat Głubczycki oraz Gmina Dobrzeń Wielki.

3.3.1. Dane podstawowe

Badanie dotyczyło 23 techników. W zestawieniu tabelarycznym przedstawiona została liczba techników oraz liczba uczniów w technikach prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące od których uzyskano dane z ankiety.

Tabela 20 Liczba techników oraz liczb uczniów w technikach prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące

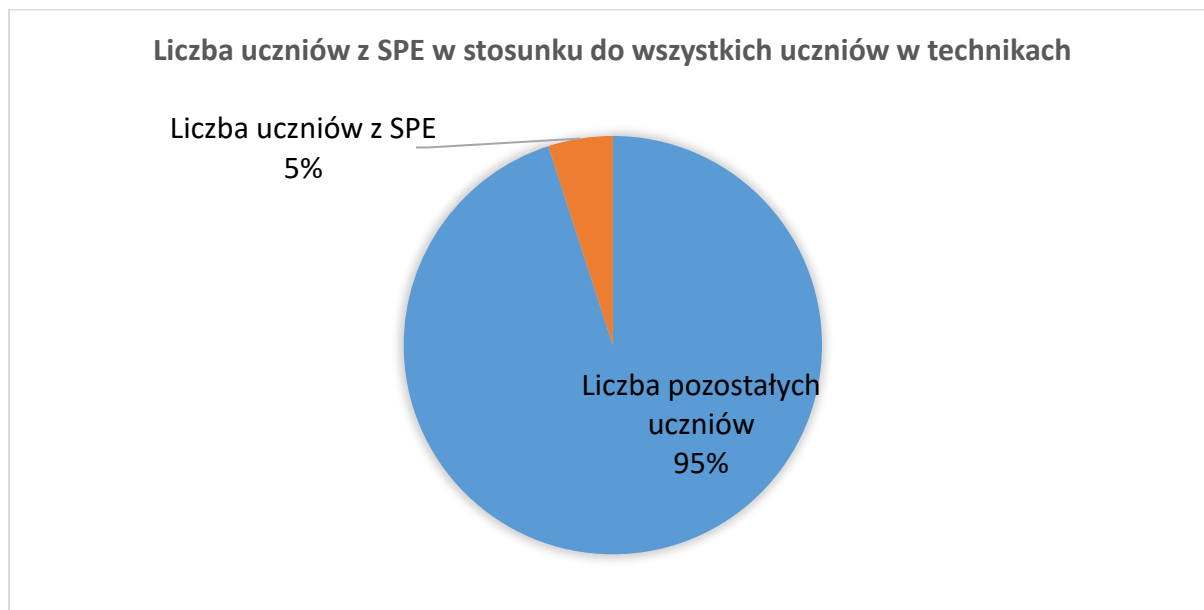
Organ prowadzący	Liczba techników	Liczba uczniów w technikach
Powiat Oleski	5	995
Powiat Namysłowski	2	986
Miasto Opole	7	4 064
Gmina Dobrzeń Wielki	1	113
Powiat Krapkowicki	2	616
Powiat Opolski	2	184
Powiat Głubczycki	1	337
Powiat Prudnicki	3	524
SUMA	23	7 819

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W badaniu poproszono organy prowadzące o podanie danych dotyczących uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wyniki uwzględniające wartości procentowe przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 26 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w technikach

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Liczbowe wartości uwzględniające dane pozyskane w ankiecie dotyczące sumarycznej liczby uczniów w technikach, w tym z SPE (z uwzględnieniem poszczególnych kategorii) przedstawia poniższa tabela:

Tabela 21 Sumaryczne zestawienie danych dot. uczniów z SPE w technikach

Liczba dzieci w technikach	7 819
- w tym liczba uczniów z SPE:	392
○ z orzeczeniem o niepełnosprawności:	49
○ z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej:	76
○ pozostałych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:	286

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Sumaryczne dane dotyczące liczby uczniów z SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów techników z rozbiem na poszczególne organy prowadzące przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów w technikach z rozbiciem na poszczególne organy prowadzące

Organ prowadzący	Liczba uczniów w technikach	Liczba uczniów w technikach z SPE	w tym:		
			z orzeczeniem o niepełnosprawności	z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej	pozostałych uczniów z SPE
Powiat Oleski	995	5	0	5	0
Powiat Namysłowski	986	11	9	11	11
Miasto Opole	4 064	285	25	39	220
Gmina Dobrzeń Wielki	113	3	1	2	0
Powiat Krapkowicki	616	51	5	5	41
Powiat Opolski	184	2	2	0	0
Powiat Głubczycki	337	2	0	2	0
Powiat Prudnicki	524	33	7	12	14
SUMA	7 819	392	49	76	286

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W ankiecie poproszono o wskazanie dotyczące zapotrzebowania na wsparcie dla nauczycieli w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu bądź pracy z uczniami z SPE. Spośród organów prowadzących, które odpowiedziały na ankietę, w 7 przypadkach wskazano na taką potrzebę. Łącznie wskazano na zapotrzebowanie wsparcia dla 54 nauczycieli (w tym 20 wskazało Miasto Opole). Podobnie jak w przypadków liceów ogólnokształcących, bardzo niewielka liczba wynika z nikłego udziału uczniów z SPE w ogólnej liczbie uczniów techników. Obecny stan, identycznie jak w przypadku liceów ogólnokształcących, wymagałby w przyszłości, osobnej pogłębionej diagnozy dotyczącej skromnego udziału uczniów z SPE wśród uczniów techników. Szczegółowe dane dotyczące zakresu wsparcia dla nauczycieli wskazane przez organy prowadzące zawiera poniższa tabela.

Tabela 23 Liczba nauczycieli w technicach, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m.in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE

Organ prowadzący	Liczba nauczycieli techników, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m.in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE
Powiat Oleski	2
Powiat Namysłowski	9
Miasto Opole	20
Gmina Dobrzeń Wielki	0
Powiat Krapkowicki	5
Powiat Opolski	1
Powiat Głubczycki	5
Powiat Prudnicki	12
SUMA	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Dane dotyczące zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje podały 4 organy prowadzące. Wśród kwalifikacji możemy wyróżnić dwie grupy. Pierwsza dotyczy kwalifikacji do prowadzenia przedmiotów, głównie o charakterze zawodowym. Dane takie podały 3 organy prowadzące (Miasto Opole, Powiat Krapkowicki i Powiat Prudnicki) i są to:

- grafika komputerowa;
- reklama;
- architektura krajobrazu;
- multimedia;
- ceramika;
- doradztwo zawodowe;
- prawo i administracja;
- zarządzanie finansami;
- reklama cyfrowa;
- kwalifikacje do nauczania matematyki;
- język angielski;
- zarządzanie cyberbezpieczeństwem;

- o logistyka;
- o technik rachunkowości.

Obok przedmiotów o charakterze zawodowym wskazano zapotrzebowanie w zakresie przedmiotów wiedzy:

- o język angielski – 2 wskazania;
- o matematyka – 2 wskazania;
- o język polski jako obcy;
- o fizyka;
- o język polski.

Ponadto pojawiło się jedno zapotrzebowanie na nauczyciela wspomagającego.

Druga grupa kwalifikacji dotyczy pracy z uczniami z SPE. Na takie zapotrzebowanie wskazały 3 organy prowadzące i dotyczą one zapotrzebowania na:

- o Oligofrenopedagogika – 2 wskazania,
- o diagnoza, rewalidacja i terapia pedagogiczna.

3.3.2. Organy prowadzące

Sekcja poniższa przedstawia diagnozę stanu faktycznego działań i efektów tych działań organów prowadzących technika.

3.3.2.1. Gmina Dobrzeń Wielki

W gminie Dobrzeń Wielki wsparcie dotyczyło 2 rodzajów działań w ramach 1 obszaru, a więc *Budowy, remonty, modernizacje*, w ramach których wykonano rozbudowę szkoły (jeszcze w roku 2004) oraz termomodernizację budynku (2019). Zbiorcza kwota wsparcia wyniosła 1 246 242,64 zł, z czego drugi projekt otrzymał wsparcie w wysokości 718 715,83 zł. W przypadku tego drugiego projektu źródła finansowania określono jako budżet JST oraz fundusze UE.

3.3.2.2. Miasto Opole

W Mieście Opolu wsparcie dotyczyły 10 różnych działań w 6 obszarach. W przypadku 6 działań, ujętych w ramach 5 różnych obszarów, wpisano te same programy: *Budowanie kariery zawodowej licealistów i uczniów szkół zawodowych w Opolu, Budowanie kariery zawodowej uczniów szkół zawodowych w Opolu - 2 edycja, Budowanie kariery zawodowej*

uczniów szkół zawodowych w Opolu - III edycja, Kształcenie zawodowe dla ryku pracy – 3. Zbiorcza kwota wsparcia wszystkich 10 działań wyniosła 21 724 129,78 zł. Wszystkie projekty realizowano po roku 2014, z czego jeden rozpoczęto w roku 2013. Projekt ten dotyczył rozszerzenia bazy techno-dydaktycznej w Centrum Kształcenia Zawodowego - ZPO w Opolu; projekt ten otrzymał zarazem największą kwotę wsparcia, czyli 971 552,16 zł, czyli prawie 4,5% całego wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej, jakie otrzymał omawiany organ prowadzący.

3.3.2.3. Powiat Głubczycki

W powiecie głubczyckim wsparcie otrzymało 9 różnych działań w ramach 5 obszarów, a łączna kwota wsparcia wyniosła 6 624 130,84 zł i 286 073,00 euro (w jednym przypadku kwotę wsparcia podano w euro). W przypadku 6 projektów, moment zakończenia działań przypadł przed rokiem 2014. Jeżeli chodzi o projekty realizowane po roku 2014, to kwota wsparcia wyniosła dla tych 3 projektów wyniosła 3 056 050,21 zł, z czego największy był projekt z roku 2014, dotyczący termomodernizacji budynku szkoły, internatu i hali sportowej, bo aż 3 027 050,21 zł, co stanowi ponad 45% całego wsparcia udzielonego dla Powiatu Głubczyckiego w ramach omawianych tu działań.

3.3.2.4. Powiat Krapkowicki

W powiecie krapkowickim wsparcie otrzymało 11 różnych działań w ramach wszystkich ośmiu obszarów. Był to jedyny taki przypadek w ramach szkół ponadpodstawowych. Łączna kwota wsparcia dla tego organu wyniosła przynajmniej 5 868 296,24 zł. Przy czym, w tym przypadku dane finansowe są mocno niekompletne, ponieważ aż w 4 przypadkach nie podano żadnych informacji finansowych. Co więcej, w dwóch przypadkach nie ma również dat realizacji projektów. W pozostałych przypadkach można stwierdzić, że dwa projekty zrealizowano przed rokiem 2014, 6 działań rozpoczęto przed rokiem 2014, a po tym roku kontynuowano, natomiast jeden projekt realizowano w latach 2015-2016. Była to budowa strefy chillout'u. Największą kwotę wsparcia otrzymał projekt realizowany w obszarze *Budowy, remonty, modernizacje* z kwotą wsparcia: 3 072 160,5 zł. Był to kompleksowy projekt obejmujący takie prace, jak: instalacja monitoringu, remont sanitariatów przy sali gimnastycznej, remont klatki schodowej w części sportowej budynku, remont posadzek w ciągach komunikacyjnych bloku sportowego, przebudowę wewnętrznej instalacji gazowej

w budynku szkoły, wymianę pompy centralnego ogrzewania, remont auli szkolnej, termomodernizację budynku szkoły, remont pracowni grafiki komputerowej itd.

3.3.2.5. Powiat Namysłowski

W powiecie namysłowskim wskazano tylko jeden projekt, realizowany w ramach obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych* w latach 2016-2018. Kwota wsparcia wyniosła w tym przypadku 139 140,00 zł.

3.3.2.6. Powiat Oleski

W powiecie oleskim wsparcie otrzymało 13 różnych działań i projektów, realizowanych w ramach 6 obszarów, z czego 3 były rozpoczęte i zakończone przed rokiem 2014, a pozostałe były rozpoczęte już od tego roku. Łączna kwota wsparcia dla powiatu wyniosła 2 429 411,2 zł, z czego projekty rozpoczęte po roku 2014 zostały objęte wsparciem w wysokości 1 986 518,1 zł. Najwięcej projektów, cztery, zrealizowano w ramach obszaru *Zajęcia dodatkowe*, natomiast największa kwota wsparcia, na jedno konkretne działanie, a więc 499 994,37 zł, przypadła, jak w wielu innych przypadkach, działaniom w zakresie termomodernizacji budynku (budynki warsztatów przy dawnym Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Praszce). Co istotne, jednak kwota wsparcia w tym przypadku, była znacząco niższa niż zagregowana kwota wsparcia w przypadku wszystkich projektów w obszarze *Zajęcia dodatkowe*, która wyniosła 924 835,88 zł, co stanowiło 38% całego wsparcia dla tego powiatu. Biorąc natomiast wsparcie w tym obszarze, udzielone projektom realizowanym po roku 2014, to wyniosło ono 583 781,28 zł, a więc prawie 30% całego wsparcia udzielonego na projekty realizowane po roku 2014.

3.3.2.7. Powiat Opolski

W powiecie opolskim wsparcie otrzymały 3 działania i projekty realizowane w ramach 3 obszarów. Wszystkie projekty były realizowane po roku 2014, a z czego dwa z nich były rozpoczęte wcześniej. W jednym przypadku kwoty wsparcia nie określono, w jednym wyniosła ona ok. 200.000 zł w obszarze *Wyposażenie sal lekcyjnych*, natomiast trzeci projekt dotyczył zajęć dodatkowych i otrzymał wsparcie w wysokości 3 tys. zł.

3.3.2.8. Powiat Prudnicki

W powiecie prudnickim wsparcie otrzymało 15 projektów i działań, a więc najwięcej z wszystkich organów prowadzących technika, z czego 2 projekty były zakończone przed

rokiem 2014, a w jednym przypadku nie podano czasu realizacji. Poszczególne działania były dofinansowane w 4 obszarach, z czego 10 projektów w obszarze *Budowy, remonty, modernizacje*, a 3 w obszarze *Wyposażenie sal lekcyjnych*. Kwota wsparcia jest trudna do oszacowania, przynajmniej na podstawie ankiet, ponieważ aż w trzech przypadkach nie podano danych finansowych, co więcej w dwóch przypadkach podano dane w euro. Łączna kwota wsparcia w złotych, które udało się ustalić wyniosła 15 759 359,24 zł, natomiast w euro 2 126 366,64 euro. Największe wsparcie, czyli 6 650 000 zł udzielono w tym powiecie na projekt modernizacji bazy Zespołu Szkół Rolniczych w Prudniku, który ma być realizowany w latach 2023-2025. Druga w kolejności kwota wsparcia, czyli 3 000 000 zł została przeznaczona na projekt realizowany przez Samorząd Województwa Opolskiego w partnerstwie z 9 powiatami i Miastem Opole -*Wsparcie kształcenia zawodowego w kluczowych dla regionu branżach (2016–2021)*. Należy też wspomnieć o projekcie z obszaru *Wyposażenie sal lekcyjnych*, który otrzymał wsparcie 1 518 000,00 euro.

3.3.2.9. Organy prowadzące technika - podsumowanie

Ogółem poszczególne organy prowadzące otrzymały łącznie przynajmniej 53.993.709,94 zł. w ramach 63 projektów/programów/rodzajów wsparcia. Oprócz tego w trzech przypadkach kwotę wpisano w euro, co daje łączne wsparcie w wysokości 2.412.439,64 euro. Mając na uwadze wyłącznie działania realizowane po roku 2014 (nawet jeżeli rozpoczęte wcześniej) to łączna kwota wsparcia wyniosła 47 628 749,02 zł oraz dodatkowo 2.126.366,64 euro. Wsparcie to odnosiło się do 46 różnych projektów i działań. Podane kwoty wsparcia należy jednak traktować bardzo ostrożnie, ponieważ w aż 8 przypadkach nie podano w ogóle kwoty, wsparcia, a jednocześnie w czterech przypadkach nie podano również zakresu lat, w których dany projekt był realizowany. Tylko jeden projekt z tej grupy został zakończony przed rokiem 2014. W pozostałych przypadkach, nawet jeżeli projekt rozpoczął się przed rokiem 2014, to był kontynuowany po tym roku.

Najwięcej projektów i działań było realizowanych w obszarze *Budowy, remonty, modernizacji* (aż 22 różnych działań), *Wyposażenie sal lekcyjnych* (13 działań) oraz zajęcia dodatkowe (10 działań i projektów). Podobnie, jak w przypadku szkół branżowych, może zaskakiwać mała liczba projektów z obszaru *Kursy i staże zawodowe* (tylko 1 projekt). Tylko w powiecie krapkowickim zrealizowano projekty i działania w ramach wszystkich obszarów. Natomiast najwięcej działań i projektów zrealizowano w Powiatach Prudnickim (15)

i Oleskim (13). Sumaryczne ujęcie wysokości wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących technika przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Sumaryczna wysokość wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących technika w latach 2003-2021

Organ prowadzący	Kwota wsparcia w zakresie infrastruktury dydaktycznej uzyskanej w latach 2003-2021	
Miasto Opole	21 724 129,78 zł	
Powiat Głubczycki	6 624 130,84 zł	286 073,00 euro
Powiat Krapkowicki	5 868 296,24 zł	
Powiat Namysłowski	139 140,00 zł	
Powiat Oleski	2 429 411,20 zł	
Powiat Opolski	203 000,00 zł	
Powiat Prudnicki	15 759 359,24 zł	2 126 366,64 euro
Gmina Dobrzeń Wielki	1 246 242,64 zł	
SUMA	53 993 709,94 zł	2 412 439,64 euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

3.3.3. Obszary wsparcia

Sekcja poniższa przedstawia diagnozę stanu faktycznego efektów działań infrastrukturalnych w technikach oraz nowych potrzeb w tym zakresie pod względem szczegółowych obszarów finansowania.

3.3.3.1. Budowy, remonty, modernizacje

W ramach tego obszaru wsparcie otrzymały 22 projekty i działania realizowane przez 6 organów prowadzących, z czego aż 10 działań realizował Powiat Prudnicki, a 6 Miasto Opole. Kwota wsparcia w tym obszarze wyniosła 37 127 809,94 zł, co stanowi niemal 69% całego wsparcia w złotówkach we wszystkich obszarach (oczywiście należy mieć na uwadze, że całościowa kwota wsparcia jest wysoce niedookreślona, ponieważ nie wszystkie podmioty podały stosowne informacje). Dodatkowo, w odniesieniu do 2 projektów zostało jeszcze zapisane wsparcie w euro, które zbiorczo wyniosło 894 439,64 euro. Mając z kolei na uwadze wyłącznie projekty realizowane od 2014 to wsparcie otrzymało 16 różnych działań, realizowanych przez 5 organów prowadzących, a łączna kwota wsparcia w tym wymiarze wyniosła 32 609 145,93 zł oraz 608 366,64 euro. Mając na uwadze wyłącznie kwotę w złotówkach, to stanowi ona niemal 68,5% całego wsparcia udzielonego po 2014 roku. Dane powyższe mogą wskazywać na to, że największe zapotrzebowanie jest w zakresie dużych

projektów infrastrukturalnych, jak prace termoizolacyjne, budowa hali, czy boiska, kompleksowe remonty, wymiana systemu ogrzewania. Ponieważ poszczególne kwoty wsparcia nie zostały rozbite na źródła finansowania przez ankietowanych, nie ma możliwości wskazać, ile wyniosło wsparcie w zakresie poszczególnych źródeł. Można natomiast po analizie ankiety stwierdzić, że w przypadku 6 projektów jako źródło finansowania zostały wskazane wyłącznie Fundusze UE, a kwota wsparcia w tym wymiarze wyniosła 12 439 015,61 zł. oraz dodatkowo 608 366,64 euro z programu INTERREG (projekt *Sieć inkubatorów przedsiębiorczości szkolnej*).

Jeżeli chodzi o efekty wsparcia to, jak w przypadku innych rodzajów szkół wykonywano prace termomodernizacje, np. budynku warsztatów przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Praszce. Z kolei, w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Prudniku ocieplono cały budynek oraz wymieniono wszystkie okna oraz poszycie dachowe. Sala wzbogaciła się również o nowe oświetlenie oraz system wentylacji mechanicznej. Stara instalacja do ogrzewania węglem została zastąpiona nową instalacją gazową. Z kolei, w przypadku Zespołu Szkół w Głogówku, wymieniono piec na piec ekologiczny, zainstalowano nowy kocioł ciepłej wody użytkowej, wymieniono instalację grzewczą, ocieplono stropy oraz wymieniono stolarkę drzwiową.

Interesujący projekt, związany z ochroną różnorodności biologicznej, został zrealizowany na rzecz parku przy Zespole Szkół w Głogówku. Odrębna grupa działań była realizowana w zakresie przystosowania pracowni (w tym remontów) zawodowych do wymogów rynku pracy. Remonty miały na celu przystosowanie pomieszczeń/modernizację pomieszczeń do potrzeb prowadzenia zajęć przedmiotowych pod kątem realiów rynku pracy. Przykładowo, w Zespole Szkół Rolniczych w Prudniku powstały trzy nowe pracownie zawodowe (hotelarska, produkcji rolniczej i gastronomiczna). Z kolei, baza dydaktyczna Technikum Nr 2 w Prudniku wzbogaciła się o sprzęt i wyposażenie dla uczniów kształcących się w zawodach: technik rolnik, technik hotelarz oraz technik żywienia i usług gastronomicznych. Zakupiono meble, wyposażenie i pomoce dydaktyczne, a także wysokiej klasy sprzęt informatyczny i elektroniczny (m.in. zestawy komputerowe, laptopy, oprogramowanie, szafy do ładowania laptopów, urządzenia wielofunkcyjne, zestawy interaktywne), sprzęt serwerowy i sieciowy wraz z oprogramowaniem. Dla uczniów kształcących się w zawodzie technik rolnik zakupiono ponadto nowoczesny sprzęt rolniczy

tj.: ciągnik rolniczy, ładowacz czołowy, przyczepę rolniczą, rozsiewacz nawozu i opryskiwacz. Na terenie Zespołu Szkół Rolniczych w Prudniku wybudowano plac manewrowy przeznaczony do nauki jazdy samochodem osobowym i ciągnikiem dla uczniów kształcących się w zawodzie technik rolnik i technik weterynarz. Natomiast na terenie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Prudniku wybudowano plac manewrowy przeznaczony do nauki jazdy wózkiem widłowym, m.in. dla uczniów kształcących się w zawodzie kierowca mechanik, mechanik monter maszyn i urządzeń.

Dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego w Prudniku utworzono nowoczesną komputerową pracownię wspomagania kształcenia w zawodach: kucharz i pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, do której zakupiono sprzęt elektroniczny i komputerowy wraz z oprogramowaniem.

Wśród projektów, które można uznać za oryginalne, było także Utworzenie nowoczesnego inkubatora przedsiębiorczości, który powstał w przebudowanym budynku gospodarczym. Projekt realizowany był przez Powiat Prudnicki. Nowoczesny obiekt wyposażony jest w pracownię komputerową, pomieszczenia warsztatowe i biurowe, pomieszczenia fryzjersko-kosmetyczne oraz pomieszczenia do metalo-plastyki.

W zakresie potrzeb wskazano m.in. oprócz kontynuacji poprzednich projektów, następujące działania:

- sukcesywna wymiana sprzętu;
- modernizacja terenów utwardzonych wokół budynku głównego oraz sali gimnastycznej (Powiat Prudnicki);
- remonty pracowni przedmiotowych, np. dalsze doposażenie pracowni hotelarskiej, gastronomicznej, mechanizacji rolnictwa (Powiat Prudnicki); przebudowa budynku w celu stworzenia pracowni zawodowych w SOSW w Prudniku wraz z wyposażeniem pracowni do nauczania w zawodzie pracownik pomocniczy obsługi hotelowej i kucharz; stworzenie zaplecza dla pracowni mechatroniki i automatyki przemysłowej oraz mechaniki pojazdowej w CKZiU w Prudniku;
- stworzenie zaplecza związanego z kształceniem uczniów w branży turystycznej;
- zakup kombajnu i sprzętu rolniczego;
- remont boiska szkolnego (Gmina Dobrzeń Wielki);

- budowa hali wraz z wyposażeniem dla branży budowlanej (Miasto Opole);
- nowe miejsca parkingowe (Gmina Dobrzeń Wielki); wybudowanie na terenie Zespołu Szkół Rolniczych w Prudniku parkingu wraz z drogami wewnętrznymi;
- dostosowanie do standardu ośrodka egzaminacyjnego w zawodzie pracownik pomocniczy obsługi hotelowej;
- kompleksowe prace remontowe i modernizacyjne budynku Zespołu Szkół Rolniczych w Prudniku: termomodernizacja, remonty sal, toalet, korytarzy, instalacja nowoczesnego monitoringu, remont sali gimnastycznej.

Czasami w tym obszarze wpisywano potrzeby, które nie za bardzo odpowiadały temu obszarowi, jak np. zajęcia pozalekcyjne z zakresu pszczelarstwa.

3.3.3.2. Wsparcie edukacji włączającej

W obszarze tym wsparcie otrzymały 4 projekty i działania, realizowane przez 3 organy prowadzące. W dwóch przypadkach nie podano zakresu dat realizacji projektu oraz dodatkowo danych finansowych. W jednym przypadku, realizacja projektu przypadła na rok 2013 (projekt *Szansa na rozwój bez barier - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Powiecie Krapkowickim*). Tylko projekt *Rozwój i edukacja II*, realizowany w powiecie oleskim, realizowany był w latach 2017-2019.

Jeżeli chodzi o uzyskane efekty, to tylko w jednym przypadku (Powiatu Krapkowickiego) określono dość ogólnie, że udostępniono i wdrożono technologie IT dla społeczeństwa.

W zakresie potrzeb w ramach tego obszaru wskazano:

- dostosowanie budynku oraz sal lekcyjnych dla osób niepełnosprawnych ruchowo (np. w Zespole Szkół w Głogówku);
- wyposażenie pracowni komputerowej (Powiat Krapkowicki);
- zakup pomocy dydaktycznych;
- dodatkowe zajęcia.

Zarówno ilość zrealizowanych projektów, jak również dość skromne wyrażanie potrzeb w tym zakresie wskazuje, że tego typu wsparcie trzeba bardziej skutecznie propagować. Nie chodzi tu zresztą tylko o projekty dla dzieci z niepełnosprawnościami, ale także o wspieranie dzieci szczególnie uzdolnionych.

3.3.3.3. Zajęcia dodatkowe

W ramach tego obszaru dofinansowanie otrzymało 10 projektów i działań, które realizowane były przez 5 organów prowadzących, z czego 4 projekty zrealizowało Powiat Oleski. Połowa projektów była realizowana przed rokiem 2014. Łączna kwota wsparcia wyniosła w tym obszarze 2 219 004,33 zł, przy czym w jednym przypadku nie było podanych danych finansowych. Mając na uwadze projekty realizowane wyłącznie po roku 2014 (nawet jeżeli wcześniej rozpoczęte), to kwota wsparcia wyniosła 994 206,30 zł. Jeżeli chodzi o źródła finansowania, to i w tym przypadku ciężko o precyzyjne dane (brak danych albo brak rozbicia kwot), niemniej w ramach tego obszaru dominowała wsparcie z funduszy UE. W 7 przypadkach wskazano jako wsparcie wyłącznie fundusze UE. Wyłączywszy jeden przypadek, w którym nie uzupełniono danych, w pozostałych 6 przypadkach wsparcie finansowe z UE wyniosło w ramach tego obszaru 1 752 804,31 zł.

Wśród efektów, które udało się zrealizować można wskazać: uzyskanie dodatkowych kwalifikacji oraz podniesienie kompetencji kluczowych uczniów, doposażenie pracowni, dodatkowe zajęcia dla uczniów. W jednej z ankiet podkreślono, iż: „Nie ma możliwości rozdzielenia działań projektowych, ponieważ uczestnikami projektu są uczniowie zespołu szkół”.

W zakresie potrzeb wskazywano czasami bardzo ogólnie na temat konieczności kontynuacji działań albo po prostu wspierania uczniów. Wśród konkretnych propozycji pojawiła się organizacja kursów, zakupy pomocy dydaktycznych oraz różne rodzaje zajęć: rozwijające zainteresowania zawodowe, przygotowujące do walidacji w zakresie kwalifikacji rynkowych, przygotowujące do egzaminu maturalnego, zajęcia w formie warsztatów w dużych firmach w postaci „think-design”, rozwiązywanie rzeczywistych problemów danego przedsiębiorstwa, co pozwoli uczniom zdobywać umiejętności społeczne np. pracy w grupie. Z tego zestawu propozycji, wymownie wynika, że największym zainteresowaniem cieszą się zajęcia pozwalające zrozumieć praktyczne aspekty zdobywane wiedzy i tego typu wsparcie w tym obszarze warto rozwijać.

3.3.3.4. Doradztwo zawodowe

W ramach tego obszaru dofinansowane otrzymały 4 projekty, z czego 3 po roku 2014. Łączna kwota wsparcia w ramach tego obszaru wyniosła 1 318 503,83 zł, a wyłączywszy projekt realizowany w roku 2003, kwota wsparcia wyniosła 1 312 503,83 zł.

Jeżeli chodzi o efekty, to wskazywano m.in.: przeprowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego (indywidualne i grupowe) przez profesjonalne instytucje zewnętrzne, dzięki czemu uczestnicy zostali m.in. wyposażeni we własne portfolio oraz przygotowani do wejścia na rynek pracy; zajęcia grupowe z doradcą zawodowym, staże i praktyki uczniowskie, kursy nadające kwalifikacje, wyjazdy studyjne. W jednym przypadku określono tylko liczbę uczniów objętych wsparciem, nie wskazując efektu wsparcia.

W zakresie potrzeb wyrażonych w ankietach wyrażono konieczność prowadzenia indywidualnych konsultacji z uczniami w zakresie doradztwa zawodowego, w tym także w formie coachingu oraz warsztatów w zakresie rekrutacji prowadzonych we współpracy z agencjami zatrudnienia. Tego typu działania wydają się inspirujące także w odniesieniu do pracy z uczniami szczególnie uzdolnionymi. Za konieczne uznano także organizację staży w przedsiębiorstwach.

3.3.3.5. Doposażenie biblioteki

W ramach tego obszaru dofinansowano 3 projekty, realizowano przez 3 Powiaty: Głubczycki, Krapkowicki i Prudnicki. Wszystkie projekty były realizowane po 2014 roku. Łączne wsparcie finansowe wyniosło w tym obszarze 90 000 zł, a w dwóch przypadkach źródłem finansowania było Ministerstwo Edukacji i Szkolnictwa Wyższego.

Jeżeli chodzi o efekty uzyskane w ramach działań podejmowanych w tym obszarze ankietowani wskazywali na wzbogacenie księgozbioru oraz stworzenie miejsca wypoczynku dla uczniów (tzw. strefa chillout'u).

W zakresie potrzeb zwrócono uwagę na konieczność kontynuacji dotychczasowych działań, a szczególnie wykonanie aranżacji przestrzeni służącej do wyciszenia się uczniów oraz wzbogacanie księgozbiorów o lektury zgodne z nową podstawą programową i doposażenie bibliotek w materiały multimedialne.

3.3.3.6. Gabinety terapeutyczne i terapeutyczno-wspierające

W tym przypadku Powiat Krapkowicki wskazał jedynie w ankiecie na konieczność przebudowy i wyposażenia pracowni pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W poprzednich latach nie korzystano natomiast ze wsparcia w ramach tego obszaru. Brak wsparcia w tym obszarze (a dokładniej brak projektów) może zastanawiać, zważywszy współczesne realia społeczne, ekonomiczne i polityczne.

3.3.3.7. Kursy i staże zawodowe

W tym obszarze dofinansowano jedynie 1 grupę działań, niemniej dzięki kilku programom i różnym edycjom programu. Organem prowadzącym było w tym przypadku Miasto Opole, a projekt ma być realizowany w latach 2018–2023. Wsparcie na te działania ma wynieść zbiorczo 5 074 592 zł, co stanowi ponad 10% całego wsparcia wyasygnowanego na projekty i działania realizowane po roku 2014. Już chociażby z tego powodu należy uznać te działania za niezwykle istotne z punktu widzenia interesów społecznych organu prowadzącego. Jako źródło finansowania podano budżet państwa i JST.

Jeżeli chodzi o efekty to wskazuje się tu na kursy zawodowe dla uczniów wszystkich zespołów szkół zawodowych Miasta Opola. Ponadto realizowane były staże zawodowe u pracodawców.

W zakresie potrzeb podkreślono konieczność dalszej realizacji kursów zawodowych jak i staży. W ankiecie podkreślono: „Dalsze wsparcie jest niezbędne, ponieważ grupa docelowa, tj. uczniowie jest zmienna (nowe nabory), ponadto tworzone są nowe kierunki kształcenia, zmieniają się oczekiwania pracodawców. Realizacja tych działań pozwala elastycznie odpowiadać na ich potrzeby. Ponadto rozwój nowych technologii sprawia, że potrzebne są szkolenia zawodowe np. z obsługi nowych programów”. Zdanie to można uznać za swego rodzaju motto rozwijania wsparcia w wielu różnych omawianych tu obszarach tematycznych.

3.3.3.8. Wyposażenie sal lekcyjnych

W tym obszarze wsparcie finansowe otrzymało 12 projektów i różnych grup działań, które były realizowane przez 7 organów prowadzących. Wśród podmiotów, które wypełniły ankietę, projektów ze wsparciem z tego obszaru nie prowadziła tylko gmina Dobrzeń Wielki. Jeden projekt z tego zestawu był zakończony przed 2014 rokiem, a w jednym przypadku nie ma danych na temat zakresu lat. Łączna kwota wsparcia wszystkich projektów realizowanych po roku 2014 (nawet jeżeli ich początek przypadł na okres wcześniejszy) to 7 563 930,56, co stanowi prawie 16% wsparcia w złotych projektów realizowanych po roku 2014 we wszystkich obszarach (oczywiście na podstawie pozyskanych danych). W jednym, bardzo znaczącym przypadku kwotę dofinansowania podano w euro, a więc 1 518 000,00 euro. Chodzi tu o projekt *Technika bez granic*, realizowany przez Powiat Prudnicki w latach 2019-2022. W dwóch przypadkach w ogólnie zostały podane dane finansowe. W większości

przypadków źródłem finansowania były fundusze UE, chociaż czasami były też dodatkowe źródła, jak budżet państwa i środki własne.

Jeżeli chodzi o efekty wsparcia to w ankietach wymieniono:

- wyposażenie 18 pracowni zawodowych we wszystkich szkołach zawodowych Miasta Opola w sprzęt i pomoce dydaktyczne; w ramach programu *Technika bez granic*, realizowanego w powiecie prudnickim, wyposażone zostały w najnowocześniejszy sprzęt dwie pracownie Przemysłu 4.0, umożliwiające realizację modeli 4D i ich rzeczywiste wykonanie i wykorzystanie;
- doposażenie szkoły w sprzęt informatyczny;
- wyposażenie specjalistycznych pracowni zawodowych (np. weterynaryjnej, ekonomicznej, mechanizacji rolnictwa) w niezbędny sprzęt oraz wyposażenie pracowni językowej;
- zajęcia dodatkowe dla uczniów
- szkolenia dla nauczycieli z obsługi programów do zdalnego nauczania.

W zakresie potrzeb (oprócz tradycyjnej kontynuacji działań) wskazano na konieczność wsparcia takich działań, jak:

- wyposażenie pracowni informatycznej, doposażenie pracowni spedycyjnej, wyposażenie pracowni grafiki komputerowej; wyposażenie pracowni kształcenia zawodowego w nowoczesne pomoce i materiały dydaktyczne; budowa nowoczesnych pracowni logistycznych; doposażanie pracowni weterynaryjnej, ekonomicznej, architektury krajobrazu, mechanizacji rolnictwa, pszczelarskiej;
- konieczność zakupu kolejnych laptopów do zdalnego nauczania;
- szkolenia dla nauczycieli;
- zakup nowoczesnych, inteligentnych technologii i wyposażenie pracowni Przemysł 4.0;
- zajęcia pozalekcyjne dla uczniów, wyjazdy zagraniczne do szkół partnerskich w ramach współpracy naukowej; współpraca z pracodawcami; wycieczki do zagranicznych zakładów produkcyjnych.

3.3.3.9. Wsparcie nauczycieli

W ramach tego obszaru wsparcie otrzymało 6 grup działań (niektóre działania były realizowane w ramach kilku projektów), realizowanych przez 4 organy prowadzące, z czego

w trzech przypadkach był to Powiat Oleski. Tylko w jednym przypadku projekt rozpoczął się i zakończył przed rokiem 2014. Wsparcie w ramach pozostałych obszarów jest trudne do ustalenia, ponieważ w dwóch przypadkach brakuje danych finansowych. Największą kwotę wsparcia otrzymała grupa projektów realizowana przez Miasto Opole. Czas realizacji przypada na lata 2018-2023.

Wśród efektów osiągniętych w ramach wspartych działań podkreśla się, że wsparciem zostali objęci nauczyciele kształcenia zawodowego oraz instruktorzy praktycznej nauki zawodu zatrudnieni w zespołach szkół zawodowych Miasta Opola (technika i szkoły branżowe). Wskazuje się także na udział nauczycieli w szkoleniach, warsztatach, konsultacjach i konferencjach.

Wśród dalszych potrzeb wskazuje się na konieczność dalszej realizacji szkoleń dla nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, w szczególności w zakresie nowych technologii, maszyn i urządzeń. W ankietach podkreślono również potrzebę szkoleń lub staży w nowoczesnych zakładach pracy, tak aby na bieżąco aktualizować wiedzę oraz szkolenia branżowe dla nauczycieli zawodu.

3.3.3.10. Obszary wsparcia – podsumowanie

Mając na uwadze wsparcie infrastrukturalne w technikach, to było ono relatywnie w najbardziej zrównoważony sposób rozdysponowane w porównaniu z liceami, a szczególnie szkołami branżowymi. Największe wsparcia tradycyjnie zostało przekazane na dużej prace budowlano-remontowe oraz na wyposażenie sal. Co ważne w tym obszarze aż 7 organów prowadzących zostało beneficjentami wsparcia. Należy podkreślić, że dość spore wsparcie zostało przekazane w ramach obszaru *Kursy zawodowego*. Niemniej w tym przypadku mieliśmy do czynienia z tylko jednym organem prowadzącym, Miastem Opole, które przez wiele lat realizowało wiele, kolejnych projektów infrastrukturalnych i to one sprawiły, że koszt wsparcia jest tak znaczący. Z drugiej strony, bardzo niewielkim zainteresowaniem cieszył się obszar edukacji włączającej albo gabinetów terapeutycznych. W obu przypadku, rozwijanie wsparcia należy uznać za bardzo istotne, ponieważ to właśnie w ramach tych obszarów szkoły mogą wyrównywać szanse oraz pozytywnie oddziaływać na dzieci z grup defaworyzowanych.

3.4. Szkoły branżowe

W zakresie funkcjonowania szkół branżowych na terenie województwa opolskiego 8 organów prowadzących wypełniło przesłaną ankietę. Były to następujące jednostki samorządu terytorialnego:

- ✓ Powiaty: Oleski Namysłowski, Krapkowicki, Głubczycki, Opolski Oraz Prudnicki;
- ✓ Gminy: Miasto Opole oraz Gmina Dobrzeń Wielki.

Jeżeli chodzi o część 2 ankiety to odpowiedzi nie dostarczył Powiat Oleski.

3.4.1. Dane podstawowe

Badanie dotyczy 25 szkół branżowych. W zestawieniu tabelarycznym przedstawiona została liczba szkół branżowych oraz liczba uczniów w szkołach branżowych prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące od których uzyskano dane z ankiety.

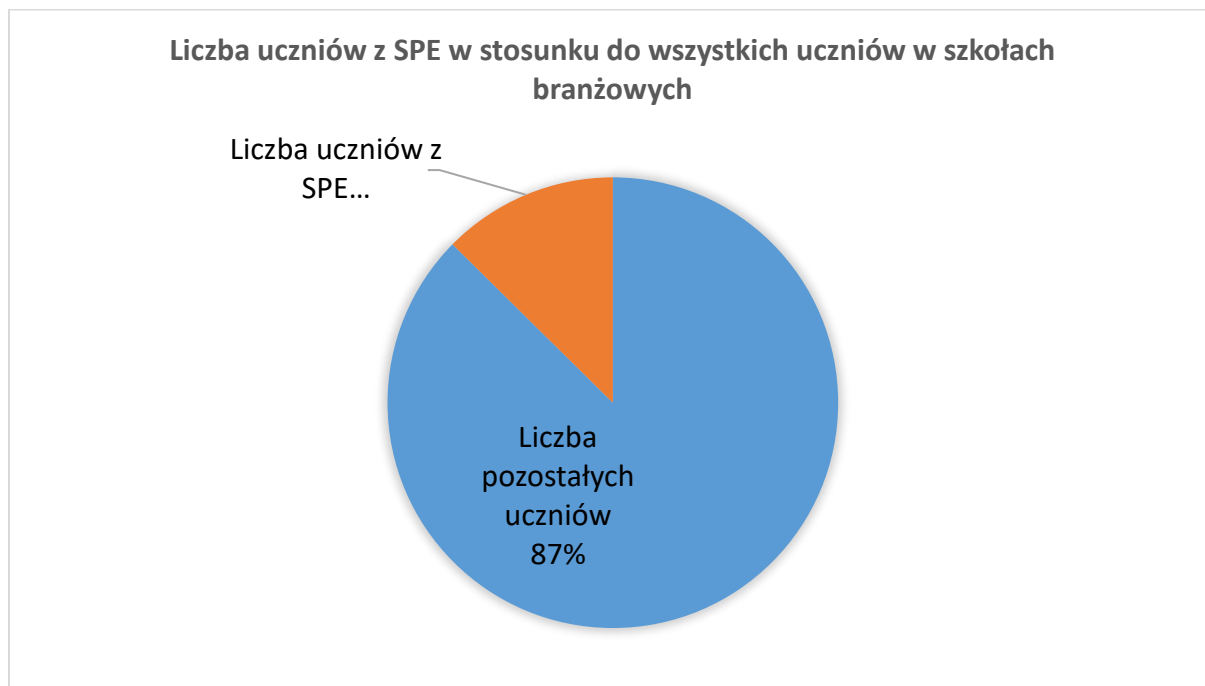
Tabela 25 Liczba szkół branżowych oraz liczb uczniów w szkołach branżowych prowadzonych przez poszczególne organy prowadzące

Organ prowadzący	Liczba szkół branżowych	Liczba uczniów w szkołach branżowych
Powiat Oleski	3	453
Powiat Namysłowski	1	210
Miasto Opole	12	1 026
Gmina Dobrzeń Wielki	1	84
Powiat Krapkowicki	2	359
Powiat Opolski	2	176
Powiat Głubczycki	1	114
Powiat Prudnicki	3	382
SUMA	25	2 804

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wyniki uwzględniające wartości procentowe przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 27 Liczba uczniów z SPE w stosunku do wszystkich uczniów w szkołach branżowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Liczbowe wartości uwzględniające dane pozyskane w ankiecie dotyczące sumarycznej liczby uczniów w szkołach branżowych, w tym z SPE (z uwzględnieniem poszczególnych kategorii) przedstawia poniższa tabela:

Tabela 26 Sumaryczne zestawienie danych dot. uczniów z SPE w szkołach branżowych

Liczba uczniów w szkołach branżowych	2 804
- w tym liczba uczniów z SPE:	356
○ z orzeczeniem o niepełnosprawności:	22
○ z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej:	145
○ pozostałych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:	189

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Sumaryczne dane dotyczące liczby uczniów ze SPE z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów techników branżowych z rozbiciem na poszczególne organy prowadzące przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) z uwzględnieniem poszczególnych kategorii w stosunku do całkowitej liczby uczniów w szkołach branżowych z rozbiem na poszczególne organy prowadzące

Organ prowadzący	Liczba uczniów w szkołach branżowych	Liczba uczniów w szkołach branżowych z SPE	w tym:		
			z orzeczeniem o niepełnosprawności	z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej	pozostałych uczniów z SPE
Powiat Oleski	453	25	0	25	0
Powiat Namysłowski	210	15	5	5	5
Miasto Opole	1 026	200	10	40	150
Gmina Dobrzeń Wielki	84	1	0	1	0
Powiat Krapkowicki	359	40	2	14	24
Powiat Opolski	176	20	3	17	0
Powiat Głubczycki	114	3	0	3	0
Powiat Prudnicki	382	52	2	40	10
SUMA	2 804	356	22	145	189

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W ankiecie poproszono o wskazanie dotyczące zapotrzebowania na wsparcie dla nauczycieli w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu bądź pracy z uczniami z SPE. Spośród organów prowadzących, które odpowiedziały na ankietę, w 6 przypadkach wskazano na taką potrzebę. Łącznie wskazano na zapotrzebowanie wsparcia dla 35 nauczycieli (w tym 20 wskazało Miasto Opole). Szczegółowe dane dotyczące zakresu wsparcia dla nauczycieli wskazane przez organy prowadzące zawiera poniższa tabela.

Tabela 28 Liczba nauczycieli w szkołach branżowych, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

Organ prowadzący	Liczba nauczycieli szkół branżowych, którzy potrzebują wsparcia w postaci studiów podyplomowych, nadających dodatkowe kwalifikacje, m in. do nauczania drugiego przedmiotu lub pracy z uczniami z SPE
Powiat Oleski	3
Powiat Namysłowski	4
Miasto Opole	20
Gmina Dobrzeń Wielki	0
Powiat Krapkowicki	2
Powiat Opolski	0
Powiat Głubczycki	2
Powiat Prudnicki	4
SUMA	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Dane dotyczące zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje podały 3 organy prowadzące. Podobnie jak w pozostałych typach szkół ponadpodstawowych można wyróżnić dwa rodzaje kwalifikacji. Pierwsza dotyczy przedmiotów, głównie zawodowych (cukiernik, florysta, elektromechanik). Jak zauważył organ prowadzący Miasto Opole: „szkoły branżowe oraz technika funkcjonują w Zespołach Szkół, a nauczyciele zatrudnieni są również w Zespołach szkół, a zatem nauczyciel przedmiotów zawodowych realizuje zajęcia zarówno w technikum jak i w szkole branżowej. Dodatkowo w przypadku nauczycieli przedmiotów zawodowych, często doskonalenie polega na kursach doskonalących lub w stażach u pracodawców”. Ponadto wskazano na zapotrzebowanie na poszerzenie kwalifikacji z zakresu języka polskiego i języka polskiego jako obcego, a także doradztwa zawodowego oraz nauczyciela wspomagającego.

Druga grupa dotyczy kwalifikacji do pracy z uczniami z SPE. W tym przypadku wskazano na potrzeby dotyczące: oligofrenopedagogiki (2 wskazania), pedagogiki specjalnej, przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole oraz edukacja, rewalidacja i wspomaganie osób z autyzmem i zespołem Aspergera.

3.4.2. Organy prowadzące

Sekcja poniższa przedstawia diagnozę stanu faktycznego działań i efektów tych działań dla organów prowadzących szkoły branżowe.

3.4.2.1. Gmina Dobrzeń Wielki

W gminie Dobrzeń Wielki wsparcie dotyczyło 5 projektów w ramach 3 obszarów, a zbiorcza kwota wsparcia wyniosła 868 934,26. Wszystkie projekty zrealizowano po roku 2014. Gros tego wsparcia przypadło na projekt termomodernizacji budynku szkoły. Kwota wsparcia w tym przypadku wyniosła 718 715,83, czyli blisko 83% całego wsparcia udzielonego szkołom branżowym w tej gminie.

3.4.2.2. Miasto Opole

W Mieście Opolu wsparcie dotyczyły 7 projektów w 6 obszarach, a zbiorcza kwota wsparcia wyniosła 938 111,66. Wszystkie projekty zrealizowano po roku 2014. Dwa projekty z największą sumą dofinansowania dotyczyły odpowiednio: wyposażenia sal lekcyjnych (powyżej 181 tys. zł) oraz wsparcia nauczycieli (nieco powyżej 100 tys.). Z kolei w obszarze „Budowy, remonty i modernizacje” kwota wsparcia wyniosła tylko 20 000 zł.

3.4.2.3. Powiat Głubczycki

W powiecie głubczyckim zrealizowano tylko jeden projekt, w obszarze *Wyposażenie sal lekcyjnych* z kwotą wsparcia 448 447,93 zł.

3.4.2.4. Powiat Krapkowicki

W powiecie krapkowickim zrealizowano 5 projektów w 5 obszarach, a zbiorcza kwota wsparcia wyniosła przynajmniej 493 185,77 zł, przy czym w jednym przypadku nie podano danych finansowych. W przypadku 4 projektów ich realizacja miała miejsce po roku 2014, niemniej ich realizację rozpoczęto jeszcze przed tym rokiem. Największa kwota wsparcia przypadła na obszar *Budowy, remonty, modernizacje* w postaci dofinansowania, które wyniosło 404 690,83 zł.

3.4.2.5. Powiat Namysłowski

W powiecie namysłowskim zrealizowano tylko jeden projekt, w obszarze *Wyposażenie sal lekcyjnych* z kwotą wsparcia 37 405,00 zł. Projekt dotyczył wyposażenia pracowni zawodowej.

3.4.2.6. Powiat Opolski

W powiecie opolskim zrealizowano 7 projektów w 6 obszarach, a zbiorcza kwota wsparcia wyniosła przynajmniej 2 063 624 zł, przy czym w dwóch przypadkach nie podano danych finansowych. I tym razem, największa kwota wsparcia dotyczyła projektów w obszarze *Budowy, remonty, modernizacje*, która łącznie wyniosła 1 930.741, czyli ponad 93,5% całego wsparcia w tym powiecie. Wszystkie projekty były realizowane po roku 2014, przy czym w dwóch przypadkach, realizacja projektu rozpoczęła się przed rokiem 2014. W przypadku projektu w obszarze *Wsparcie nauczycieli* jego realizacji przypadła na długi okres lat 2003–2021.

3.4.2.7. Powiat Prudnicki

W powiecie prudnickim zrealizowano tylko 1 (jeden) projekt w obszarze *Budowy, remonty, modernizacje*. Projekt polegał na utworzeniu pracowni gastronomicznej, realizowany był w latach 2013 – 2021, a kwota wsparcia wyniosła 90 000 zł.

3.4.2.8. Organy prowadzące szkoły branżowe - podsumowanie

Ogółem poszczególne organy prowadzące otrzymały łącznie przynajmniej 4 939 708,62 zł wsparcia w ramach 27 projektów/programów/rodzajów wsparcia. Należy jednocześnie wskazać, że czasami w rubryce projekt/program/rodzaj wsparcia wpisywano wiele nazw projektów, jak w przypadku działań podjętych przez Powiat Krapkowicki w ramach obszaru *Zajęcia dodatkowe*. W tym przypadku wpisano: *Innowacyjna szkoła zawodowa, Wykształcenie twoją szansą, Chrońmy środowisko naturalne, Jak działa nasza gmina?, EDUKO 2017 pt. Pamiętnik fotografią pisany - pasjonująca Opolszczyzna, Opolskie EDUKO 2018 "Młodzi łowcy kultury - pasjonująca Opolszczyzna*. W innych przypadkach ten sam projekt był przypisany do różnych obszarów, jak w przypadku projektów Samorządu Województwa Opolskiego, mieszczących w sobie wsparcie różnego rodzaju: *Kształcenie zawodowe dla rynku pracy - 1, Opolskie Szkolnictwo Zawodowe bliżej rynku pracy 2*, które były wpisano w ramach 6 różnych obszarów wsparcia. Tylko jeden projekt został zrealizowany w całości przed rokiem 2014, natomiast 8 projektów rozpoczęło się przed rokiem 2014, ale po tym roku było one kontynuowane. W przypadku 3 projektów nie podano danych finansowych, dotyczy to także jedyne projektu zrealizowanego w całości przed rokiem 2014. Najwięcej działań realizowano w obszarze *Wyposażenie sal lekcyjnych* (7 projektów), następnymi w kolejności były: obszar *Budowy, remonty, modernizacji* (6 projektów) oraz *Doradztwo*

zawodowe (5 projektów). Może zaskakiwać mała liczba projektów z obszaru *Kursy i staże zawodowe* (tylko 2 projekty). Sumaryczne ujęcie wysokości wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących szkoły branżowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Sumaryczna wysokość wsparcia finansowego w zakresie infrastruktury dydaktycznej dla organów prowadzących szkoły branżowe w latach 2003-2021

Organ prowadzący	Kwota wsparcia w zakresie infrastruktury dydaktycznej uzyskanej w latach 2003-2021
Miasto Opole	938 111,66 zł
Powiat Głubczycki	448 447,93 zł
Powiat Krapkowicki	493 185,77 zł
Powiat Namysłowski	37 405,00 zł
Powiat Opolski	2 063 624,00 zł
Powiat Prudnicki	90 000,00 zł
Gmina Dobrzeń Wielki	868 934,26 zł
SUMA	4 939 708,62 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

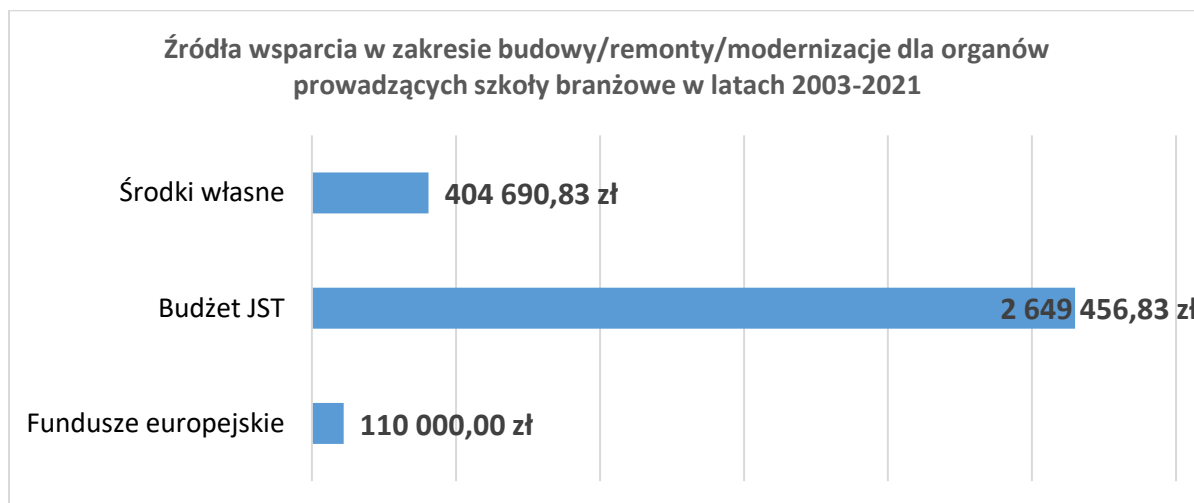
3.4.3. Obszary wsparcia

W poniższej części raportu zostanie przedstawiona analiza stanu faktycznego i diagnoza potrzeb pod względem wsparcia infrastrukturalnego w szkołach branżowych w odniesieniu do konkretnych obszarów tematycznych.

3.4.3.1. Budowy, Remonty, Modernizacje

W obszarze tym wsparcie otrzymało 6 projektów realizowanych przez 5 organów prowadzących (powiat opolski realizował 2 wsparte projekty). Wszystkie projekty były realizowane po roku 2014, przy czym w jednym przypadku początek realizacji przypadł przed tym rokiem. Łączna suma wsparcia w tym obszarze wyniosła 3.164.147,66 zł, co stanowi ponad 64% całego wsparcia, we wszystkich obszarach. Jeżeli chodzi o strukturę źródeł wsparcia realizowanych efektów to wygląda ona następująco:

Rysunek 28 Źródła wsparcia w zakresie budowy/remonty/modernizacje dla organów prowadzących szkoły branżowe w latach 2003-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Jeżeli chodzi o efekty zrealizowanych projektów to obejmują one przede wszystkim: termomodernizację budynku, modernizację bazy szkolnej i poprawę bezpieczeństwa uczniów, remont/adaptację sali dydaktycznej, w wyniku którego utworzono pracownię w zawodzie technik weterynarii, dostosowanie pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych, utworzenie pracowni gastronomicznej dla uczniów Branżowej Szkoły I Stopnia Specjalnej w Prudniku kształcących się w zawodzie kucharz.

Wśród potrzeb w tym obszarze wymieniono: wykonanie miejsc parkingowych, remonty/adaptacje kolejnych pracowni oraz utworzenie pracowni, wyposażonych w sprzęt i pomoce dydaktyczne zgodne z kierunkiem kształcenia w celu przybliżenia naturalnego środowiska pracy w danym zawodzie, przebudowę boisk szkolnych, budowę skoczni w dal, remont sali gimnastycznej, remont siłowni, przebudowę biblioteki, dalszą modernizację obiektów infrastruktury szkolnej. Wskazywano także na konieczność kontynuacji podjętych już działań (np. dalsze wyposażenie pracowni gastronomicznej, a także odpowiednie warsztaty szkolne). Wśród dużych i konkretnych inwestycji wskazano zwłaszcza na plan przebudowy budynku będącego w zasobach Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Prudniku w celu utworzenia pracowni zawodowych. Szacowany koszt to ok. 4 500 000,00 zł. Co ciekawe, ta potrzeba nie jest wykazana w zestawieniu informacyjnym przekazanym przez powiat, ewentualnie figuruje w nim ze wskazaniem wsparcia o 2 miliony mniejszego. Niestety,

w zestawieniu informacyjnym inwestycja ta nie jest precyzyjnie dookreślona. To niestety kolejny przykład chaosu informacyjnego w przekazanej dokumentacji badawczej.

3.4.3.2. Kursy i staże zawodowe

W obszarze tym wsparcie otrzymało formalnie otrzymały dwa projekty, faktycznie jednak jeden. W drugim przypadku efekty zostały wpisane w ankietach dotyczących Technikum, co wynika z faktu, iż szkoły branżowe i technika funkcjonują w Zespołach Szkół Zawodowych. Pierwszy projekt, *Kształcenie zawodowe dla rynku pracy* otrzymał wsparcie w wysokości 542 350 zł. Projekt był finansowany ze środków UE i realizowany w latach 2016-2019 przez miasto Opole. Jak napisano w ankiecie: „Zrealizowane kursy pozwoliły uczniom uzyskać nowe kompetencje i kwalifikacje zawodowe. Większość realizowanych kursów w ramach projektów była wysoce specjalistyczna, nadających kwalifikacje i uprawnienia, przez co udział we wsparciu zwiększył uczniów szanse na rynku pracy”.

Jeżeli chodzi o potrzeby w tym obszarze to podkreślono konieczność realizacji tego typu działań, a w ankiecie wypełnionej przez Miasto Opole zwrócono uwagę, że: „Realizacja kursów oraz staży zawodowych w każdym projekcie cieszy się dużym zainteresowaniem, a liczba chętnych uczestników na poszczególne formy wsparcia często przekracza założenie projektowe (zwłaszcza w przypadku kursów wysoce specjalistycznych oraz tych nadających nowe kwalifikacje np. spawanie, prawo jazdy, kurs na wózki widłowe)”. W drugiej ankiecie z tego obszaru wpisano, iż „dalsze potrzeby we wszystkich obszarach zostały określone w ankietach dla technikum”. Wynika to z faktu, że szkoły branżowe i technika ulokowane są wspólnie w ramach zespołów szkół. Stąd pełniejszy obraz sytuacji w zakresie zapotrzebowania, może dać dopiero wspólna analiza szkół branżowych i techników.

3.4.3.3. Zajęcia dodatkowe

W obszarze tym wsparcie otrzymały 3 projekty realizowane przez trzy organy prowadzące: Miasto Opole, Powiat Opolski oraz Powiat Krapkowicki. Łączna kwota wsparcia w tym obszarze wyniosła 129 881,40 zł. Wszystkie trzy projekty były realizowane po roku 2014, z czego jeden został rozpoczęty jeszcze w roku 2011. W pozycji „nazwa projektu” wpisano różne nazwy projektów, w tym m.in. *Innowacyjna szkoła zawodowa*, *Wykształcenie twoją szansą* oraz *Chrońmy środowisko naturalne*. Projekty te finansowane były ze środków UE, EOG, budżetu państwa i środków własnych. Pozostałe projekty były finansowane ze środków UE.

Wśród uzyskanych efektów napisano, iż zrealizowano specjalistyczne zajęcia dodatkowe dla uczniów szkół zawodowych, w podziale na specjalizację zgodną z kierunkiem kształcenia (mechatronika, elektronika, informatyka, weterynaria, gastronomia, budownictwo, grafika), a także zajęcia poza salami szkolnymi, m.in. w laboratoriach Politechniki Opolskiej, Parku Naukowo Technologicznym, a także zajęcia językowe prowadzone przez lektorów z Uniwersytetu Opolskiego. Zwrócono także uwagę na udział w zajęciach tematycznych, kursach, zwiększenie świadomości ekologicznej, poszerzenie wiedzy na temat samorządu terytorialnego, uczestnictwo w warsztatach, plenerach, podniesienie kompetencji z zakresu edukacji kulturowej oraz zdobycie dodatkowych kwalifikacji.

W zakresie potrzeb wskazano na konieczność kontynuacji realizacji zajęć dodatkowych w szkołach zawodowych, zwłaszcza zajęć o charakterze praktycznym. Podkreślono, iż: „Istnieje potrzeba dalszej realizacji zajęć dla uczniów, którzy byli już uczestnikami projektów, a także dla uczniów którzy dopiero będą rozpoczynać swoją naukę w zawodzie”.

3.4.3.4. Doradztwo zawodowe

W obszarze tym wsparcie otrzymało 5 projektów, realizowanych przez 4 organy prowadzące, czyli gminę Dobrzeń Wielki, Miasto Opole oraz Powiaty: Opolski i Krapkowicki. Należy jednak podkreślić, że w przypadku jednej pozycji z nazwą projektu, zapisano de facto dwie nazwy: *Kształcenie zawodowe dla rynku pracy – 1* oraz *Opolskie Szkolnictwo Zawodowe bliżej rynku pracy 2*. Są to projekty systemowe Samorządu Województwa Opolskiego, których realizatorem jest Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji w Opolu. Łączna kwota wsparcia jest dość niepewna, ponieważ w dwóch przypadkach nie przekazano danych finansowych. W pozostałych trzech projektach kwota wsparcia wyniosła 113 596,29 zł. Te trzy projekty zostały rozpoczęte i były realizowane po roku 2014, a finansowano je funduszy UE.

W zakresie uzyskanych efektów zapisano, iż młodzież otrzymała możliwość zdobycia dodatkowych kompetencji oraz podniesienia kwalifikacji. Jednym z ważniejszych efektów były również zajęcia z doradcą zawodowym. W jednej z ankiet napisano, iż zajęcia te „przyczyniły się do obrania przez uczniów w sposób bardziej świadomy odpowiedniej ścieżki zawodowej. Spotkania z doradcą, przeprowadzone testy predyspozycji, pomogły uczniom określić ich mocne strony, miały wpływ na lepsze przygotowanie uczniów do odpowiedniego wyboru

ścieżki zawodowej, dzięki czemu zwiększyły szansę uczniów na rynku pracy”. Ważnym elementem budowania świadomego doradztwa zawodowego jest także tworzenie punktów SZPIK, które stanowią wzmocnienie zaplecza dydaktycznego doradców zawodowych.

W zakresie potrzeb w ramach omawianego obszaru oprócz konieczności kontynuacji wymienionych już działań wskazano na zakup oprogramowania komputerowego z doradztwa zawodowego, przebudowę auli doradztwa zawodowego oraz wyposażenie pracowni doradztwa zawodowego.

3.4.3.5. Doposażenie biblioteki, miejsc wypoczynku dla uczniów

W obszarze tym wsparcie dotyczyło 2 projektów realizowanych przez Powiat Krapkowicki oraz Opolski i wyniosło łącznie 30 590,56 zł. Oba projekty były realizowane po 2014, przy czym działania z Powiatu Krapkowickiego zostały rozpoczęte jeszcze w roku 2003. W obu przypadkach wskazano na środki własne jako źródło wsparcia, a w przypadku Powiatu Krapkowickiego dodatkowo na środki zewnętrzne bez doprecyzowania.

Wśród wskazanych efektów zapisano doposażenie biblioteki, budowę centrum multimedialnego w bibliotece oraz poprawę warunków lokalowych. Po stronie potrzeb wskazano na potrzebę zakupu nowości wydawniczych oraz czytników e-booków.

3.4.3.6. Wyposażenie sal lekcyjnych

W ramach tego obszaru wsparcie otrzymało 7 projektów/programów, najwięcej ze wszystkich obszarów w odniesieniu do szkół branżowych, chociaż nazwy „projekt”, czy „program” są tu dość umowne, bowiem czasami w rubryce (rekordzie) pod tą nazwą wpisywano większą liczbę projektów, jak w przypadku projektów realizowanych przez Powiat Krapkowicki, gdzie w jednym miejscu znalazły się aż 4 projekty łącznie: *Zakup pomocy dydaktycznych*, *Innowacyjna szkoła zawodowa*, *Wykształcenie twoją szansą*, *Aktywna tablica*. Łączna kwota wsparcia wyniosła 858 342,71, czyli zdecydowanie mniej niż w przypadku obszaru *Budowy, remonty, modernizacje*, gdzie wsparcie wyniosło 3 164 147,66 zł. Wszystkie projekty były realizowane po roku 2014, z czego dwa z nich rozpoczęto przed tym rokiem. Dofinansowane projekty i programy były realizowane przez 6 organów prowadzących, z czego gmina Dobrzeń Wielki znalazła się przy 2 projektach/programach. Były to odpowiednio *Kształcenie zawodowe dla rynku pracy-1*, realizowany w roku 2018 i Projekt *Kształcenie*

zawodowe dla rynku pracy-3, realizowany w roku 2019. Wszystkie projekty i programy otrzymały wsparcie z UE, w dwóch przypadkach, czyli projektów realizowanych przez Powiat Namysłowski i Krapkowicki zapisano dodatkowo środki własne jako źródło wsparcia.

Jeżeli chodzi o uzyskane efekty wsparcia to udało się zakupić przede wszystkim wyposażenie pracowni kształcenia zawodowego, dzięki czemu możliwe było podnoszenie umiejętności oraz uzyskanie kwalifikacji zawodowych, a także rozwój współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym. W ramach realizowanych projektów udało się także utworzyć pracownie zawodowe, poprzez zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych. Zakupiony sprzęt umożliwił szkołom wykreowanie warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy, a tym samym pozwolił uczniom bazować na nowoczesnym sprzęcie znajdującym się w różnego rodzaju przedsiębiorstwach. Ponadto w ramach projektów zakupiono pomoce dydaktyczne zużywalne oraz nieużywalne, niezbędne do prowadzenia zajęć dodatkowych na wysokim poziomie, z wykorzystaniem materiałów stosowanych w danym zawodzie.

Jeżeli chodzi o potrzeby w zakresie omawianego tu obszaru wskazywano na: zakup nowoczesnych pomocy i materiałów dydaktycznych niezbędnych do przygotowania uczniów do egzaminów zawodowych, konieczność dalszego doposażania kolejnych pracowni w pozostałych szkołach zawodowych, utworzenie dalszych pracowni, wyposażonych w sprzęt i pomoce dydaktyczne zgodne z kierunkiem kształcenia, które miałyby na celu przybliżenie naturalnego środowiska pracy w danym zawodzie. W jednym przypadku wskazano także na wyposażenie sali gimnastycznej, pracowni językowej, biologiczne oraz dalsze zakupy pomocy naukowych.

3.4.3.7. Wsparcie nauczycieli

W ramach tego obszaru wsparcie otrzymały 2 projekty/programu, chociaż w jednym przypadku, projektów realizowanych przez Miasto Opole w latach 2016-2019, zapisano w jednej rubryce 2 programy ogólnowojeńdzkie: *Kształcenie zawodowe dla rynku pracy – 1* oraz *Opolskie Szkolnictwo Zawodowe bliżej rynku pracy 2*. Należy podkreślić, że tylko w przypadku tych projektów podano kwotę wsparcia, która wyniosła 100 800 zł. W drugim przypadku, projektu realizowanego przez Powiat Opolski w latach 2003-2021, nie podano danych finansowych.

W ramach tego obszaru udało się zrealizować szkolenia, kursy zawodowe, studia podyplomowe, dzięki którym nauczyciele szkół zawodowych podnieśli swoje umiejętności i kompetencje zawodowe, pozyskali dodatkowe kwalifikacje, a także wzbogacili swój warsztat zawodowy. Zdobyta przez nauczycieli wiedza, była wykorzystywana podczas zajęć z uczniami, co przełożyło się także na ich poziom nauczania, zwiększając wydatnie szanse absolwentów szkoły na lokalnym rynku pracy.

Jeżeli chodzi o dodatkowe potrzeby to podkreślono dalszą konieczność doskonalenia nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli kształcenia zawodowego. W uzasadnieniu napisano, że „szybki rozwój technologiczny powoduje, że nauczyciele uczący zawodu posiadają nieaktualną wiedzę z zakresu stosowania technologii, brak im umiejętności praktycznych związanych z wykorzystywaniem nowoczesnych narzędzi i obsługą najnowszych urządzeń (np. branża budowlana)”. Dzięki temu zdobyta przez nauczycieli wiedza ma przełożyć się na efekty nauczania, co z kolei ma zwiększyć szanse absolwentów szkoły na lokalnym rynku pracy.

3.4.3.8. Obszary wsparcia – podsumowanie

Z zestawienia danych widać podobne tendencje, jak w przypadku liceów, przy czym w tym przypadku mamy do czynienia z jeszcze większą koncentracją wsparcia w obszarze remontów i modernizacji. To jedyny obszar, w którym wsparcie w przypadku szkół branżowych wyniosło powyżej miliona złotych. Może zastanawiać relatywnie niskie wsparcie i niewielka liczba projektów w takich obszarach, jak doradztwo zawodowe, ale i zajęcia dodatkowe, które w przypadku liceów cieszyło się dużym zainteresowaniem. Tymczasem w przypadku obu tych obszarów wsparcie wyniosło nieco powyżej 100 000 zł, a projektów było dość niewiele. I co równie istotne, nie wszystkie organy prowadzące zgłosiły się po wsparcie. Wydaje się zasadne rozwijanie wsparcia w tych obszarach, aby zbliżyć szkoły branżowe możliwie najbardziej do realiów rynku pracy.

Rekomendacje

1. Analiza dotychczasowego wsparcia jak i dane pozyskane z ankiet prowadzą do generalnej rekomendacji o skierowaniu nadrzędnego wsparcia do liceów ogólnokształcących. Licea ogólnokształcące były typem szkół, który w najmniejszym stopniu objęty był wsparciem. Warto, przeprowadzić dodatkowe badanie ankietowe kierowane już bezpośrednio do szkół pozwalające na bardziej precyzyjną diagnozę potrzeb.
2. Generalna konkluzja i rekomendacja, jaka wynika z przeprowadzonej analizy, jest działanie na rzecz wzmocnienia relacji, w tym relacji komunikacyjnych z podmiotami prowadzącymi placówki edukacyjne. Autorzy raportu mają świadomość, że analiza w niektórych miejscach jest niepełna, zbyt ogólna, czasami fragmentaryczna lub szacunkowa. Jest to jednak spowodowane niskim stopniem responsywności ze strony organów prowadzących jeżeli chodzi o ankiety. Dość wspomnieć, że drugie co do wielkości miasto w województwie opolskim, czyli Kędzierzyn-Koźle, nie dostarczyło stosownych informacji. Co więcej, w ankietach są błędy, dane niekompletne albo wskazywane są kwoty bez uzasadnienia albo konkretyzacji działań inwestycyjnych. Niezwykle utrudnia to nie tylko diagnozę stanu faktycznego, ale i projektowanie działań w zakresie zaspokajania potencjalnych potrzeb. Instytucje odpowiedzialne za wsparcie finansowe projektów edukacyjnych oraz za zarządzanie i kontrolę nad nimi powinny dopilnować, aby w przyszłości weryfikowanie efektów i projektowanie potrzeb były bardziej skutecznie zapewnione ze strony organów prowadzących.
3. Mając na uwadze dane dostarczone przez poszczególne organy prowadzące szkoły ponadpodstawowe w zestawieniach informacyjnych, postulowane wsparcie finansowe w większości przypadków (i w zależności od wielkości powiatu) waha się najczęściej pomiędzy około 15 mln a 25 mln złotych. Są jednak przypadki skrajne, które należy zweryfikować dokładniej. Z jednej strony, Powiat Strzelecki wskazał gigantyczną kwotę wsparcia (powyżej 85 mln zł); z drugiej Powiat Głubczycki bardzo niewielką (jedynie 0,5 mln zł). Należy wskazać, że projektowane działania infrastrukturalne w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych należą do kilku powtarzających się kategorii. Są to przede wszystkim: kompleksowe prace remontowe i modernizacyjne budynków, sal oraz przestrzeni wokół budynków; budowy nowych obiektów (np. sportowych); rozbudowy (np. instalacji elektryczne albo infrastruktury

informatycznej); prace termoizolacyjne; tworzenie i doposażanie specjalistycznych pracowni, w tym ze sprzętem IT; dostosowywanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych; mała infrastruktura (np. stojaki na rowery, ławki). Należy kontynuować te kierunki wsparcia, ponieważ cieszy się ono szczególnym zainteresowaniem różnego rodzaju szkół.

4. Przedstawione dane oraz zrealizowana na ich podstawie diagnoza stanu faktycznego oraz analiza potrzeb jasno wskazują, że pod względem wysokości wsparcia finansowego realizowanych projektów i działań przeważały duże projekty infrastrukturalne (budowy, remonty, przebudowy, modernizacje). Jest oczywiste, że bez przeprowadzenia tego typu działań nie jest możliwa nowoczesna i inkluzywna szkoła publiczna, która jest dostępna dla wszystkich uczniów bez względu na status społeczny. To właśnie prace remontowe i modernizacyjne umożliwiają dostosowanie budynków oraz pomieszczeń do potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, pozwalają zapewnić możliwość rozwoju uczniów, a także sprawiają, że szkoła jest miejscem przyjaznym dla wszystkich uczniów.

Z drugiej strony, należy rozwijać i promować pozostałe obszary wsparcia, które mają bardziej bezpośrednie znaczenie z merytorycznego punktu widzenia w zakresie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego uczniów oraz ich rozmaitych kompetencji. Należy mieć na uwadze w związku z tym, że nadrzędną i priorytetową potrzebą w zakresie planowania i rozwoju wszelkich działań w edukacji powinno być zawsze wsparcie równego dostępu do dobrej jakości kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup defaworyzowanych, w niekorzystnej sytuacji, ze specjalnymi potrzebami – od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, a także kształcenie i uczenie się dorosłych (szkoły policealne), w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Tym samym, bardzo ważne jest, żeby zapewnić właściwy balans pomiędzy zapleczem materialnym i infrastrukturalnym szkolnictwa a przekazywaniem wiedzy i kształtowaniem różnych umiejętności uczniów w szkole.

5. Należy rozwijać i promować wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego oraz różnych zajęć pozalekcyjnych. Na podstawie ankiety ciężko oszacować z jakim zakresem działań w poszczególnych placówkach mieliśmy rzeczywiście tu do czynienia. Szczególnie

w zakresie doradztwa zawodowego, można było dostrzec niewielką liczbę projektów ze wsparciem. Istotne jest, żeby zweryfikować wnikliwie ten stan rzeczy: czy mało było zgłoszeń o wsparcie, czy też zgłoszeń było dużo, ale wnioski nie były pozytywnie zweryfikowane pod względem wsparcia. A może organy prowadzące realizowały projekty w zakresie doradztwa zawodowego z innych źródeł i dlatego nie aplikowały o środki europejskie. Sytuacja jest o tyle istotna, że nawet w szkołach branżowych projektów ze wsparciem odnośnie doradztwa zawodowego, jak przynajmniej wynika z ankiet, było dość niewiele. W tym kontekście należy silnie podkreślić potrzebę kontynuacji działań realizowanych w różnych projektach pozakonkursowych, gdzie szczególny nacisk na utrzymanie udziału uczniów szkół zawodowych w stażach i praktykach, w zajęciach pozalekcyjnych, w tym m.in. w zakresie doradztwa zawodowego.

6. Jednym z najważniejszych aspektów wspierania uczniów, doceniania ich pracy, ale także wyrównywania ich szans w szkole publicznej są różnego rodzaju stypendia. Postuluje się w związku z tym utrzymanie programu stypendialnego z rozszerzeniem o wsparcie uczniów szkół zawodowych. Powinny to być nie tylko programy wsparcia socjalnego, ale także dedykowane programy wspierania uczniów ze szczególnymi uzdolnieniami. Takich uczniów powinno się wspierać zarówno na każdym etapie kształcenia, ale także w każdym rodzaju szkoły, w tym także w szkołach branżowych.
7. Z ankiet w odniesieniu do różnych rodzajów szkół jednoznacznie wynika konieczność zapewnienia kompetentnych nauczycieli w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. Jest wiele wskazań przez poszczególne organy w celu zapewnienia wsparcia dla osób, które chcą zdobyć kwalifikacje do nauczania chemii, fizyki, biologii jako drugiego przedmiotu.
8. Niezależenie od wspierania nauczycieli, którzy chcą uczyć dodatkowych przedmiotów istotne jest także wsparcie nauczycieli i specjalistów w zakresie nabywania dodatkowych kwalifikacji m.in. do pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej czy nauczania kolejnych przedmiotów, np. poprzez ofertę studiów podyplomowych.
9. Z ankiet jasno wynika konieczność wspierania praktycznych aspektów kształcenia na różnych etapach i w różnych rodzajach szkół: na wszystkich szczeblach kształcenia tworząc Szkolne Punkty Informacji i Kariery (warto tu dodać wraz przekazywaniem

wiedzy na temat praw pracowniczych i realiów rynku pracy), a w przypadku szkół ponadpodstawowych poprzez tworzenie pracowni przedmiotowe, zajęcia w zakresie przedsiębiorczości oraz zbliżenie do rynku pracy (np. poprzez staże oraz bliską współpracę z zakładami pracy). Istotne wydaje się tu zwłaszcza zapewnienie wsparcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych, do czego konieczne wydaje się wyjście poza samą ofertę stypendialną na rzecz aktywnego kształtowania wiedzy i umiejętności takich uczniów poprzez budowanie relacji o charakterze coachingowym i tutorskim np. z naukowcami lub ekspertami.

10. Jednym z najważniejszych celów edukacji w szkołach publicznych jest jej inkluzywny charakter. A to oznacza konieczność działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami, w tym szczególnie z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Szkoła publiczna nie tylko powinna wyrównywać szanse uczniów sprawnych i niepełnosprawnych, ale również kształtować wiedzę, kompetencje i umiejętności uczniów niepełnosprawnych w taki sposób, żeby kształcili się oni jak najdłużej oraz nabywali stosowne kompetencje zawodowe. Dane z ankiet wskazują (nawet mając na uwadze ich szacunkowy i niepełny zakres), że wielu uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności, którzy figurują w statystykach na etapie szkoły podstawowej, nie pojawia się w wykazach w szkołach ponadpodstawowych. Należy dogłębnie zweryfikować tę kwestię. W istocie, możemy mieć bowiem do czynienia z sytuacją, że wielu uczniów z niepełnosprawnościami kończy edukację na etapie szkoły średniej.
11. Mając na uwadze turbulentne otoczenie społeczne i ekonomiczne, wiele organów wskazywało w ankietach konieczność rozwoju takich kompetencji i umiejętności, które nie tylko zapewnią miejsce na rynku pracę, ale dadzą też ogólne narzędzia do ciągłego uczenia się, krytycznego myślenia, przekwalifikowywania się w ramach bieżących potrzeb. Z tego powodu tak istotne jest rozwijanie wsparcia dla wszelkich programów i projektów w zakresie kompetencji transwersalnych.
12. Z diagnozy stanu faktycznego, jak również analizy potrzeb wskazanych w ankietach wynika, że stosunkowo małym zainteresowaniem jeżeli chodzi o wsparcie cieszą się programy i projekty w zakresie terapeutycznego wspierania uczniów. Należy bardziej wnikliwie przyjrzeć się temu zjawisku. Mając bowiem na uwadze czas trudnych wyzwań dla dzieci i młodzieży – spowodowany pandemią, zmieniającymi się żywiołowo warunkami społecznymi oraz na rynku pracy – troskę psychologiczny dobrostan

uczniów należy uznać za niezwykle istotny kierunek działań w sferze edukacji. Jest to nie tylko kwestia przyciągnięcia kompetentnych ekspertów z zakresu psychologii i pedagogiki, ale także dalsze doszktałanie nauczycieli, aby byli oni bardziej uwrażliwieni na problemy psychologiczne młodych ludzi i potrafili w tym zakresie reagować. Z tym obszarem związane są także większe i mniejsze wyzwania infrastrukturalne, jak tworzenie specjalistycznych gabinetów wsparcia psychologicznego oraz ich doposażenie w taki sposób, żeby były jak najbardziej przyjazne dla uczniów.

13. Mając na uwadze wielowymiarowy i wieloaspektowy charakter wielu programów i działań w zakresie infrastruktury edukacyjnej (np. zarówno remonty i modernizacje, jak również doposażenie pracowni pomocami dydaktycznymi) tak bardzo istotna jest realizacja i wspieranie projektów o charakterze zintegrowanym (np. EFS i EFRR łącznie).
14. Wspieranie projektów infrastrukturalnych w obszarze edukacji jest istotnym wyzwaniem strategicznym, niemniej aby było ono możliwe muszą być zapewnione projekty do finansowania. Z tego powodu bardzo istotne są wszelkie akcje promocyjne oraz działania mające na celu wzmacnianie potencjału zespołu nauczycielskiego w placówce poprzez realizację projektów.